

လိပ်မာတၢ်
တၢ်မာလိတၢ်

The Book of Acts
Lesson one

လိပ်မာတၢ်အၢၣ်ခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိ

The Background of Acts

တၢ်ဂ့ၢ်ခိတီၢ်တဖၣ် **TABLE OF CONTENTS**

၁. တၢ်ကတိၤလၢညါ **INTRODUCTION**၂

၂. ဘၣ်ဃးပှၤကွဲးလံာ် **Authorship**၂

(က) လံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်လူၤကၢ် **Gospel of Luke**

၁) လီၤတံာ်လီၤဆဲး **Explicit**

၂) ပနၢ်ပၢၢ်အိၤသ့ **Implicit**

(ခ) တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်လၢပျၢၤ **Early Church**

၁) လံာ်လၢဘၣ်တၢ်ကွဲးအိၤလၢစု **Manuscripts**

၂) တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ခိၣ်န့ၢ်လၢပျၢၤတဖၣ် **Early Church Leaders**

(ဂ) လံာ်စီဆံၣ်အသီ **New Testament**

၁) တၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဘၣ်ခွဲးဘၣ်ခွဲၤတဖၣ် **Clues**

၂) စီၤလူၤကၢ် **Luke**

၃. တၢ်စံာ်စီၤတဲၤစီၤအတၢ်အိၣ်သး **Historical Setting**၇

(က) မ့ၢ်န့ၢ်မ့ၢ်သီ **Date**

၁) ခ.န. ၇၀ နံာ်တံၢ်အလီၢ်ခံ **After A.D. 70**

၂) တချုး ခ.န. ၇၀ နံာ် **Before A.D. 70**

(ခ) ပှၤဒိကန့ၢ်တၢ်ဖိလၢအဒိၣ်ထံးတဖၣ် **Original Audience**

၁) စီၤသီးဖံၤလူး **Theophilus**

၂) ပှၤဒိကန့ၢ်တၢ်ဖိလၢတၢ်လီၢ်ကိးပှၤဒဲး **Broader Audience**

(ဂ) တၢ်ရူၤလိာ်ဘၣ်ထွဲအတၢ်အိၣ်သး **Social Context**

၁) ရိမ့ၢ်အဘီမ့ၢ် **Roman Empire**

၂) ပှၤယူၤအဖိတဖၣ် **Jews**

၄. ယွၤဂ့ၢ်ပီညါအဂံၢ်ခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိ **Theological Background**၁၃

(က) လံာ်စီဆံၣ်အလီၢ်လံာ် **Old Testament**

၁) တၢ်စံာ်စီၤတဲၤစီၤ **History**

၂) အံၣ်စရ **Israel**

(ခ) ယွၤအဘီအမ့ၢ် **Kingdom of God**

၁) ပှၤယူၤအဖိအယွၤဂ့ၢ်ပီညါ **Jewish Theology**

၂) ဘျၢတၢ်စီၤယီၤတၢ် **John the Baptist**

၃) ခရံၣ်ဖိအယွၤဂ့ၢ်ပီညါ **Christian Theology**

(ဂ) လံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်လူၤကၢ် **Gospel of Luke**

၁) ယုၣ်ရှုး **Jesus**

၂) ပှၤတၢ်မၤဖိတဖၣ် **Apostles**

၅. တၢ်ကတိၤလၢခံ **CONCLUSION**၂၃

လံာ်မၤတၢ် **The Book of Acts**

တၢ်မၤလိတၢ် **Lesson one**

လံာ်မၤတၢ်အၢဂံၢ်ခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိအဂ့ၢ် **The Background of Acts**

တၢ်ကတိၤလၢညါ **INTRODUCTION**

ပုၤကွၢ်မဲဖိလၢအထူးထီၣ်တၢ်သးဝံၣ်မံၤဟူသ့ၣ်ဖျါ **Ludwing Van Beethoven** ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်နီၣ်ဒီးဒုၣ်အိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီဖျါၣ်ညါဒီဖျါလၢအတၢ်ပာ်ဖျါထူးထီၣ်တၢ်သးဝံၣ်လၢအသံအလၢဒီးအိၣ်ဒီးအကံၢ်အစိတဖၣ်အသံန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒ်အဝဲအတၢ်သ့ၣ်ဝံၣ်သးဆၢလၢပနီၣ်ဖျါအလီၤတဖၣ်လီၤကမၢကမၢဒုၣ်ဝဲလၢအပူၤအသိးန့ၣ်,အတၢ်မၤတဖၣ်လီၤထူးန့ၣ်သ့ၣ်ထူးန့ၣ်သးအါန့ၣ်အန့ၣ်တက့ၢ်ဖဲပသ့ၣ်နီၣ်လၢ**Beethoven**လဲၤဒီဖျါဘၣ်တၢ်တနၢ်ဟူလၢဘၣ်တၢ်တပယုၣ်ဃီလၢအစးထီၣ်ဖဲအဝဲမ့ၢ်ပုၤလၢအသးစၢ်ဖိတကၢအခါန့ၣ်လီၤ. နီၣ်နီၣ်န့ၣ်,မ့ၢ်တၢ်မၤလီၤကတုၤပသးဒိၣ်ဒိၣ်ကလဲာ်လၢပကပလၢၢ်ဘၣ်တၢ် လၢ**Beethoven**ကွဲးဝဲအတၢ်မၤအဒိၣ်ကတၢ်တဖၣ်ဖဲအဝဲအန့ၣ်တအါနီၣ်ကီၢ်အခါန့ၣ်လီၤ. တၢ်သ့ၣ်ညါ **Beethoven** အတၢ်အိၣ်မူအခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိအဂ့ၢ်ဒုးကဲထီၣ်အတၢ်သးဝံၣ်လီၤထူးန့ၣ်သ့ၣ်ထူးန့ၣ်သးအါန့ၣ်အလီၤန့ၣ်လီၤ.

လၢက့ၢ်အရူဒိၣ်တဖၣ်အပူၤ,တၢ်ပာ်လုၢ်ပာ်ပုၤတၢ်ကွဲးစီဆုံမ့ၢ်တၢ်လီၤပလိာ်ဒီးတၢ်ပာ်လုၢ်ပာ်ပုၤ **Beethoven** န့ၣ်လီၤ. တမ့ၢ်တၢ်အကီၤလၢပကထံၣ်တၢ်အစိကမိၤဒီးတၢ်ဖျါတြၢၢ်ကလၢလၢလံာ်စီဆုံအလံာ်တဖၣ်တဲဖျါထီၣ်ယုၤအတၢ်လီၤဖျါထီၣ်အသးဘၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဖဲပမၤလိဘၣ်ဘးပုၤကွဲးလံာ်စီဆုံတဖၣ်အတၢ်အိၣ်မူအၢဂံၢ်အခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိ,အဝဲသ့ၣ်အဟီၣ်ခိၣ်,အဝဲသ့ၣ်အတၢ်အိၣ်မူဒီးအတၢ်တၢ်ပညိၣ်န့ၣ်,ပတၢ်နၢ်ပၢၢ်ဒီးတၢ်ပာ်လုၢ်ပာ်ပုၤလံာ်စီဆုံယိာ်ထီၣ်လဲၤထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

အဝဲအံၤမ့ၢ်တၢ်မၤလိတၢ်လၢပတၢ်မၤလိလံာ်မၤတၢ်လၢအပိာ်လိာ်အံၤတဆိဘၣ်တဆိအပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်မၤလိတဆိအံၤအပူၤပကဃိထံလံာ်စီဆုံအသိအလံာ်ယိာ်ဘၣ်တဘျီ,ညီန့ၣ်တၢ်ကိးအိၣ်လၢတၢ်မၤဖိမၤတၢ်မ့ၢ်ထဲဒုၣ်မၤတၢ်န့ၣ်လီၤ. ပဟ့ၣ်တၢ်မၤလိဝဲအံၤအခိၣ်တီလၢ “လံာ်မၤတၢ်အၢဂံၢ်ခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိအဂ့ၢ်,” ဒီးပကကွၢ်သကိးတၢ်ဂ့ၢ်အခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိအါမးလၢကမၤစၢၤပုၤလၢပကနၢ်ပၢၢ်ဒီးပာ်လုၢ်ပာ်ပုၤလံာ်ဝဲအံၤအတၢ်သိၣ်လိသီလိဒိၣ်ထီၣ်ယိာ်ထီၣ်ဒီးဖျါဖျါဖျါန့ၣ်လီၤ.

ပတၢ်မၤလိကထိးဘၣ်လံာ်မၤတၢ်အၢဂံၢ်ခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိအတၢ်ထံၣ်လၢအရူဒိၣ်သၢမံၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်,ပကဘၣ်သမံသမိးကွၢ်ပုၤလၢအကွဲးလံာ်အံၤန့ၣ်လီၤ. ခံ,ပကကွၢ်သကိးအတၢ်စံၣ်စါတဲစါတၢ်အိၣ်သးန့ၣ်လီၤ. ဒီးသၢ,ပကဃိထံအယုၤဂ့ၢ်ပိညါအၢဂံၢ်အခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိန့ၣ်လီၤ. မိပကစးထီၣ်သကိးဒီဖျါကွၢ်သကိးလံာ်မၤတၢ်အပူၤကွဲးလံာ်န့ၣ်တက့ၢ်.

ဘၣ်ဘးပုၤကွဲးလံာ် **AUTHORSHIP**

ဒ်တၢ်ကွဲးစီဆုံခဲလၢၢ်အသိး,လံာ်မၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ထီၣ်ဟူးထီၣ်ဂဲၤဒုးအိၣ်ထီၣ်အစိကမိၤလၢသးစီဆုံန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ယုၤအတၢ်ထီၣ်ဟူးထီၣ်ဂဲၤတကြၢးဆုၤပုၤဆူတၢ်မၤဆံးလီၤစ့ၤလီၤပတၢ်သးစၢ်ဆၢဆူအပူၤကွဲးလံာ်ပုၤကညီအအိၣ်ဘၣ်လီၤ. သးစီဆုံပုၤလံာ်စီဆုံအတၢ်ကွဲးအခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိပုၤဖျါလၢတၢ်ကမၢ,ဘၣ်ဆၣ်အဝဲသ့ၣ်ဒုးဒုးပုၤကွဲးလံာ်ပုၤကညီအနီၣ်ကစၢ်ဒုၣ်ဝဲအလုၢ်လၢၢ်သကိးပဝး,အတၢ်အိၣ်သးအခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိဒီးအတၢ်သးအိၣ်န့ၣ်လီၤ.

လံာ်မၤတၢ်ဒ်လုၢ်လၢၢ်အိၣ်တုၢ်အသိးဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လၢကပီၤအိၣ်ဆူစါလူၤက့ၢ်,ပုၤကွဲးလံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်သၢဘၣ်တဘျီန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်လံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်သၢဘၣ်တဘျီဂ့ၢ်လံာ်မၤတၢ်ဂ့ၢ်တပာ်ဖျါထီၣ်ပုၤကွဲးလံာ်အမံၤလီၤလီၤဆီဆီဘၣ်လီၤ. အဃိ,ပကြၢးကွၢ်သကိးတၢ်ဂ့ၢ်လၢတၢ်ပာ်ဂၢ်ပာ်ကျၢၤလုၢ်လၢၢ်အတၢ်ထံၣ်ဘၣ်ဘးစီလူၤက့ၢ်အတၢ်မ့ၢ်ပုၤကွဲးလံာ်န့ၣ်လီၤ.

ပကဃိထံဘၣ်ဘးပုၤကွဲးလံာ်မၤတၢ်လၢတၢ်ထံၣ်သၢမံၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်,ပကထီၣ်သတြီၤလံာ်မၤတၢ်ဒီးလံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်လူၤက့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ခံ,ပကသမံသမိးတၢ်အိၣ်ဖျါအတၢ်စံၣ်စါတဲစါလၢညါဒီးအပူၤအုၣ်အသးဘၣ်ဘးလူၤက့ၢ်အပူၤကွဲးလံာ်န့ၣ်လီၤ. သၢ,ပကကွၢ်သကိးလံာ်စီဆုံအသိအတၢ်ထံၣ်အဂၤတဖၣ်လၢအပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢစီလူၤက့ၢ်ကွဲးဝဲလံာ်တဖၣ်အံၤဖျါကီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပကဃာ်ဃီပသးအဆိကတၢ်ဆူတၢ်လၢပမၤလိန့ၣ်သ့ဘၣ်ဘးလံာ်မၤတၢ်အပူၤကွဲးလံာ်လၢလံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်လူၤက့ၢ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ.

လံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်လူၤကၢ် **GOSPEL OF LUKE**

ဖဲပထံၣ်သၤတြၢ်လံာ်မၤတၢ်ဒီးလံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်သၢဘၣ်တဘျီန့ၣ်,တၢ်အုၣ်သးဖဲဒၣ်ထီၣ်ဝဲခံကလုာ်လၢအဒုးန့ၣ်ဝဲ
ဆူၣ်ဆူၣ်လၢပုၤထဲတကၢ်ကွဲးလံာ်ခံဘၣ်လၢာ်န့ၣ်လီၤ. လၢစုတခီန့ၣ်,တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလီၤတံၢ်လီၤဆဲးတၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်အိၣ်လီၤ
လီၤလၢလံာ်ခံဘၣ်လၢာ်အပူၤလၢအပညိၣ်ဃီၤအသးလၢက့ၤအံၤအိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. လၢစုအကတခီန့ၣ်,တၢ်အုၣ်သးလၢပန့ၣ်
ပၢၢ်အိၣ်သ့လၢလံာ်တဖၣ်အံၤအလုၢ်အလၢၢ်ဒီးအတၢ်အိၣ်သးအိၣ်ဝဲစ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. ပကစးထီၣ်သကိးလၢတၢ်အုၣ်သးလီၤ
တံၢ်လီၤဆဲးလၢအပာ်ဖျါထီၣ်ပုၤကွဲးလံာ်ညီၣ်န့ၣ်တကၢ်လၢလံာ်ခံဘၣ်လၢာ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

လီၤတံၢ်လီၤဆဲး: Explicit

လၢလံာ်မၤတၢ် ၁:၁ အပူၤ,လံာ်မၤတၢ်အတၢ်ကတိၤလၢညါန့ၣ်,ပဖးဘၣ်တၢ်ကတိၤတဖၣ်အံၤ:

စီၤသီးဖံၤလူၤဒေ,ကယံၢ်တၢ်လၢယုၣ်ဂျူးမၤဒီးသိၣ်က့ၤသီက့ၤလၢအခိၣ်ထံးတုၤလီၤလၢမုၢ်တနံၤလၢအမၤလိာ်ပုၤတၢ်မၤ
ဖဲလၢအဃုထာဝဲတဖၣ်,လၢသးစီဆ့ၢ်,ဒီးဘၣ်တၢ်စိာ်ထီၣ် အိၣ်န့ၣ်,ယကွဲးလံာ်လၢညါတဘျီလံ (မၤတၢ် ၁:၁).

ဖဲအံၤပုၤကွဲးလံာ်ကတိၤဘၣ်သးအ “လံာ်လၢညါ,” အခိၣ်ညါလၢလံာ်မၤတၢ်အစ့ၤကတၢ်မုၢ်လံာ်ခံကတြၢ်တကတြၢ်
န့ၣ်လီၤ. အဝဲပာ်ဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲလၢအဝဲကွဲးဝဲလံာ်အံၤအပူၤအမံၤစီၤသီးဖံၤလူၤအအိၣ်န့ၣ်လီၤ. ခဲအံၤဒိကန့ၣ်တၢ်ကတိၤလၢ
ညါတမံၤဃီလၢ လူၤကၢ် ၁:၁-၄:

တၢ်ဒိၣ်သီးဖံၤလူၤဒေ,တၢ်တဖၣ်လၢအဘၣ်တၢ်န့ၣ်အိၣ်သ့ပုၤတၢ်လၢပကျိၤ,ဒိပုၤလၢအထံၣ်တၢ်လၢအမဲာ်ဒီးမၤအက
လုၢ်ကထိအတၢ်မၤလၢအခိၣ်ထံးလံာ်လံာ်,ဟ့ၣ်လီၤပုၤအသီး,အကုၢ်မုၢ်ပုၤအါဂၢပာ်တုၤအသးလၢအကကတိၤကွဲးဝဲ
ဒီး,ယဲဒၣ်အံၤလၢအခိၣ်ထံးလံာ်လံာ်ယဃုတၢ်န့ၣ်တၢ်ခဲလၢာ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးဒီး,ဘၣ်ယသးလၢယကကွဲးန့ၣ်န့ၣ်,တမံၤ
ဘၣ်တမံၤ,ဒိသိး နကသ့ၣ်ညါလၢတၢ်လၢနမၤလိာ်တဖၣ်,မုၢ်တၢ်အမုၢ်အတိၤလီၤ (လူၤကၢ် ၁:၁-၄).

မၤကဒီးတဘျီ,လံာ်တတိၤအံၤပညိၣ်ဃီၤအသးဆူပုၤတကၢ်လၢအမံၤမုၢ်စီၤသီးဖံၤလူၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တၢ်ပညိၣ်တအိၣ်ဝဲဆူ
လံာ်လၢညါတဘျီဘၣ်လီၤ.

လံာ်မၤတၢ်ဒီးလံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်သၢဘၣ်တဘျီဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အိၣ်ဆူစီၤသီးဖံၤလူၤ,ဒီးလံာ်မၤတၢ်ပညိၣ်ဝဲဆူ “လံာ်လၢ
ညါ” တဘျီန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်အံၤဟ့ၣ်ပုၤတၢ်အုၣ်သးလီၤတံၢ်လီၤဆဲးလၢပုၤကွဲးလံာ်ခံအစ့ၤကတၢ်ထုး
ထီၣ်လံာ်ခံကတြၢ်,လၢလံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်လူၤကၢ်မုၢ်အဆိကတၢ်တကတြၢ်ဒီးလံာ်မၤတၢ်မုၢ်လံာ်ခံကတြၢ်တကတြၢ်
န့ၣ်လီၤ. နီၢ်နီၢ်န့ၣ်,တၢ်ဘျးစဲလၢတၢ်ကတိၤလၢညါခံခါလၢာ်အဘၣ်စၤန့ၣ်ဖျါထီၣ်က့ၤလံာ်ခံလဲၣ်ခါလၢပုၤအလုၢ်အလၢၢ်
ဖဲပုၤကွဲးလံာ်တကထုးထီၣ်လံာ်ခံကတြၢ်တၢ်မၤအံၤန့ၣ်လီၤ. အဒိ,Josephus, ကွဲးလံာ်ခံ-ကတြၢ်အတၢ်မၤလၢအခိၣ်တီ
မုၢ် *Against Apion* လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ကတိၤဆူန့ၣ်လၢအလီၤပလိာ်လိာ်အသးလၢလံာ်ခံ-ကတြၢ်လၢာ်အပူၤန့ၣ်
လီၤ.

လၢတၢ်ဘျးစဲလီၤတံၢ်လီၤဆဲးတဖၣ်အံၤအမဲာ်ညါ,အိၣ်စ့ၢ်ကိးဒီးတၢ်ဘျးစဲလၢပန့ၣ်ပၢၢ်အိၣ်သ့လၢလံာ်မၤတၢ်ဒီးလံာ်တၢ်
သးခုကစီၣ်သၢဘၣ်တဘျီအဘၣ်စၤလၢအပညိၣ်ဃီၤအသးဆူပုၤကွဲးလံာ်တကၢ်ဃီအအိၣ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်စီဆ့ၢ်အသိအပုၤ
ကုၣ်ဘၣ်ကုၣ်သ့အါကန့ၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်လၢအလီၤဂံၢ်လိာ်အသးလၢလံာ်တဖၣ်အံၤအဘၣ်စၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆၢကတိၢ်က
ဟ့ၣ်ဒၣ်ပုၤတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢပကပာ်ဖျါထီၣ်အိၣ်ဖုာ်ကိာ်ဖိ,ဘၣ်ဆၣ်အဝဲသ့ၣ်ကဟ့ၣ်ပုၤတၢ်အုၣ်သးလၢပန့ၣ်ပၢၢ်အိၣ်သ့လီၤ
လီၤဆီဆီတဖၣ်လၢပုၤကွဲးလံာ်တကၢ်ဃီအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပန့ၣ်ပၢၢ်အိၣ်သ့ Implicit

ဒိပထံၣ်ဘၣ်တုၤလံာ်အသိး,လူၤကၢ် ၁:၁-၄ ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢပုၤကွဲးလံာ်လူၤကၢ်ကွဲးလံာ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်အခိၣ်ထံးအ
ကလုာ်ကလုာ်ဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ကွဲးနီၣ်လၢအလဲၤအသးဘၣ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဝဲဆူစီၤသီးဖံၤလူၤန့ၣ်လီၤ. တကြးမုၢ်တၢ်ကမၤ
ကမၣ်လၢပုၤကုၣ်ဘၣ်ကုၣ်သ့အါကန့ၣ်ဝဲလၢတၢ်ကွဲးနီၣ်လၢလံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်လူၤကၢ်ဒီးလံာ်မၤတၢ်အပူၤတဖၣ်ဘၣ်
တၢ်ရဲၣ်လီၤဒီးမၤအိၣ်လၢက့ၤတမံၤဃီအပူၤန့ၣ်ဘၣ်လီၤ. တၢ်လီၤပလိာ်အါမးအိၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲလၢတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်လံာ်အက့ၢ်အ
ဂီၤတဖၣ်အံၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. လံာ်တဖၣ်အံၤလဲၤဆူညါလၢတၢ်မၤအသးတကတိၢ်ဘၣ်တကတိၢ်အလုၢ်အလၢၢ်အပူၤ,ဒီးခံမံၤ
လၢာ်အထီၣ်သိးသိးဃုာ်ဃုာ်,တမံၤဒၣ်ဝဲစ့ၢ်စ့ၢ်မၤပုၤလံာ်ထူလၢအပတီၢ်အိၣ်ဝဲတထူန့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်အံၤအမဲာ်ညါ,တၢ်ရဲၣ်လီၤအသးအထီၣ်လၢအလီၤပလိာ်လိာ်အသးတမံၤအိၣ်ဝဲလၢလံာ်တဘျီစ့ၢ်စ့ၢ်အပူၤန့ၣ်

လိာ်. လံာ်လူာ်ကုာ်ဒီးလံာ်မာ်တၢ်ကျၢ်ဘၢတၢ်ဆၢကတီၢ်နံာ်တမံၤဃီၤဃုာ်ဃုာ်န့ၣ်လိာ်. ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်လၢအလဲၤသဃံာ်
လိာ်အသးလၢလံာ်တဖၣ်အံၤအဘၢၣ်စၢၤအိၣ်ဝဲဒၣ်စ့ၢ်ကီးန့ၣ်လိာ်. ဒ်တၢ်အဒိတခါအသး,လံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်လဲၤတၢ်ဒိၣ်
ထီၣ်ထီၣ်တပတီၢ်ဘၣ်တပတီၢ်ဃုာ်ဒီးယုာ်ဂျူးအတၢ်လဲၤတၢ်ဘူးထီၣ်လၢအတၢ်ဖီၣ်ဃာ်,တၢ်သမံသမိး,ဒီးတၢ်တူၢ်ဘၣ်ခိၣ်
ဘၣ်,တၢ်သံဒီးတၢ်မၤနၢၤလၢယဂျူဂ့ၣ်လ့ၣ်,ယုာ်အတၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါအဂ့ၢ်ခိၣ်ဒီးယုာ်အတၢ်ပတၢ်ပြးအစိကမီၤအလီၤပစိာ်
အပူၤန့ၣ်လိာ်. ဒီးလိာ်ပလိာ်ဒီးတၢ်အံၤ,လံာ်မာ်တၢ်တုၤလၢအတၢ်ကတီၢ်လၢအံၤဃုာ်ဒီးတၢ်မာ်ဖိစိာ်ပိလူးအတၢ်လဲၤတၢ်ဆူရီမုၢ်,
စးထီၣ်လၢတၢ်ဖီၣ်အံၤ,တၢ်သမံသမိးဒီးတၢ်တူၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်,ဒီးကတၢ်ကွံာ်ဝဲလၢအတၢ်ကတီၢ်လိာ်တၢ်လၢအပွဲၤဒီးတၢ်မၤ
နၢၤဘၣ်ဃးခရံာ်အတၢ်သးခုကစီၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ဘီမုၢ်အစိကမီၤအဂ့ၢ်ခိၣ်အပူၤန့ၣ်လိာ်.

အါန့ၣ်အအံၤ,တၢ်လိာ်ကံာ်လိာ်သးတဖၣ်အိၣ်ဝဲလၢလံာ်တဖၣ်အံၤအဘၢၣ်စၢၤဒိဖျိအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်တၢ်တဲတမံၤဃီၤလၢအလိာ်
ဖးလိာ်အသးန့ၣ်လိာ်. ပကဆိကမိၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢတၢ်ဆၢမုၢ်လၢတဖၣ်အိၣ်ဝဲလၢလံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်လူၤကုာ်အပူၤ
လၢအတလၢတပုၤတုၤလိာ်လၢလံာ်မာ်တၢ်န့ၣ်လိာ်. အဒိ,လၢလံာ်လူၤကုာ်အခိၣ်ထံးန့ၣ်,ပုၤလၢအသးတီၢ်စူၤမ့ၢ်အိၣ်ပာ်ဖျါ
ထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢယုာ်ဂျူးကမ့ၢ်တၢ်ကမီၤလၢပုၤတခိၣ်မုၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လိာ်. ဒိကန့ၣ်အတၢ်ကတီၢ်လၢလူၤကုာ် ၂:၃၀-၃၂:

အဂ့ၢ်ဒ်အံၤ,ယမဲာ်ထံာ်ဘၣ်နတၢ်အုၣ်က့ၢ်ခိၣ်က့ၢ်,လၢနကတဲာ်ကတီၢ်လၢပုၤဂီၢ်မုၢ်တဖၣ်ခဲလၢာ်အမဲာ်ညါ,တၢ်ကမီၤ
လၢတၢ်မၤကမီၤထီၣ်ပုၤကလုာ်တဖၣ်အဂီၢ်,ဒီးနပုၤဂီၢ်မုၢ်အံၤစရုလးအလၢကမီၤလိာ် (လူၤကုာ် ၂:၃၀-၃၂).

ယုာ်ဂျူးအတၢ်မၤတၢ်သးခုကစီၣ်လၢလံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်လူၤကုာ်အပူၤတဲဖျါထီၣ်ယုာ်အတၢ်အုၣ်က့ၢ်ခိၣ်က့ၢ်ဒီးအတၢ်
အာၣ်လိာ်ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လိာ်အံၤဆူအံၤစရုလိာ်. ဘၣ်ဆၣ်ထဲဒၣ်လၢလံာ်မာ်တၢ်အပူၤပထံာ်ယုာ်အတၢ်အုၣ်က့ၢ်ခိၣ်က့ၢ်မၤတၢ်
ဒ်တၢ်လိာ်ဖျါထီၣ်အတၢ်ကမီၤဆူပုၤတခိၣ်မုၢ်ဖိလၢကျဲၤလိာ်ဆိတဖၣ်အပူၤန့ၣ်လိာ်. တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤဒီးတၢ်လိာ်ကံာ်လိာ်သး
အဂၤတဖၣ်ပညိာ်ဃီၤဆူတၢ်ပုၤက့ၢ်တၢ်-လၢအဘၣ်တၢ်စံာ်ဃဲာ်တဲာ်အဂ့ၢ်အတၢ်ထံာ်တမံၤဃီၤလၢတၢ်မၤခံမံၤအံၤအ
ဘၢၣ်စၢၤ,ဒီးတၢ်ပညိာ်ဒီးတၢ်န့ၣ်အတၢ်ထံာ်လၢတၢ်နီၤလိာ်အံၤသ့တမံၤန့ၣ်လိာ်. ဒီးတၢ်လိာ်ကံာ်လိာ်သးတဖၣ်အံၤစ့ၢ်ကီးဟ့ၣ်
ကုာ်ဝဲလၢပကွၢ်သကိးပုၤကွဲးလံာ်တဂၤဃီၤအတၢ်မၤန့ၣ်လိာ်.

တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်လၢပုၤ EARLY CHURCH

ခဲအံၤပကွၢ်သကိးတၢ်လံာ်တၢ်အုၣ်သးတနီၤလၢပုၤကွဲးလံာ်မာ်တၢ်ဒီးလံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်လူၤကုာ်လၢအတလိာ်ဆိတဂၤ
အံၤတံၤ,ပအိၣ်ကတဲာ်ကတီၢ်ပသးလၢပကဆိကမိၣ်တၢ်အုၣ်သးလၢအဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ပုၤလၢတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်အတၢ်စံာ်စိာ်တဲာ်
လၢပုၤန့ၣ်လိာ်. စးထီၣ်လၢခံတုၤလၢလံာ်ယုာ်ဖျိၣ်န့ၣ်,တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်လၢပုၤအုၣ်အသးလၢစိာ်လူၤကုာ်,ပုၤလဲၤသကိးဃုာ်တၢ်
ဒီးစိာ်ပိလူးမ့ၢ်ပုၤကွဲးလံာ်မာ်တၢ်ဒီးလံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်လူၤကုာ်ခံဘ့ၣ်လၢာ်န့ၣ်လိာ်. ပကသမံသမိးကွၢ်တၢ်အုၣ်သးအံၤဖျိၣ်
ကိာ်လၢကျဲၤခံဘီန့ၣ်လိာ်. တၢ်ပကကွၢ်သကိးလံာ်လၢအဘၣ်တၢ်ကွဲးအံၤလၢစုအဆိကတၢ်တဖၣ်လၢအဘၣ်ဃးဒီးလံာ်စီဆံ
အဂ့ၢ်န့ၣ်လိာ်. ဒီးခံ,ပကကွၢ်သကိးတၢ်လၢတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်သ့ၣ်ကုၤသးပုၤလၢညါတဖၣ်ကွဲးဝဲဘၣ်ဃးပုၤကွဲးလံာ်လူၤကုာ်န့ၣ်လိာ်.
မံပကစးထီၣ်သကိးလၢလံာ်လၢအဘၣ်တၢ်ကွဲးအံၤလၢစုလၢပုၤတဖၣ်အတၢ်အုၣ်သးတနီၤန့ၣ်တက့ၢ်.

လံာ်လၢအဘၣ်တၢ်ကွဲးအံၤလၢစုတဖၣ် Manuscripts

လံာ်လၢအဘၣ်တၢ်ကွဲးအံၤလၢစုအသးပုၤကတၢ်တမံၤ,ဘၣ်တၢ်ပညိာ်အံၤဒ် papyrus ဘၣ်တၢ်ထံာ်န့ၣ်အံၤလၢ
၁၉၅၂ နံာ်လၢကိာ်အဲၤကူပတူးန့ၣ်လိာ်. အဝဲဘၣ်တၢ်ကွဲးအံၤလၢ papyrus အဖီခိၣ်ဒီးပာ်ဃုာ်ပလံာ်စီဆံအသိတၢ်ကွဲးအံၤ
လၢစုအဆိကတၢ်အတၢ်အုၣ်သးန့ၣ်လိာ်. လိာ်ကံာ်လၢအဘၣ်တၢ်ကွဲးကူက့ၢ်အံၤဖဲ ၁.န. ၁၅၅ ဒီး ၂၀၀ နံာ်အဘၣ်စၢၤဖဲ
န့ၣ်,ဒီးပာ်ဃုာ်လံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်လူၤကုာ်ဒီးလံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်ယိၤဟ့ၣ်အက့အခီအါမးန့ၣ်လိာ်. လၢလံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်ခံ
ဘ့ၣ်အဘၢၣ်စၢၤတၢ်ကွဲးဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီအိၣ်ခံမံၤန့ၣ်လိာ်. လၢလံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်လူၤကုာ်အတၢ်ကတီၢ်လၢအံၤအလီၤခံ,
လံာ်တၢ်ကွဲးအံၤလၢစုပာ်ဃုာ်တၢ်ကတီၢ် “euangelion kata Loukan,” မ့တမ့ၢ် “လံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်
ဘၣ်ဃးလူၤကုာ်န့ၣ်လိာ်.” ဒီးသတူၢ်ကလံာ်ပိာ်ထွဲထီၣ်တၢ်ကတီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအခံမ့ၢ်တၢ်ပာ်ဖျါထီၣ် “euangelion
kata Ioannan,” မ့တမ့ၢ် “လံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်ဘၣ်ဃးစိာ်ယိၤဟ့ၣ်န့ၣ်လိာ်.” တၢ်မၤနီၣ်တဖၣ်အံၤဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ
တၢ်ပီးတၢ်လိလၢအဟဲဆိလၢတၢ်ကတီၢ် “လံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်ဘၣ်ဃးလူၤကုာ်” အမဲာ်ညါဘၣ်တၢ်ပာ်ပနီၣ်အံၤဒ်လံာ်တၢ်
သးခုကစီၣ်လူၤကုာ်န့ၣ်လိာ်. လံာ်တၢ်ကွဲးအံၤလၢစုအတၢ်အုၣ်သးအံၤပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢအခိၣ်ထံးလံာ်လံာ်,ဘၣ်တၢ်န့ၣ်ဝဲလၢ
စိာ်လူၤကုာ်ကွဲးလံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်သၢဘ့ၣ်တဘ့ၣ်န့ၣ်လိာ်. ဒီးဒိဖျါတၢ်မၤထီၣ်ထီၣ်ယံာ်ထီၣ်တၢ်န့ၣ်,အဝဲပညိာ်ဝဲဆူစိာ်လူၤကုာ်

ဒ်ပုကွဲးလံာ်မာတၢ်အသးစွဲကီးန့ၣ်လီၤ.

ခံ.**Muratonian** အက့အခါ,ဘၣ်တၢ်မာနီၣ်အမုၢ်နံၤမုၢ်သီဖဲ ၁.န. ၁၇၀ တုၤ ၁၈၀ နံၣ်အဘၢၣ်ကစီၤ,မ့ၢ်လံာ်တီၢ် လံာ်မိလၢတၢ်သ့ၣ်ညါဒ်အိၣ်အဆိကတၢ်ကွဲးရဲၣ်လီၤလံာ်စီဆံၣ်အသိအလံာ်တဖၣ်လၢတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်လၢပုၤပာ်ပနီၣ်ဒ်အိၣ်ဒ်အိၣ် ဖျါထီၣ်လၢလံာ်စီဆံၣ်အနီၣ်ထီၣ်နီၣ်ဒ်ဒ်အပူၤအသးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ပာ်ဂၢၢ်ပာ်ကျၢၤစီၤလူၤကၢၣ်အတၢ်ကွဲးလံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်ဝံၤ အလီၤခံ,တၢ်ပညိၣ်အိၣ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးဒ်ပုကွဲးလံာ်မာတၢ်စွဲကီးန့ၣ်လီၤ. လၢလံာ်ကျိၤ၃၄တုၤလၢ၃၆န့ၣ်ပဖးဘၣ်တၢ်ကတိၤ တဖၣ်အံၤ:

အါန့ၣ်အန့ၣ်,ပုၤတၢ်မာဖိအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤခဲလၢာ်ဘၣ်တၢ်ကွဲးနီၣ်ဒ်အိၣ်လၢလံာ်တဘျီအပူၤ...စီၤလူၤကၢၣ်ပာ်ဖျိၣ်တၢ်မာ အသးဒီးပုၤတၢ်ကတိၤတဖၣ်လၢအကဲထီၣ်အသးလၢအဝဲအိၣ်မူဝဲအခါန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်ဝဲအံၤပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢခံယၢဖျိၣ်န့ၣ်,ဘၣ်တၢ်န့ၣ်ဝဲဂီၢ်မုၢ်လၢစီၤလူၤကၢၣ်မ့ၢ်ပုၤကွဲးလံာ်မာတၢ်ဒီးအုၣ်အသးအစ့ၤကတၢ်ဂၢၢ် လၢတၢ်မာတနီၤလၢအဘၣ်တၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်အိၣ်လၢအပူၤဒ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

သၢ,လၢတၢ်ဆိကမိၣ်တယၢကွဲးပုၤထီၣ်ဒါတၢ် - **Marcionite** အတၢ်ကတိၤလီၤဆိန့ၣ်,တၢ်ကတိၤလၢညါလၢလံာ် တၢ်သးခုကစီၣ်သဘျီတဘျီဘၣ်တၢ်ကွဲးအိၣ်လၢ ၁.န. ၁၆၀ တုၤလၢ၁၈၀နံၣ်အကပိာ်ကဟ့ၤ,ပာ်ဖျါထီၣ်ပုၤကွဲးလံာ်လူၤ ကၢၣ်ဒီးလံာ်မာတၢ်လၢကျဲဒ်အံၤ:

စီၤလူၤကၢၣ်,ဘၣ်တၢ်ထီၣ်ဟူးထီၣ်ဂဲၤအိၣ်လၢသးစီဆံၣ်,ကွဲးထူးထီၣ်ဝဲလံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်အံၤဒိတဘျီ...ဒီးလၢခံစီၤ လူၤကၢၣ်တကယီၤကွဲးဝဲတၢ်မာဖိမာတၢ်န့ၣ်လီၤ.

လၢလံာ်တၢ်ကွဲးအိၣ်လၢစုအတၢ်အုၣ်ကီၤအံၤအမဲာ်ညါ,ပအိၣ်စွဲကီးဒီးတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ခိၣ်န့ၣ်လၢပုၤတဖၣ်အတၢ်အုၣ်သး ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒ်လၢစီၤလူၤကၢၣ်မ့ၢ်ပုၤကွဲးလံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်သဘျီတဘျီဒီးလံာ်မာတၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ခိၣ်န့ၣ်လၢပုၤတဖၣ် Early Church Leaders

တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်အပါအံၤရဲနံၤယၢာ်,လၢအအိၣ်မူလၢ၁.န. ၁၃၀ တုၤ ၂၀၂ အကပိာ်ကဟ့ၤ,န့ၣ်ဝဲလၢစီၤလူၤကၢၣ်မ့ၢ်ပုၤကွဲး လံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်သဘျီတဘျီန့ၣ်လီၤ. လၢအဝဲအတၢ်မာ **Against Heresies**ထီၣ်ဒါပုၤသိၣ်ကမၣ်သီကမၣ်တၢ်တ ဖၣ်,လံာ်အဘျီသၢ,အဆၢဒိၣ် ၁ တၢ်နီၤဖး ၁ န့ၣ်,အဝဲကွဲးဝဲ:

စီၤလူၤကၢၣ်စွဲကီး,မ့ၢ်ပုၤမာသကီးတၢ်ဒီးစီၤပီလူး,ကွဲးနီၣ်ကွဲးခါဝဲလၢလံာ်တဘျီအပူၤတၢ်သးခုကစီၣ်လၢအဘၣ်တၢ် စံၣ်တၢ်တဲလီၤအိၣ်လၢအဝဲန့ၣ်လီၤ.

ဖဲအံၤရဲနံၣ်ယၢာ်ပညိၣ်ဝဲဆူလံာ်မာတၢ်ဒ်လံာ်လၢအကွဲးနီၣ်ကွဲးခါတၢ်သးခုကစီၣ်လၢအဘၣ်တၢ်စံၣ်တၢ်တဲလီၤအိၣ်ဒီဖျါ စီၤပီလူးန့ၣ်လီၤ. အတၢ်ကတိၤတဖၣ်အံၤအရဲဒိၣ်ဒီဖျါလၢတၢ်စံၣ်တၢ်တဲလီၤအတၢ်အုၣ်သးအဂ့ၤတဖၣ်ပာ်ဖျါဝဲလၢအံၤရဲနံၣ် ယၢာ်မာန့ၣ်တၢ်ကုၣ်သ့လီၤလီၤဘၣ်ဃးစီၤလူၤကၢၣ်အတၢ်ကွဲးလံာ်မာတၢ်န့ၣ်လီၤ.

ချဲမ့ၢ်အိၣ်လၢအဲလဲၣ်ဖဲဒြဲအုၣ်,လၢအအိၣ်မူလၢ ၁.န. ၁၅၀ တုၤ ၂၁၅ အဘၢၣ်ကစီၤစွဲကီးပညိၣ်ဝဲဆူစီၤလူၤကၢၣ်ဒ်ပုၤ ကွဲးလံာ်မာတၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢလံာ်ယဲာ်ဘၣ်တဘျီ,အဆၢဒိၣ် ၁၂ ဘၣ်ဃးအ **Stromata** အပူၤ,မ့ၢ်တမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘံ ဘူတဖၣ်အပူၤန့ၣ်,အဝဲကွဲးဝဲတၢ်ကတိၤတဖၣ်အံၤ:

စီၤလူၤကၢၣ်လၢတၢ်မာဖိမာတၢ်အပူၤမာဘၣ်ထွဲဝဲလၢစီၤပီလူးစံးဝဲ “ပုၤအၢသ့ၣ်ဖိတဖၣ်ဒၤ,ယပာ်ယသးလၢ,လၢတၢ်ခဲ လၢာ်အပူၤန့ၣ်သ့စ့ၢ်ကမၣ်န့ၣ်ကမၣ်တၢ်လီၤ.”

ဒီးထၢာ်ထုလ်ယၢာ်,လၢအအိၣ်မူစးထီၣ်လၢ ၁.န.၁၅၅ တုၤ ၂၃၀, ကွဲးဝဲတၢ်ကတိၤတဖၣ်အံၤလၢအတၢ်မာ **Against Marcion**, လံာ်အဘျီ ၄,အဆၢဒိၣ် ၂:

လၢတၢ်န့ၣ်အယီ,ဘၣ်ဃးပုၤတၢ်မာဖိတဖၣ်,စီၤယီၤဟၣ်ဒီးစီၤမးသဲအဆိကတၢ်ဂၢၢ်ဒုးန့ၣ်လီၤတၢ်န့ၣ်လၢပသးကံၢ်ပူၤတဖဲး ဘၣ်တဖဲး...စီၤလူၤကၢၣ်ဒီးစီၤမာကွဲးမာသီထီၣ်ကျဲအိၣ်လၢခံလီၤ.

ဖဲအံၤ,လီၤလီၤဆီဆိထၢာ်ထုလ်ယၢာ်ဟ့ၣ်လၢကတိၤလံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်သဘျီတဘျီဆူစီၤလူၤကၢၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢခံကတၢ်,ပုၤကုၣ်ဘၣ်ကုၣ်သ့လၢတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်အတၢ်စံၣ်တၢ်တဲလီၤဖးဒိၣ် ယူၤစံၣ်ဘံယၢာ်,ကွဲးတၢ်လၢ ၁.န. ၃၂၃

အဘၢၣ်ကစီၤ,ပာ်ဖျါထီၣ်စီၤလူၤကၢၣ်ဒ်ပုၤကွဲးလံာ်မာတၢ်လၢ **Ecclesiastical History** အဘျီ ၁, အဆၢဒိၣ် ၅, တၢ်နီၤဖး ၃အပူၤန့ၣ်လီၤ. ဒိကန့ၣ်တၢ်လၢအဝဲကွဲးဝဲဖဲန့ၣ်:

စီၤလူၤကၢၣ်-ယၢထီၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်ဂံၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိအနံၣ်တခံတဘျီလၢလံာ်မာတၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

မိုးပတ်ဖိုင်အထိတိုင်တစ်ဆူတစ်ပတ်ဂါပတ်ကျကျတစ်ဂွါအကလုာ်သွာ်တဖာ်အံအပူန့၊မိုးတင်လီတီနီတိုင်တိုင်သီလါ တင်ဒုးန့ဖျါထီတိုင်တိုင်ဝဲနီတင်မံလါတင်အိုင်ဖိုင်လါပျာအလံအီလံအီအပူလါ၊စီလူကင်အမဲာ်ညါပုတကကကွဲးလံ တင်သးခုကစီသံသးဘုာ်တဘုာ်ဒီးလံမံတင်ဘုာ်၊မုမုန့သကုလါအဝဲတင်တန့ဖျါထီအီနီတဘျီဒ်ပုတင်မာဖိတကအ သးဒုးလံလီ၊ ဒီဖျါလါတင်ပတ်ဖျါထီဘုာ်ဒီးဘုာ်ဒါသွာ်တဖာ်အံအပူ၊ပအိုင်ဒီးတင်ဆိကမိာ်လါပကန့လါတင်အိုင်ဖိုင် လါပျာတကကင်မကဲထီစီလူကင်အတင်မုပုကွဲးလံ၊မုမုထဲဒုးနီဟ့တင်လါအဘုာ်တင်တူလီအီဒ်တင်မုတင် တီလါစီလူကင်ကွဲးဝဲလံခံဘုာ်လါအံန့လီ၊

လံစီဆုံအသီ NEW TESTAMENT

ပထံဘုာ်တုာ်လံလါတင်ဆိကမိာ်အဂုအိုင်အါမေးလါတင်ကပာ်ဂါပတ်ကျကျပုကွဲးလံလါလံမံတင်ဒီးလံတင်သး ခုကစီသံသးဘုာ်တဘုာ်အဂီ၊ဒီးလါတင်အိုင်ဖိုင်လါပျာအုာ်အသးလါပုကွဲးလံတကအံမုစီလူကင်န့လီ၊ ခဲအံပ ကကွဲးတင်ဆိကမိာ်ဒုးဘုာ်ထွဲကုမနုတဖာ်လါပပံးန့အီသုလါလံစီဆုံအသီအကုအဒီအကတဖာ်အိုင်ဘုာ်သးစီ လူကင်အနီကစာ်ဒုာ်ဝဲအဂုန့လီ၊

ပကသမံသမိးတင်အုာ်သးအံလါကွဲးခံဘုာ်န့လီ၊ တ၊ပကတီဂါန့တင်ပတ်ဖျါထီဘုာ်ဒွဲးဘုာ်ဒွါတဖာ်လါပမန့ အီလါလံစီဆုံအသီဘုာ်သးပပုကွဲးလံလါပတသုာ်ညါအမံန့လီ၊ ဒီးခံ၊ပကထီသံတြီတင်ပတ်ဖျါဘုာ်ဒွဲးဘုာ်ဒွါတဖာ် အံသုာ်ဒီးတင်ဂုာ်တင်ကျါလါအအိုင်ဒီးပုဘုာ်သးစီလူကင်အနီကစာ်ဒုာ်ဝဲန့လီ၊ ပကကွဲးသကိးအဆိကတင်တင်ပတ် ဖျါထီဘုာ်ဒွဲးဘုာ်ဒွါဘုာ်သးပုကွဲးလံအဂုန့လီ၊

တင်ပတ်ဖျါထီဘုာ်ဒွဲးဘုာ်ဒွါတဖာ် Clues

ဒ်ပစံးတုာ်လံအသီး၊ပုကွဲးလံမံတင်တဒုးန့ဖျါထီအနီကစာ်ဒုာ်ဝဲအသးလါအမံဘုာ်န့လီ၊ အိုင်ဖျါလီကင်လါ၊ အဝဲတုာ်ဘုာ်ဝဲလါတလိုင်အဝဲဟ့ထီအမံဒုာ်ဝဲလါပုလါအသုာ်ညါညီန့ဝဲစီသီးဖံလုးဘုာ်လီ၊ လါလူကင် ဝး၃ န့ အဝဲစံးဝဲဒုာ်လါ “ဘုာ်ယသးလါယကကွဲးန့န့၊” ဒီးလါမံတင် ဝး၁ အဝဲစံးဝဲ，“လါယလံအပူကွဲး...ယကွဲး” န့ လီ၊ ပုကွဲးလံန့ဝဲလါပုလါအဝဲဘုးညီန့ဒီးအီသုာ်ညါအဝဲမုမတလဲန့လီ၊ ဒီးဖဲတင်အံတဒုးအိုင်ထီတင်ကီတင် ခဲလါစီသီးဖံလုးအဂီအခါန့၊ဒုးအိုင်ထီတင်သံကွဲးအါမေးလါပုဖးလံလါစီခဲအံတဖာ်အဂီလီ၊

တဘျီဖျါ၊တင်ဂုာ်အိုင်ဝဲအါမေးလါလံစီဆုံအသီတဲဘုာ်ပုဘုာ်သးပပုကွဲးလံန့လီ၊ တ၊အဝဲတမုပုတင်မာဖိ တကဘုာ်၊ အနီနီန့၊ဘုာ်တဘုာ်အဝဲစူကုာ်န့ကုာ်တဖဲယုာ်ဂျူးကုာ်ထီဆူမုခိုင်ဝဲအလီခံန့လီ၊ ဒိကန့တင်ဂုာ်လီ၊ တင်လါဆဲးတဖာ်အံလါလံတင်သးခုကစီလူကင် ဝး၁-၂:

တင်ဒိုင်စီသီးဖံလုးဒ၊တင်တဖာ်လါအဘုာ်တင်န့အီသုာ်တင်လါပကျါ၊ဒ်ပုလါအထံတင်လါအမဲာ်ဒီးမအ ကလုာ်ကထါအတင်မံလါအခိုင်ထံးလံလံ၊ဟ့လီပုအသီး၊အကုမုပုအါဂပတ်တုာ်အသးလါအကကတီကွဲးဝဲဒီး (လူကင် ဝး၁-၂)၊

ဖဲပုကွဲးလံစံးဝဲလါယုာ်ဂျူးအတင်အိုင်မုအတင်မံအသးတဖာ်အံဘုာ်တင်ဟ့လီအီဆူပူန့၊အဝဲပတ်ဖျါထီဝဲလါ အဝဲတမုအထံယုာ်ဂျူးအတင်အိုင်မုလါအမဲာ်ချံဘုာ်လီ၊

ခံ၊ဟ့လုာ်အကုာ်အဂီလါလံမံတင်အပူဒီးတင်သးခုကစီလူကင်အပူပတ်ဖျါထီဝဲလါပုကွဲးလံမုပုကင်ဘုာ် ကုာ်သုတကန့လီ၊ လံအဘုာ်အါမေးလါလံစီဆုံအသီအပူဘုာ်တင်ကွဲးအီကြားဝဲဘုာ်ဝဲလါတလီဆိကင်ဆိးဘုာ်၊မု ဒုာ်လံဟ့လုာ်ကျါအကုာ်အဂီမုဆုာ်မုဂီဖိတဖာ်လီ၊ ဘုာ်ဆုာ်လံတင်သးခုကစီလူကင်ဒီးလံမံတင်ဒုးန့ဝဲတင် ကုာ်သုအဒိုင်အယိာ်လါအတင်သုကျါန့လီ၊

သ၊လံမံတင်အကတင်တတင်ပတ်ဖျါဝဲလါပုကွဲးလံမုပုလဲသကိးဃုာ်တင်ဒီးစီပီလုးဘုးဘုးတင်တင်အကျါတက န့လီ၊ လါလံမံတင်အဆါဒိုင်အဆိတဖာ်အပူ၊တင်ဃဲလဲအသးတပယုာ်ဃီလါပုသါတကအပူန့လီ၊ ဘုာ် ဆုာ်စးထီလါမံတင် ၁၆ န့၊တင်ဃဲညီန့ပံးန့ပုတါတကအလီ၊သုတင်ကတီဒ်အမု၊ “ပဝဲ”ဒီး “ပု” န့လီ၊ ပ ထံကျါဒ်သီးအံလါမံတင် ၁၆:၁၀-၁၇; ၂၀:၅-၁၅; ၂၁:၁-၁၈; ဒီး ၂၇:၁-၂၈:၁၆ န့လီ၊ လံအတီတဖာ်အံပတ်ဖျါ ထီဝဲလါပုကွဲးလံလဲသကိးတင်ဒီးစီပီလုးဖဲစီပီလုးအတင်လဲတင်သးခုကစီလါခံတဖာ်အပူဒီးလါစီပီလုးအတင်လဲ လါကဲစါရံဆူရံမုန့လီ၊

ခဲအံပအိုင်ဒီးတင်ဂုာ်တင်ကျါဘုာ်ဒွဲးဘုာ်ဒွါဘုာ်သးပပုကွဲးလံဝဲ၊ပအိုင်လါတင်လီလါပကထံတင်ဂုာ်လီတင်လီ၊

ဆဲးတဖန်အံ့ဘၣ်လိာ်အသးဒီးတၢ်လၢပသ့ၣ်ညါဘၣ်ဃးစီၤလူၤကၢ်ထဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

စီၤလူၤကၢ် Luke

ပကကွၢ်သကိးတၢ်ဂ့ၢ်လၢပသ့ၣ်ညါဘၣ်ဃးပှၤကွဲးလံာ်လူၤကၢ်ဒီးလံာ်မၤတၢ်ကဒီးတဘျီလၢအဝဲတမ့ၢ်ပှၤတၢ်မၤဖိဘၣ်လီၤ. အဝဲအိၣ်ဖျါထီၣ်လီၤကၢ်အန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ၣ်ဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးအဝဲမ့ၢ်စီၤပီလူးအပှၤလဲၤသကိးဃုာ်တၢ်တဂၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးတဖန်အံ့လဲၤသတြီၤတၢ်ဒီးတၢ်လၢပသ့ၣ်ညါဘၣ်ဃးစီၤလူၤကၢ်ဒ်လဲၣ်? ဂ့ၤလံာ်, အဆိကတၢ်, စီၤလူၤကၢ်တမ့ၢ်ပှၤတၢ်မၤဖိတဂၤဘၣ်. ပှၤတၢ်မၤဖိတဖၣ်မၤတၢ်လၢကျါကျဲအိၣ်ထံးဒိၣ်ဘိလၢတၢ်အိၣ်ဖျါအဂီၢ်, သ့ဝဲအစိကမီၤလီၤဆိတဖၣ်လၢခရံၣ်အခၢၣ်စးလၢကသ့ၣ်ထီၣ်တၢ်အိၣ်ဖျါဒီးကၤဃာ်အီၤလၢတၢ်ကမၢ်ဒီးတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလီၤ. လၢလံာ်မၤ တၢ် ၁:၂၀-၂၂န့ၣ်ပှၤတၢ်မၤဖိတဖၣ်ဘၣ်တၢ်ကတဲာ်ကတီၤသိၣ်လိအီၤလၢယုၣ်ရှူးအနီၢ်ကစၢ်ဒ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်စီၤလူၤကၢ်တထံၣ်ဘၣ်ယုၣ်ရှူးလၢအနီၢ်ကစၢ်ဒီးတဖၣ်ဝဲနီၣ်တဘျီလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်စိကမီၤလၢအဘၣ်ထွဲဒီးပှၤတၢ်မၤဖိတဖၣ်ဘၣ်လီၤ. မ့ၢ်မ့ၢ်, အဝဲဒ်မ့ၢ်ပှၤသးတီၤလၢအဆိၣ်ထွဲစီၤပီလူးအတၢ်သးခုကစီၣ်တၢ်မၤတဂၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲမ့ၢ်ပှၤတၢ်မၤဖိတဂၤအပျဲၣ်, မ့တမ့ၢ်စီၤလူးပာ်ဖျါထီၣ်အီၤလၢဖံးလ့မိၣ်အဆၢဖိ ၂၄, ပှၤတၢ်မၤဖိတဂၤအ “ပှၤမၤဃုာ်တၢ်” န့ၣ်လီၤ.

ခံ, လီၤကၢ်လၢစီၤလူၤကၢ်မ့ၢ်ပှၤမၤလိမၤဒီးဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဂ့ၢ်တဂၤလီၤ. ပထံၣ်န့ၢ်တၢ်အံၤသ့ၣ်လၢကလီၤ: ဝဲ ၄:၁၄, ဖဲစီၤပီလူးပာ်ပနီၣ်စီၤလူၤကၢ်ဒ်ကသံၣ်သရၣ်တဂၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲကသံၣ်ကသီတဘၣ်တၢ်သိၣ်လိမၤယုၣ်အီၤဘၣ်ဂ့ၢ်ဂ့ၢ်ပီလၢလံာ်စီၤဆံၣ်အသီအပှၤဒ်တနံၤအံၤအသိးအခါဒ်လဲၣ်, လိာ်ဘၣ်ဒီးပှၤတဂၤလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ၣ်ဒီးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

သၢ, စီၤလူၤကၢ်မ့ၢ်စီၤပီလူးအပှၤလဲၤသကိးတၢ်ဒီးအီၤတဂၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤဖိစီၤပီလူးယၤထီၣ်ဝဲလၢစီၤလူၤကၢ်လဲၤတၢ်ဒီးအီၤလၢကလီၤ: ဝဲ ၄:၁၄; ၂တံၤမသ့: ၄:၁၁; ဒီးဖံးလ့မိၣ်အဆၢဖိ ၂၄ န့ၣ်လီၤ.

ပဟ်ဖျါတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဃးပှၤကွဲးလံာ်လူၤကၢ်လၢကျဲအံၤသ့ဝဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်စံၣ်စီၤတဲစီၤအတၢ်အုၣ်သးနီၤဟ့ၣ်တၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်လၢပညိၣ်ဃီၤဆူစီၤလူၤကၢ်အတၢ်မ့ၢ်ပှၤကွဲးလံာ်မၤတၢ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်လူၤကၢ်ဒီးလံာ်မၤတၢ်အိၣ်ဒီးအပှၤကွဲးအီၤတဂၤဃီန့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်ဖျါလၢပျဲၣ်အတၢ်အုၣ်သးဟ့ၣ်ပှၤကွဲးလံာ်တပယုၣ်ဃီဆူစီၤလူၤကၢ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးလံာ်စီၤဆံၣ်အတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျါအာၣ်လီၤတူၢ်လိာ်တၢ်ဆိကမိၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ. တဘျီဃီဒီးတၢ်အုၣ်ကီၤတဖၣ်အံၤ, ပအိၣ်ဒီးတၢ်ဆိကမိၣ်အတၢ်လၢပကန့ၣ်လၢစီၤလူၤကၢ်မ့ၢ်ပှၤကွဲးလံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်သဘၣ်တဘျီဒီးလံာ်မၤတၢ်ခံဘၣ်လၢာ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးပကဘၣ်သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်လၢစီၤလူၤကၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်ထွဲတုၤအိၣ်ဂ့ၢ်ဒိၣ်မးဒီးဘူးဘူးတံာ်တံာ်ဆူတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျါလၢအဝဲပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

တၢ်စံၣ်စီၤတဲစီၤအတၢ်အိၣ်သး HISTORICAL SETTING

ခဲအံၤပကကွၢ်တၢ်လံာ်စီၤလူၤကၢ်အတၢ်မ့ၢ်ပှၤကွဲးလံာ်ဝဲ, ပအိၣ်ကတဲာ်ကတီၤပသးလၢပကဃုာ်ဃီဆူလံာ်မၤတၢ်အတၢ်စံၣ်စီၤတဲစီၤအတၢ်အိၣ်သးန့ၣ်လီၤ. စီၤလူၤကၢ်ကွဲးဝဲဖဲလဲၣ်ခါလဲၣ်? ဒီးလၢမတၢ်အဂီၢ်အဝဲကွဲးထူးထီၣ်လံာ်အံၤလဲၣ်?

ဒ်ပဃုထံၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်စံၣ်စီၤတဲစီၤအတၢ်အိၣ်သးလၢလံာ်မၤတၢ်အသိးန့ၣ်, ပကကွၢ်သကိးတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီၤသၢမံၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်, ပကဆိကမိၣ်ပာ်သးမုၢ်နံၤမုၢ်သီလၢတၢ်ကွဲးထူးထီၣ်လံာ်မၤတၢ်, လူၤပိာ်ထွဲတၢ်သံကွၢ်ဘၣ်ဃးစီၤလူၤကၢ်ကွဲးဝဲလံာ်မၤတၢ်ဖဲလဲၣ်အခါန့ၣ်လီၤ. ခံ, ပကဃီထံသမံသမိးကွၢ်လံာ်အပှၤကမုၢ်လၢအအိၣ်ထံးလံာ်လံာ်တဖၣ်လီၤ. ဒီးသၢ, ပကဃုထံၣ်ပှၤဂီၢ်မုၢ်အတၢ်ရဲလိာ်ဘၣ်ထွဲအတၢ်အိၣ်သးန့ၣ်လီၤ. အါတကွၢ်တၢ်ကွၢ်ဆူတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်အံၤကမၤစၤပှၤလၢပကဘျီဆဲးတၢ်ဂ့ၢ်လၢအဝဲဆူညါဘၣ်ဃးလံာ်လူၤကၢ်အတၢ်ဘူးလိာ်တံာ်လိာ်အသးဒီးတၢ်ဂ့ၢ်လၢအဘၣ်တၢ်ဃီတုၤအီၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲအံၤကမၤစၤပှၤလၢပကန့ၣ်ပာ်ကျဲအိၣ်အယိာ်ဒီးအလၢအပှၤဘၣ်ဃးလံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်အဘျူးအဖျါအိၣ်ဝဲလၢခ.န.တၢ်ယၤဖျါန့ၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပကစးထီၣ်လၢနံၤသီလၢလံာ်ဘၣ်တၢ်ကွဲးအီၤန့ၣ်လီၤ.

မုၢ်နံၤမုၢ်သီ DATE

တၢ်ထံၣ်လီၤဆီမ့ၢ်အိၣ်ဝဲအါမးဘၣ်ဃးလံာ်မၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ကွဲးအီၤအဆိကတၢ်အါခါဖဲလဲၣ်သန့ၣ်ကွဲး, အါဒ်တၢ်တကွၢ်, ပနီၤဖးလံာ်စီၤဆံၣ်အသီအပှၤကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ၣ်အတၢ်ထံၣ်လၢကျဲအိၣ်ထံးဒိၣ်ဘိအတၢ်န့ၣ်ခံမံၤသ့ဝဲန့ၣ်လီၤ. လၢစုတဒီန့ၣ်, ပှၤတနီၤဂ့ၢ်လိာ်ဝဲလၢစီၤလူၤကၢ်ကွဲးဝဲလၢယုၣ်ရှူးလ့ၣ်အတၢ်လုာ်ဟံၣ်လီၤပျီၤလၢခ.န. ၇၀န့ၣ်ဝဲအလီၤခံန့ၣ်လီၤ. ဒီးလၢစုအဂၤတဒီန့ၣ်ပှၤအဂၤတနီၤကတီၢ်ဂ့ၢ်လိာ်ဝဲလၢအဝဲကွဲးဝဲတချူးတၢ်လုာ်ဟံၣ်လီၤပျီၤကွဲးဝဲလၢခ.န. ၇၀ န့ၣ်လီၤ. ခ.န. ၇၀ တၢ်မၤအသးလၢအလီၤသးအူးဝဲအံၤမ့ၢ်တၢ်မၤစၤလၢပကဆိကမိၣ်ပာ်သးတၢ်ထံၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအ

ဖိခိတ်ဘုရားဘုရားအသးတဖု်အံၤန့ၣ်လီၤ. ပကကွၢ်သကိးတၢ်ထံၣ်သ့ၣ်တဖု်အံၤတမံၤဘၣ်တမံၤ,စးထီၣ်လၢဘၣ်သ့ၣ် သ့ၣ်လၢစီၤလူၤကၢ်ကွဲးဝဲလၢခ.န. ၇၀ အလီၤခံၣ်န့ၣ်လီၤ.

ခ.န. ၇၀ နံၣ်အလီၤခံ After A.D. 70

ပုၤကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ၣ်လၢအန့ၣ်ဝဲလၢလံာ်မၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ကွဲးအီၤလၢခ.န. ၇၀ အလီၤခံတဖု်ဒီးသန့ၤထီၣ်အတၢ်ထံၣ် လၢတၢ်ဆိကမိၣ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးအါမးအဖိခိတ်န့ၣ်လီၤ. အဒိ,ပုၤအါဂၢၤစံးဝဲလၢလံာ်မၤတၢ်အတၢ်ထံၣ်တၢ်လၢအကပီၤလၢ တၢ်ခဲလၢာ်ကမၤအသးလၢတၢ်ဂ့ၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်မုၢ်န့ၣ်မုၢ်သီလၢခ.န. ၈၀ တုၤ ၉၀ န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ထံၣ်ဝဲအံၤအပူၤန့ၣ်,လံာ် မၤတၢ်အံၤဂ့ၢ်တလၢလၢတၢ်အိၣ်ဖျါလၢပူၤတၢ်ကကွဲးအီၤလၢအဆိအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အလီၤ,တၢ်သးအိၣ်အတၢ် ကွၢ်တၢ်အိၣ်ဖျါလၢပူၤလိၣ်ဘၣ်တၢ်လီၤမုၢ်လီၤဖးအနံၣ်အလါအါမးလၢတၢ်မၤအသးတဖု်ဒုၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တၢ်ထံၣ် ဝဲအံၤကွၢ်တလၢကွဲးအန့ၣ်လၢလံာ်မၤတၢ်လဲၤခိဖျါဘၣ်ဝဲသ့ၣ်ဒီးတၢ်ကီၤတၢ်ခဲလၢတၢ်အိၣ်ဖျါအပူၤဒီးအချၢန့ၣ်လီၤ.

အအါကတၢ်န့ၣ်,ပုၤလၢအန့ၣ်ဝဲလၢလံာ်မၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ကွဲးအီၤလၢခ.န. ၇၀ အလီၤခံတဖု်မၤဝဲခိဖျါအဝဲသ့ၣ်န့ၣ်ဝဲ လၢတၢ်ပိးတၢ်လီၤလၢလံာ်မၤတၢ်အပူၤတနီၤဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢပုၤယူၤအဖိလၢအကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ၣ်လၢတၢ်စံၣ်စါတဲစါ ယိ စံၣ် ဖၢၣ်အတၢ်မၤအဖိခိတ်န့ၣ်လီၤ.

ယိစံၣ်ဖၢၣ်အတၢ်ကွဲးလၢဘၣ်ဘးဒီးတၢ်အိၣ်သးတဖု်ဘၣ်တၢ်ကွဲးထူးထီၣ်အီၤတဆိတလၢန့ၣ်ခ.န. ၇၉ ဘၣ်,ဒီးတရၤ လီၤအသးဝးဝးတချးလၢခ.န. ၈၅ ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အယိ,ပုၤလၢအန့ၣ်ဝဲလၢလံာ်မၤတၢ်ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢယိစံၣ်ဖၢၣ်အ တၢ်မၤအဖိခိတ်မၤကတၢ်ဝဲလၢလံာ်မၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ကွဲးအီၤတဆိန့ၣ်ခ.န. ၇၉ ဒီးဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်တဆၢကတီၢ်ဖဲ ခ.န. ၈၅ အ လီၤခံန့ၣ်လီၤ.

ဖဲပုၤလၢအဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီဝဲအံၤပညိၣ်ဝဲဆူတၢ်ဘျးစဲအါမးလၢလံာ်မၤတၢ်ဒီးယိစံၣ်ဖၢၣ်အတၢ်မၤအဘၣ်စၢၤ န့ၣ်,ပကထိးဘၣ်ဒုၣ်ထဲတၢ်ဘျးစဲလွံၤမံၤလၢအဝဲသ့ၣ်ပာ်ဖျါဝဲန့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤတၢ် ၅:၃၆ ပညိၣ်ဝဲဆူစါသ့ဒါ,ပုၤယူၤအဖိလၢအဂဲၤထံၣ်ဂီၢ်ဂီၢ်ဆူၣ်ဆူၣ်တဂၤလၢဘၣ်တၢ်ယၢထီၣ်စ့ၢ်ကိးအ မံၤလၢလံာ်အဘၣ် ၂၀ အဆၢဒိၣ် ၉၇ လၢယိစံၣ်ဖၢၣ်အလံာ် *Antiquities* အပူၤန့ၣ်လီၤ. ခံ,လံာ်မၤတၢ် ၅:၃၇ ပာ်ဖျါ ထီၣ်ပုၤလၢအဂဲၤထံၣ်ဂီၢ်ဂီၢ်ပုၤကၤလံာ်လါဖိစါယူၤအ,လၢအအိၣ်ဖျါထီၣ်လၢလံာ်အဘၣ် ၂,အဆၢဒိၣ် ၁၁၇ဒီး၁၁၈လၢယိ စံၣ်ဖၢၣ်တၢ်စံၣ်စါအတၢ်ကွဲးနီၣ်လံာ်ယူၤအဖိအတၢ်ဒုး *Jewish Wars* အပူၤ,ဒီးလၢလံာ်အဘၣ် ၁၈,အဆၢဒိၣ် ၁ တုၤ ၈ လၢအလံာ် *Antiquities* အပူၤန့ၣ်လီၤ. သၢ,ပုၤလၢအဂဲၤထံၣ်ဂီၢ်ဂီၢ်ဘၣ်တၢ်ကိးအီၤလၢပုၤအံၤကူပတုးဖိလၢမၤတၢ် ၂၀:၃၈ အိၣ်ဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကိးလၢလံာ်အဘၣ် ၂,အဆၢဒိၣ် ၂၆၀ တုၤ ၂၆၃ လၢယိစံၣ်ဖၢၣ်အယူၤအဖိတၢ်ဒုး *Jewish Wars* အပူၤ,ဒီးလၢလံာ်အဘၣ် ၂၀, အဆၢဒိၣ် ၁၇၀ လၢအလံာ် *Antiquities* အပူၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးလွံၤ,ပုၤကျိၣ်ထံတၢ် အါဂၢၤဂီၢ်လိာ်စ့ၢ်ကိးဝဲလၢတၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်စါပဟ့ၢ်ရိၣ်အတၢ်သံလၢလံာ်မၤတၢ် ၁၂:၁၉-၂၃ ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢယိစံၣ် ဖၢၣ်အလံာ် *Antiquities* အဘၣ် ၁၉, အဆၢဒိၣ် ၃၄၃ တုၤ ၃၅၂ န့ၣ်လီၤ.

တလၢကွၢ်ပုၤကျိၣ်ထံတၢ်အါမးလၢအပိာ်ထွဲတၢ်ဆိကမိၣ်အကျိၣ်ဝဲအံၤန့ၣ်,ပကဘၣ်န့ၣ်ဖျါထီၣ်လၢတၢ်လဲၤသယဲၤအသး လၢလံာ်မၤတၢ်ဒီးယိစံၣ်ဖၢၣ်အတၢ်ကွဲးတအုၣ်ကီၤဝဲလၢလံာ်မၤတၢ်ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢယိစံၣ်ဖၢၣ်အတၢ်မၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. နီၣ်နီၣ်န့ၣ်,တၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်တၢ်မၤအသးလၢလံာ်မၤတၢ်အပူၤလီၤဆိဝဲလၢယိစံၣ်ဖၢၣ်အတၢ်လီၣ်ဖျါထီၣ်န့ၣ်လီၤ. အယိ,လီၤကံ ဝဲလၢလံာ်မၤတၢ်ဒီးယိစံၣ်ဖၢၣ်ဂံၢ်ထီၣ်ကဒါက့ၤထဲဒုၣ်တၢ်စံၣ်စါတဲစါတၢ်မၤအသးလၢပုၤသ့ၣ်ညါအီၤအါတဖု်လီၤလီၤဆိ ဆိမ့တမ့ၢ်ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢတၢ်အိၣ်ထံးတမံၤဃီအဖိခိတ်န့ၣ်လီၤ. ခိဖျါပုၤဂီၢ်မုၢ်လၢတၢ်ယၢထီၣ်အီၤတဖု်အါဒုၣ်တၢ် တက့ၢ်မ့ၢ်တၢ်စံၣ်စါတဲစါအက့ၢ်အဂီၤလၢတၢ်သ့ၣ်ညါအီၤအယိ,တကြးမ့ၢ်တၢ်လီၤကမၤကမ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်တၢ်သ့ၣ် နီၣ်အီၤအါန့ၣ်တၢ်စံၣ်စါတဲစါအတၢ်ကွဲးနီၣ်တမံၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.ဒီးအါန့ၣ်အအံၤ,ဘၣ်ဘးဒီးစါသ့ဒါန့ၣ်,ပမၤဘၣ်ထွဲပသးဒီးမံၤ လၢအညီၣ်န့ၣ်တဖျါန့ၣ်လီၤ. ကမ့ၢ်သ့ၣ်သ့ၣ်လၢပုၤလၢအလီၤဆိလိာ်အသးခံၣ်လၢအမံၤတဖျါန့ၣ်ယိအိၣ်ဝဲလၢတၢ်ထံၣ်အံၤ အပူၤန့ၣ်လီၤ.

တချး ခ.န. ၇၀ Before A.D. 70

တၢ်ထံၣ်အကါဒိၣ်ခံမံၤတမံၤလၢလံာ်မၤတၢ်အမုၢ်န့ၣ်မုၢ်သီအဖိခိတ်မ့ၢ်ဝဲလၢအဝဲဘၣ်တၢ်ကွဲးအီၤတချးလၢတၢ်လုၢ်ပာ်ဖျါ လီၤပျိၣ်ကွၢ်လၢခ.န. ၇၀န့ၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အုၣ်ကီၤအိၣ်ဝဲအါမးလၢအအိၣ်လၢမုၢ်န့ၣ်မုၢ်သီဖဲလၢညါအံၤအအိၣ်တခီ,ဘၣ်ဆၣ်

လာပတ်ပညိဉ်အဂီၢ်ပကကွၢ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးတၢ်လာပကမၤကတၢၢ်အိၤလာတၢ်ထံၣ်လၢခံကတၢၢ်လၢလံာ်မၤတၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဒိကန့ၣ်အဆၢဖိအကတၢၢ်ခံဆၢလၢလံာ်မၤတၢ် ၂၈:၃၀-၃၁ န့ၣ်တက့ၢ်. ဖဲန့ၣ်စီၤလူၤကၢၣ်ကွဲးဝဲတၢ်ကတိၤတဖၣ်အံၤဘၣ်ဃးစီၤပီလူးအဂ့ၢ် :

ဒီး (စီၤပီလူး) အိၣ်လၢအဟံၣ်လၢအဝါဒၣ်ဝဲအပူၤခံန့ၣ်ညါ.ဒီးတူၢ်လိာ်ကယဲၣ်ပုၤလၢအဟဲဆူအအိၣ်ခဲလၢာ်လီၤ. ဒီးစံာ်တဲၤတဲလီၤယွၤအဘီအမုၢ်.ဒီးသိၣ်က့ၤသီက့ၤတၢ်ဘၣ်ဃးဒီးကစၢ်ယုၣ်ဂျူးခရံၣ်အဂ့ၢ်အကျိၤ.လၢအသးခူတလုၢ်ဒိဖျၢၣ်ညါ.ဒီးတၢ်တြီအကျဲတအိၣ်ဘၣ်နီတမံၤဘၣ် (မၤတၢ် ၂၈:၃၀-၃၁).

လံာ်မၤတၢ်ကတၢၢ်ကွံာ်ဝဲလၢစီၤပီလူးအိၣ်လၢတၢ်ဒုးဃာ်အဖိလၢရိမ့ၤအပူၤ.စံာ်တဲၤတဲလီၤခရံၣ်ဖိအတၢ်သးခူကစီၣ်ပွဲၤဒီးတၢ်သးဒုန့ၣ်လီၤ. တၢ်အကတၢၢ်ဝဲအံၤဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်အုၣ်သးအရ့ဒိၣ်လၢတၢ်ကနာ်ဝဲလၢလံာ်မၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ကွဲးအိၤ တချုး ၁.န. ၇၀ န့ၣ်လီၤ.

တၢ်.စီၤလူၤကၢၣ်အတၢ်ပာ်ဖျါတၢ်ဘၣ်ဃးစီၤပီလူးအတၢ်မၤတၢ်သးခူကစီၣ်အိၣ်ပတုၣ်ဖုၣ်ကိာ်ဒိဖျါလၢတၢ်မၤအသးအာအာသီသီတမံၤလၢအမၤအသးလၢ ၁.န. ၆၄န့ၣ်လီၤ. လၢ ၁.န. ၆၄ န့ၣ်, စီၤဟနံၣ်ရိၣ်ပာ်ဒုၣ်ပာ်ကမၣ်ပုၤခရံၣ်ဖိတဖၣ်ဒိဖျါလၢမ့ၣ်အူအတၢ်အိၣ်မၤဟးဂီၢ်တၢ်လၢရိမ့ၤအပူၤဒီးစးထီၣ်မၤအာမၤနးပုၤခရံၣ်ဖိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ကမ့ၢ်တၢ်တညီန့ၣ်လၢစီၤလူၤကၢၣ်အဂီၢ်လၢတယၤထီၣ်တၢ်မၤအသးဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်ဒီးသိးန့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်သ့ၣ်လၢအဝဲန့ၣ်ဟဲအိၣ်ထီၣ်တၢ်လၢတၢ်ဆၢကတိၤဖဲအဝဲကွဲးလံာ်မၤတၢ်အကတိၤန့ၣ်လီၤ.

ခံ.စီၤပီလူးအါဒၣ်တၢ်တက့ၢ်တၢ်ဆိကမိၣ်အိၤလၢအသံဒ်မၤထူရၤအသိးလၢစီၤဟနံၣ်ရိၣ်အတၢ်မၤအာမၤနးတၢ်အိၣ်ဖိၣ်အဆၢကတိၤ.ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်လၢ ၁.န. ၆၅ မ့တမ့ၢ်တဘျးတယံၤဖဲန့ၣ်လီၤ. လံာ်မၤတၢ် တၢ်မ့ၢ်ကွဲးအိၤလၢတၢ်အံၤအလီၢ်ခံဒီး. အဝဲအနီၣ်ကိာ်ကယၤထီၣ်စီၤပီလူးအတၢ်သံဒ်မၤထူရၤ.လံာ်အလုၢ်အလၢအဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်လၢအဖျါဖျါဖျါအဒိၣ်ကတၢၢ်တမံၤန့ၣ်လီၤ.

သၢ.ပုၤယုၤအဖိအတၢ်လုၢ်ဟံၣ်လၢယုၤရုၤလုၣ်အပူၤဘၣ်တၢ်မၤဟးဂီၢ်အိၤလၢ ၁.န. ၇၀ န့ၣ်လီၤ.လီၤဆီဆီအဝဲအံၤဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်အဘျးလၢတၢ်ရုၤလိာ်ဘၣ်ထွဲလၢပုၤယုၤအဖိဒီးပုၤတခီမုၢ်ဖိအဘၣ်စၤလၢတၢ်အိၣ်ဖိၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. လံာ်မၤတၢ်ပညိဉ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးလၢတၢ်ရုၤလိာ်ဘၣ်ထွဲတဖၣ်အံၤအဖိခိၣ်လၢတၢ်လီၢ်အါပူၤန့ၣ်လီၤ. အယံၤ.လီၤကံလၢအတမ့ၢ်တၢ်ညီန့ၣ်လၢလံာ်မၤတၢ်ကတၢၢ်ကွံာ်တၢ်လုၢ်ဟံၣ်အတၢ်လီၤပျီလၢအအိၣ်ထီၣ်အံၤဘၣ်လီၤ.

တကျိၤဃီဒီးတၢ်ဂၢ်ဒိးတဖၣ်အံၤန့ၣ်.မ့ၢ်တၢ်ဂ့ၤကတၢၢ်လၢပကကျိၤတံၢ်လၢစီၤလူၤကၢၣ်မၤတံၢ်ကွံာ်လံာ်မၤတၢ်ဘျးထီၣ်တၢ်ဆၢကတိၤလၢစီၤပီလူးအတၢ်အိၣ်လၢဃီပူၤဒီးတၢ်မၤတၢ်သးခူကစီၣ်လၢရိမ့ၤအပူၤလၢ ၁.န. ၆၀ တၢ် ၆၂. တၢ်စံာ်စီၤတဲစီၤအဂ့ၢ်အပီလၢခံကတၢၢ်တၢ်ယၤထီၣ်အိၤလၢလံာ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

ပုၤဒိၣ်ကန့ၣ်တၢ်ဖိလၢအအိၣ်ထံးတဖၣ် ORIGINAL AUDIENCE

ဃုာ်ဒီးတၢ်နၢ်ပာ်ဘၣ်ဃးလံာ်မၤတၢ်အမုၢ်န့ၣ်မုၢ်သီတဖၣ်အဆိအံၤလၢပသးပူၤ.ပကြးဃုာ်ဃီပသးဆူလံာ်မၤတၢ်အတၢ်စံာ်စီၤတဲစီၤအတၢ်အိၣ်သးအက့ၢ်အဂီၢ်ခံမံၤတမ့ၢ် :စီၤလူၤကၢၣ်အပူၤဖးအလံာ်ဖိလၢအဆိကတၢၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ပာ်သ့ၣ်ပာ်သးဘၣ်ဃးပုၤဂီၢ်မုၢ်လၢစီၤလူၤကၢၣ်ဃုဝဲလၢကတုၤအိၣ်ဝဲဃုာ်ဒီးလံာ်မၤတၢ်မ့ၢ်တၢ်လိာ်ဘၣ်နီၣ်နီၣ်လၢတၢ်နၢ်ပာ်အတၢ်မၤန့ၣ်လီၤ.

ပကဃီထံလံာ်မၤတၢ်အပူၤဒိကန့ၣ်တၢ်ဖိလၢအအိၣ်ထံးတဖၣ်လၢကျဲခံဘိန့ၣ်လီၤ. တၢ်.ပကကွၢ်သကိးလံာ်အတၢ်ဟ့ၣ်လီၤအသးလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဆူစီၤသီးဖံးလူးအအိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးခံ.ပကကွၢ်သကိးတၢ်မၤအသးသ့လၢလံာ်သးအိၣ်ဟ့ၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲလၢအပူၤကမျါကိးဂၢဒဲးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပကစးထီၣ်လၢစီၤသီးဖံးလူးဒိစီၤလူၤကၢၣ်အပူၤဖးလံာ်အဆိကတၢၢ်န့ၣ်လီၤ.

စီၤသီးဖံးလူး Theophelus

လံာ်လူၤကၢၣ်အတၢ်ကတိၤလီၤဆိပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢစီၤသီးဖံးလူးမ့ၢ်အပူၤမၤစၤအိၤ.ပုၤတဂၤလၢအရဲၣ်လီၤကျဲလီၤန့ၣ်အဝဲအတၢ်ကွဲးန့ၣ်လီၤ. ဒ်ပထံၣ်ဘၣ်တုၢ်လံအသိးလၢ လူၤကၢၣ် ဝးဒီးမၤတၢ် ဝးဒ န့ၣ်.စီၤလူၤကၢၣ်ဟ့ၣ်လၢကပီၤအတၢ်မၤဆူစီၤသီးဖံးလူးန့ၣ်လီၤ. လၢန့ၣ်အမဲာ်ညါ.လၢလူၤကၢၣ် ဝးဒ့န့ၣ်.စီၤလူၤကၢၣ်ကိးစီၤသီးဖံးလူးလၢတၢ်ဒိၣ်စီၤသီးဖံးလူးန့ၣ်လီၤ. စီၤလူၤကၢၣ်သုတၢ်ကတိၤ “တၢ်ဒိၣ်” မ့တမ့ၢ် *Kratistos* လၢဟ့ၣ်လ့ၣ်အကျိၣ်ဒိတၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်တၢ်လၢကပီၤအမံၤအသိးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကတိၤဝဲအံၤဆုၤပုၤအါဂၤလၢကနာ်ဝဲလၢစီၤသီးဖံးလူးမ့ၢ်အပူၤမၤစၤအိၤလၢအတူၢ်ဒိၣ်ကီၤဒိၣ်တဂၤန့ၣ်

လီၤ.

ဘၣ်ဆၣ်တၢ်ဂၢၢ်လၢတၢ်တၢ်ထွဲလၢစီၤလူၤကၢၣ်ဒီးသီးဖံၤလူၤအဘၣ်စၢၤသဘၣ်သဘၣ်ဒိၣ်န့ၣ်ဒီးတၢ်မ့ၢ်အပူၤမၤစၢၤတၢ်ဖိၤန့ၣ်လီၤ. ဒီဖျါတၢ်ဖးလံာ်လူၤကၢၣ်ဒီးလံာ်မၤတၢ်,စီၤသီးဖံၤလူၤကဲထီၣ်စီၤလူၤကၢၣ်အပျါတၢ်တၢ်န့ၣ်လီၤ. ပထံၣ်န့ၣ်စီၤသီးဖံၤလူၤအဘၣ်ဂၢၢ်လၢတၢ်ထွဲဒီးစီၤလူၤကၢၣ်ဒီးသီးအံၤတကၢၤလၢလံာ်တၢ်သးခုၣ်စီၣ်လူၤကၢၣ်အတၢ်ကတိၤလီၤဆိတၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

လၢလူၤကၢၣ် ၁:၃-၄ န့ၣ်ပဖးဘၣ်တၢ်ကတိၤတဖၣ်အံၤ:

ယဲဒၣ်အံၤလၢအခိၣ်ထံးလံာ်လံာ်ယဃုတီၢ်န့ၣ်တၢ်န့ၣ်ခဲလၢာ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးဒီး,ဘၣ်ယသးလၢယကကွဲးန့ၣ်န့ၣ်,တမံၤဘၣ်တမံၤ,ဒ်သီးနကသ့ၣ်ညါလၢတၢ်လၢနမၤလိတၢ်တဖၣ်န့ၣ်,မ့ၢ်တၢ်အမ့ၢ်အတီၤလီၤ (လူၤကၢၣ် ၁:၃-၄).

ဒ်လံာ်စီဆံၣ်တတီၤအံၤပာ်ဖျါဝဲအသီး,စီၤလူၤကၢၣ်အလံာ်ဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤလၢတၢ်နီၤဖးအပူၤဒ်သီးလၢစီၤသီးဖံၤလူၤကဲသ့ၣ်ညါတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢအဝဲသိၣ်လိတၢ်နီၣ်နီၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဘၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်အီၤညီကဒ်န့ၣ်,စီၤလူၤကၢၣ်ကွဲးဝဲလၢကသိၣ်လိသိလိစီၤသီးဖံၤလူၤန့ၣ်လီၤ.

ပထံၣ်ဘၣ်တၢ်လံာ်လၢစီၤလူၤကၢၣ်ယၤထီၣ်စီၤသီးဖံၤလူၤဒ်အပူၤဖးလံာ်အဆိကတၢ်တကၢၤလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဝံၤ,မ့ၢ်တၢ်မၤစၢၤလၢပကဆိကမိၣ်စီၤလူၤကၢၣ်အပူၤဂီၢ်မုၢ်အဆိကတၢ်လၢတၢ်ကတိၤအတၢ်ကွီၣ်လဲၣ်အပူၤစ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ.

ပှၤဒိကန့ၣ်တၢ်ဖိလၢတၢ်လီၤကိးပှၤဒိး: Broader Audience

လၢတၢ်လၢပဖးအီၤတပူၤဒ်လၢလံာ်စီဆံၣ်အသိအပူၤန့ၣ်,တမ့ၢ်တၢ်အကီၤလၢပကထံၣ်လၢတၢ်အိၣ်ဖျါဒ်အိၣ်တၢ်တကွၢ်လၢတၢ်ယၤဖျါအပူၤကွဲးစးတီဖျါတၢ်ဂ့ၢ်အါမးလၢစီၤလူၤကၢၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢလံာ်မၤတၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. စီၤလူၤကၢၣ်အတၢ်တဲပူၤယၤထီၣ်တၢ်အ့ၣ်လိာ်ဆိးကွဲးလိာ်လၢပှၤယုဒ်ဖိဒီးပှၤတခီၣ်မုၢ်ဖိပှၤစ့ၢ်ကွၢ်န့ၣ်န့ၣ်,ဒီးတၢ်လီၤမုၢ်လီၤဖးဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢတၢ်မၤဖိဒီးသရၣ်လၢအလီၤဆိတဖၣ်အတၢ်တီၣ်ခိၣ်မဲအဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲအတၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးညါထံးဘၣ်တၢ်စ့ၢ်တၢ်န့ၣ်မိၢ်ပှၤလၢအကမၣ်တဖၣ်လၢအဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤလၢသရၣ်အဘျုးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်မၤတၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကီးတၢ်အ့ၣ်လိာ်ဆိးကွဲးလၢတၢ်အိၣ်ဖျါဒ်ထံကီၢ်ပဒ်ပပှၤတဖၣ်အဘၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲပညိၣ်သပှၤတၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအသဂၢၢ်ဘၣ်ပိာ်မုၢ်ဒီးပှၤဖျါဖိယာ်ဖိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲကွဲးနီၣ်ကွဲးညါတၢ်မၤအါမးန့ၣ်,တၢ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီးတၢ်ဘၣ်ဒုးဃာ်လၢဃိာ်ပှၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်မၤတၢ်ထံးဘၣ်တၢ်စ့ၢ်တၢ်န့ၣ်မိၢ်ပှၤ,တၢ်အိၣ်မူလုလၢသကဲးပဝးဒီးတၢ်ပိာ်ထွဲမၤထွဲလၢအကီၤအကလုာ်ကလုာ်တဖၣ်အံၤဒီဖျါတၢ်အိၣ်ဖျါဒ်အိၣ်တၢ်တကွၢ်ဂဲၤပျါကွဲးစးဝဲဒ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤလၢအဆိကတၢ်အန့ၣ်လၢအဆိတဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဒီဖျါစီၤလူၤကၢၣ်ကွဲးဝဲလံာ်မၤတၢ်လၢကပာ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢအလဲၣ်တကၢၤပအံၤအဃိ,မ့ၢ်တၢ်ဘၣ်လိာ်ဘၣ်စးလၢပကန့ၣ်လၢအဝဲသးအိၣ်ဝဲလၢအတၢ်မၤကဘၣ်တၢ်ဖးအီၤလၢပှၤစ့ၢ်ကွၢ်န့ၣ်န့ၣ်,တၢ်လီၤဆိတဖၣ်အါမးန့ၣ်လီၤ. အဝဲသးအိၣ်ဝဲလၢကမၤစၢၤစီၤသီးဖံၤလူၤဒီးတၢ်အိၣ်ဖျါဒ်လၢပျါခံကပၤလၢာ်အတၢ်ဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်တၢ်အါမးလၢအဝဲသ့ၣ်သဂၢၢ်ဘၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂၢၢ်လၢတၢ်ထွဲအတၢ်အိၣ်သး: SOCIAL CONTEXT

ပဆိကမိၣ်ပာ်သးလံာ်မၤတၢ်အမုၢ်န့ၣ်မုၢ်သိဒီးပှၤဒိကန့ၣ်တၢ်ဖိလၢအခိၣ်ထံးတဖၣ်ဝံၤ,ပကအိၣ်ကတဲာ်ကတိၤပသးလၢပကပာ်ဖျါထီၣ်ပတၢ်တီာ်သ့ၣ်ပာ်သးသၢထံၣ်တထံၣ် : စီၤလူၤကၢၣ်အတၢ်မၤဘၣ်ဃးတၢ်ဂၢၢ်လၢတၢ်ထွဲအတၢ်အိၣ်သးအါကတၢ်,ဟီၣ်ခိၣ်အကလုာ်လၢလံာ်မၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ကွဲးအီၤန့ၣ်လီၤ. ပနၢ်ပာ်ဘၣ်ဃးတၢ်ဂၢၢ်လၢတၢ်ထွဲအသပီၣ်လၢတၢ်မၤသကိးတၢ်လၢစီၤလူၤကၢၣ်အမုၢ်န့ၣ်မုၢ်အါဒီး,ပအိၣ်ကတဲာ်ကတိၤပသးလၢပကန့ၣ်ပာ်အဝဲအလံာ်အကွၢ်အဂီၢ်အါမးတဖၣ်ကတူၤထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

ပကဃိထံလံာ်မၤတၢ်အတၢ်ဂၢၢ်လၢတၢ်ထွဲမၤသကိးတၢ်အတၢ်အိၣ်သးဒီဖျါတၢ်ကွၢ်သကိးတၢ်အိၣ်ဖျါဒ်အတၢ်အိၣ်မူလၢတၢ်ယၤဖျါအပူၤအကွၢ်အဂီၢ်အကံၢ်အလဲခံမံၤ : တၢ်,ရိမုၢ်ဘီမုၢ်အတၢ်ပတၢ်ဆုၢ်ဒီးအစိအကမိၢ်; ဒီးခံ,တၢ်ဂၢၢ်လၢတၢ်ထွဲအသီလၢတၢ်အိၣ်ဖျါဒ်ပှၤယုဒ်ဖိအဘၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ. ပကကွၢ်သကိးအဆိကတၢ်လၢရိမုၢ်အဘီအမုၢ်န့ၣ်လီၤ.

ရိမုၢ်အဘီအမုၢ် Roman Empire

တၢ်ဆၢကတီၢ်ဖဲစီၤလူၤကၢၣ်ကွဲးဝဲလံာ်မၤတၢ်န့ၣ်,ရိမုၢ်အဘီအမုၢ်မၤန့ၣ်ဒီးပၤဃာ်မဲာ်အံၤထၢၣ်ရုန့ၣ်ယၢၣ်အဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤခဲ

လက်၊ဒီးမလဲင်ထီၣ်ဝဲယံၤတုၤလၢမုၢ်မဆါတနံၤအံၤတြဲတုၤန့ၣ်.ကလံၤစိးအာဖရိးကဒီးကီၢ်အ့ၣ်ဂျၢၣ်အက့ၢ်အခိတနီၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်လၢပျၢၣ်အမုၢ်နံၤတဖၣ်န့ၣ်.ဘီမုၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ဒီးဒ်တၢ်,ပၢ်ဖျိၣ်အါထီၣ်ပုၤဂီၢ်မုၢ်ဒီးမလဲင်ထီၣ်ကီၢ်ဆါအါထီၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်အမၤဝဲအသိး,ရိမုၢ်ဘီမုၢ်ဒိၣ်စိပၢတၢ်ကိးကပၤဒီးယိၣ်ယိၣ်ဃုာ်ဒီးအရိမုၢ်အလုၢ်အပူၤ,အဖိတၢ်ဒီးတၢ်စူၢ်တၢ်န့ၣ်လီၤလီၤဆိဆိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်တအိၣ်ဒီးတၢ်သးဒုဒိအပူၤ,တၢ်ဒိၣ်ဘၢအဒိၣ်ကတၢ်လၢအဒိၣ်ဒီးရိမုၢ်လၢတၢ်မၤန့ၣ်ကီၢ်ခိၣ်ကီၢ်ဃၢတဖၣ်မုၢ်ထံၣ်ဂီၢ်ဂုၢ်ဒီးတၢ်ကူၣ်လဲၤမၤကန့ၣ်လီၤ. ရိမုၢ်အဘီအမုၢ်အထံၣ်ဂီၢ်ဂုၢ်အတၢ်အဲၣ်ဒီးအဒိၣ်ကတၢ်တမံၤမုၢ်လၢကမၤလီၤတံၢ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်တီၤသးရၤလၢဘီမုၢ်အပူၤဒိဖျိဖၢန့ၣ်တၢ်မၤန့ၣ်ဆူၣ်မၤန့ၣ်စိးတၢ်လၢကလုာ်အတၢ်န့ၣ်စိန့ၣ်ကမိၤအဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကလုာ်လၢတၢ်ဒုးန့ၣ်အိၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အိၣ်အခွဲးလၢကအိၣ်ဒီးကလုာ်တၢ်သဘျုတဆံးတက့ၢ်,ဘၣ်ဆၣ်ကလုာ်အတၢ်ပၢတၢ်ပြးတဖၣ်ညီၣ်န့ၣ်တၢ်ပၢလီၤက့ၢ်အိၣ်လၢအသိးထီၣ်ဘိကဘၣ်ဒီးအးလီၤအသးလၢရိမုၢ်အသန့တပတီၢ်ဘၣ်တပတီၢ်အဖိလၢန့ၣ်လီၤ. အဒိ,လံာ်မၤတၢ်ယၢထီၣ်ကဲၤစါရံၤအရိမုၢ်အပူၤပၢထံၣ်ပၢကီၢ်ခံၣ်,ဒ်အမုၢ်ဖဲလံာ်ဒီးဖဲၣ်စထၢၣ်,လၢအပၢယူၤဒီးကီၢ်ညါလၢကဲၤစါရံၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ပၢ်ဖျိၣ်အါထီၣ်တၢ်ဆူၣ်တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤတၢ်ထၢတၢ်ခိတၢ်သ့န့ၣ်,အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဒီးမုၢ်ဒါလၢကပၤဃာ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်ဒီးတၢ်ကလုာ်လၢအဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤအိၣ်လၢရိမုၢ်ဘီမုၢ်အဒိၣ်တခိန့ၣ်လီၤ.

ဘီမုၢ်ဟူးဂဲၤမၤစ့ၢ်ကိးလုၢ်လၢထူၤသန့ဒီးထံၣ်ဂီၢ်ဂုၢ်အတၢ်ဒိၣ်ဘၢဒိဖျိတၢ်ပၢ်ဖျိၣ်ရိမုၢ်အထံၣ်ဖိကီၢ်ဖိအပူၤတဝၢတဖၣ်ဆူၣ်ကလုာ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဒုးန့ၣ်ဝဲအထံၣ်ဖိကီၢ်ဖိအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ညီၣ်န့ၣ်,ရိမုၢ်ဟ့ၣ်သုးလၢအဒိၣ်ဘၢတဖၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လၢထံၣ်ကီၢ်လၢအဝဲဒုးန့ၣ်သီဝဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤပိာ်ထွဲဝဲအံၤသ့ၣ်ထီၣ်ရိမုၢ်ထံၣ်ဖိကီၢ်ဖိလၢအသ့ၣ်တီၤသးရၤဒီးအထံၣ်အကီၢ်လၢဘီမုၢ်ဒိတဘျုညါအပူၤ,ဒီးဆိၣ်သ့ၣ်ထီၣ်ရိမုၢ်အလုၢ်အပူၤဒီးအတၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးလၢပဒိၣ်ပုၤဒီးတၢ်ရုလိာ်ဘၣ်ထွဲအတၢ်အိၣ်သးခံမံၤလၢအပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်အံၤအဃိလံာ်မၤတၢ်ယၢထီၣ်ပုၤဂီၢ်မုၢ်လၢရိမုၢ်တဘျုတဘျီန့ၣ်လီၤ. ဒ်ဘျုယံၤဆံအမုၢ်နံၤအဆိကတၢ်အသိး,ပဖးလၢမၤတၢ် ၂:၁၀-၁၁လၢအိၣ်ဝဲဒီး“ပုၤတမံၤလၢရိမုၢ်(ပုၤယူၤဒိဒီးပုၤလၢအဆိတလဲဆူၤအတၢ်ဘျုတၢ်ဘိတဖၣ်)”န့ၣ်လီၤ. မၤကဒီးတဘျီ,စိၤကန့ၣ်လဲး,ပုၤလၢအပူၤယူၤရိမုၢ်သုးဖိတကယၢအဒိၣ်လၢမၤတၢ် ၁၀,ဟူးဂဲၤဒ်ကျဲၤကျဲၤလၢအဒိၣ်တမံၤလၢတၢ်ရၤလီၤတၢ်သးခုကစိၣ်လၢလံာ်မၤတၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်အံၤအမဲာ်ညါ,ကလုာ်အလုၢ်အလၢထူၤသန့တဖၣ်ဘၣ်တၢ်ဒိၣ်ဘၢအိၣ်လၢရိမုၢ်အပူၤကမျၢၣ်အတၢ်မၤတဖၣ်,ဒ်အမုၢ်ကျဲတဖၣ်,တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တဖၣ်ဒီးပုၤကမျၢၣ်ထံၣ်လိာ်သးအလီၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ရိမုၢ်အတၢ်ပၢတၢ်ဆၢဒ်အံၤတကပၤဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်စိၤပီလုၤဒီးပုၤအကတဖၣ်လဲၤတၢ်သဘျုဒိၣ်မးဒီးပုၤပုၤဖျဲးဖျဲးလၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးမၤတၢ်သးခုကစိၣ်အပူၤဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤတၢ်မၤဖိတဖၣ်စ့ၢ်ကိးသ့ၣ်ပုၤကမျၢၣ်အတၢ်လီၤတဖၣ်လၢကစံၣ်တဲၤတဲၤလီၤတၢ်သးခုကစိၣ်ဒ်အဝဲသ့ၣ်လဲၤတၢ်လၢတၢ်လီၤတတီၤဆူၣ်အကတတီၤန့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ရိမုၢ်အဘီအမုၢ်အက့ၢ်အဂီၤလၢအဒိၣ်ကတၢ်တမံၤလၢတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်လၢပျၢၣ်အဂီၢ်မုၢ်ဝဲအတၢ်ဒိၣ်စိလၢပုၤကမျၢၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်မၤန့ၣ်ဝဲအတၢ်ဘျုတၢ်ဘိအဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲလုၤကၣ်ကွဲးတၢ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်,ပုၤအိၣ်ဝဲတကလၢအဆၢထၢၣ်ဝဲလၢရိမုၢ်ဘီမုၢ်ဒိတဘျုအခၢၣ်သးကဲစါန့ၣ်လီၤ. စိၤပၤလၢအပၢဘၣ်ကီၢ်အါဘျုမ့တမ့ၢ်ကဲစါတဘၣ်တၢ်ထံၣ်အိၣ်အဝဲဒုးဒ်အပူၤဂီၢ်မုၢ်ဒီးအဘီမုၢ်အကစၢ်ဘၣ်,မ့မ့ၢ်ဒ် **Soter** မ့တမ့ၢ်ပုၤအုၣ်က့ၢ်ဒိၣ်က့ၢ်ပုၤဂီၢ်မုၢ်တကအသိးစ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. လၢရိမုၢ်အတၢ်ကစိၣ်န့ၣ်,ကဲစါထုးထီၣ်ကွံာ်အပူၤဂီၢ်မုၢ်လၢတၢ်သဘၣ်သဘျုဒီးတၢ်ခံးတၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးရိမုၢ်ဘီမုၢ်အတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်လဲၣ်ထီၣ်ဘၣ်တၢ်ပၢ်ဖျိၣ်အိၣ်ဒ်အတၢ်အုၣ်က့ၢ်ဒိၣ်က့ၢ်အတၢ်ဒိၣ်လဲၣ်ထီၣ်,မၤထူၣ်ဖျဲးထီၣ်ပုၤဂီၢ်မုၢ်လၢအကလုာ်စိၤပၤအတၢ်ဒိၣ်စိတၢ်ထဲတကဖိအဖိလၢဒီးပဲစိာ်ဃီပုၤကိးကဒီးလၢရိမုၢ်အတၢ်သ့ၣ်တုၤသးဝါအတၢ်ပၢတၢ်ဆၢအဖိလၢန့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်လီၤအါကတၢ်န့ၣ်,ပုၤလၢတၢ်မၤန့ၣ်အိၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အိၣ်အခွဲးလၢကဆဲးမၤအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဘျုတၢ်ဘိအလုၢ်အလၢဒ်ဝဲ,ဘၣ်ဆၣ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်လိာ်ဘၣ်အိၣ်လၢကအာၣ်လီၤကဲစါအတၢ်အိၣ်ဒီးအစိကမိၤလၢအဒိၣ်ကတၢ်ဒီးရိမုၢ်အလုၢ်အလၢအယူၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ခဲအံၤ,လၢကျဲအါဘိန့ၣ်,ပုၤယူၤဒိဒီးပုၤခရံၣ်ဖိအါဒ်တၢ်တက့ၢ်လၢတၢ်ယၢဖျိၣ်အပူၤတဖၣ်မုၢ်ပုၤအဂ့ၢ်အဝါလၢအဒိကန့ၣ်ဒီးပၢအသးလၢရိမုၢ်,ဘၣ်ဆၣ်ပုၤယူၤဒိဒီးပုၤခရံၣ်ဖိလၢအသးတီတဖၣ်သမာဝဲလၢကပၢပနီၣ်ရိမုၢ်အတၢ်ဘျုတၢ်ဘိအစိကမိၤလၢအဒိၣ်စိတၢ်န့ၣ်လီၤ. ရိမုၢ်ဘီမုၢ်ပၢ်ဖျိၣ်ထီၣ်ယူၤအတၢ်န့ၣ်ဒ် **religio licita** မ့တမ့ၢ် “တၢ်ဘျုတၢ်ဘိလၢအဘၣ်လိာ်ဘၣ်စးဒီးသန့,“ဒီးဝံသးဂုၤဒီးပျဲဝဲခရံၣ်ဖိအတၢ်န့ၣ်တသ့ဖဲအသ့ - မ့မ့ၢ်န့ၣ်သက့လၢအဆိၣ်တံၢ်မၤန့ၣ်ပုၤခံဖုလၢအံၤဒ်လဲၣ်လီၤ.

ဒီဖျိတၢ်ပတၢ်ပြးအတၢ်ပာဆၢပုၤထံဖိကိၢ်ဖိ,ပုၤကမုၢ်အတၢ်ဖံးတၢ်မၤဒီးတၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါန့ၣ်,ရိမ့ၤဂ့ၢ်ကျဲးစးရၤလီၤအတၢ်ဒိၣ်ဖိလၢတၢ်လီၤကိးပုၤဒဲးဒ်အသ့ဝဲဘၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

ခဲအံၤပကွၢ်တၢ်လံလံၢ်မၤတၢ်အတၢ်ရူလိာ်မၤသကိးတၢ်အတၢ်အိၣ်သးအဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲဒီးရိမ့ၤအဘီအမုၢ်အတၢ်ဒိၣ်ဘၢဝံၤ,ပအိၣ်ကတဲာ်ကတိၤပသးလၢပကသမံသကမိးကွၢ်နီၣ်ထီၣ်လၢအရူဒိၣ်ဒိၣ်နီၣ်မးအဂၤတမံၤဘၣ်ဃးတၢ်ရူလိာ်မၤသကိးတၢ်အတၢ်အိၣ်သးလၢအပူၤစီၤလူၤကၢၣ်ကွဲးဝဲတၢ်ရူလိာ်ဘၣ်ထွဲလၢပုၤတစူၢ်က့ၤန့ၣ်က့ၤတၢ်ပုၤယူၤအဖိဒီးခရံၣ်ဖိတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်လၢပုၤအဘၢၣ်စၢန့ၣ်လီၤ.

ပုၤယူၤအဖိတဖၣ် Jews

ပကဆိကမိၣ်ပာ်သးတၢ်ရူလိာ်ဘၣ်ထွဲလၢပုၤယူၤအဖိဒီးတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်လၢပုၤအဘၢၣ်စၢန့ၣ်အဆိကတၢ်ဒီဖျိတၢ်နီၣ်တၢ်ဘျးစဲအဒိၣ်အယိာ်လၢအဝဲသ့ၣ်အဘၢၣ်စၢန့ၣ်ဒီးခိဖျိဃိထံအဝဲသ့ၣ်အတၢ်လီၤဆီအခိၣ်ထံးဒိဘိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပကစးထီၣ်လၢတၢ်ဘျးစဲလၢပုၤခံပုၤအဘၢၣ်စၢန့ၣ်လီၤ.

တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်လၢပုၤနီၣ်ဟ့ၣ်တၢ်လီၤစၢလီၤသ့ၣ်တမံၤဃိဒီးပုၤယူၤအဖိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်တၢ်ဖျိတြၢၢ်ကလၢအသိး,လၢစီၤခဲအံၤညီန့ၣ်ပကဘၣ်ဒုးသ့ၣ်နီၣ်လီၤပသးတၢ်ဂ့ၢ်လၢယုၣ်ဂျူးမ့ၢ်ပုၤယူၤအဖိ,ပုၤတၢ်မၤဖိတဖၣ်မ့ၢ်ပုၤယူၤအဖိခဲလၢာ်.ဒီးလၢအဆိကတၢ်,တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်အကစၢ်ဒုၣ်ပာ်ဃုာ်ပုၤယူၤအဖိလၢအဆိတလဲခဲလၢာ်ဃုာ်ဃုာ်န့ၣ်လီၤ. အဃိ,တကြၢးမ့ၢ်တၢ်လီၤကမၤကမၤလၢတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်လၢပုၤအသးပုၤလၢ,တၢ်ညုၣ်တီသးရၤဆူတၢ်စံးပာ်ယူၤအမ့ၢ်ရံၣ်အာ်ပာ်ဖျိထီၣ်တၢ်သးတီဆူယူၤအတၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါနီၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢလံာ်မၤတၢ်န့ၣ်,ပုၤအါဂၤလၢတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်လၢပုၤအပူၤလဲၤပိာ်ထွဲတၢ်ဘူၣ်ထီၣ်ဘါထီၣ်လၢတၢ်လုၢ်ပံာ်အပူၤ,ထံၣ်လိာ်သးလၢဘူၣ်ဘျိၣ်ပုၤလၢကနၢ်ဟူဘၣ်လံာ်စီဆံၣ်,ဒီးပၤဃာ်တၢ်ပာ်လုၢ်ပာ်ပုၤယူၤအလုၢ်အလၢအါမးန့ၣ်လီၤ. အဒိ,ဒိကန့ၣ်စီၤပိလူးအတၢ်ကတိၤလၢမၤတၢ် ၁၃:၃၂-၃၃ :

ဒီးပဝဲဒုၣ်အံၤပစံာ်တဲာ်တဲာ်လီၤသုလၢတၢ်သးခုကစီၣ်လၢတၢ်စံးပာ်အါလၢပပာ်သ့ၣ်တဖၣ်လီၤ. ယွၢ်ဒုးဂဲၤဆၢထၢၣ်က့ၤယုၣ်ဂျူးသတးဒီး,မၤလၢထီၣ်ပွဲၤထီၣ်တၢ်အံၤလၢအဝဲသ့ၣ်အဖိပဝဲဒုၣ်အဂီၢ် (မၤတၢ် ၁၃:၃၂-၃၃). စီၤပိလူးဒီးပုၤလၢအလဲၤသကိးဃုာ်တၢ်ဒီးအါပာ်လီၤအနီၢ်ကစၢ်ဒုၣ်အသးလၢအမ့ၢ်တၢ်တမံၤဃိဒီးပုၤယူၤအဖိလၢဘူၣ်ဘျိၣ်ပုၤ,ကတိၤသကိးပာ်ဖးဒိၣ်လၢပုၤတဖၣ်ဒ် “ပပာ်တဖၣ်” ဒီးဘၣ်ဃးပုၤခရံၣ်ဖိဒ်ပဝဲဒုၣ်,မ့ၢ်အဝဲသ့ၣ်အဖိန့ၣ်လီၤ.

အါန့ၣ်အအံၤ,တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်လၢပုၤဒီးယူၤအပုၤတတၢ်အါဒုၣ်တၢ်တက့ၢ်မ့ၢ်ပုၤဒီးအးလီၤသးဆူလံာ်စီဆံၣ်တဘျီဃိန့ၣ်လီၤ. လၢလံာ်မၤတၢ်အပူၤ,ခရံၣ်ဖိတဖၣ်ပတံထီၣ်တၢ်ဆူလံာ်စီဆံၣ်တပယုာ်ဃိဖဲအဝဲသ့ၣ်စံာ်တဲာ်တဲာ်လီၤတၢ်သးခုကစီၣ်လၢပုၤအတၢ်အိၣ်သးအပူၤန့ၣ်လီၤ.

လံာ်မၤတၢ် ၁၇:၁-၃ ကွဲးနီၣ်စီၤပိလူးဃုာ်ဃိအသးဆူလံာ်စီဆံၣ်ဖဲအစံာ်တဲာ်တဲာ်လီၤခရံၣ်ဆူပုၤယူၤအဖိဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒိကန့ၣ်လူၤကၢၣ်အတၢ်ကတိၤဖဲန့ၣ် :

ဒီးလဲၤဒိကၢ်အာ်ဖံပလဲၤ,ဒီးအပလီၤနံဝံၤဒီး,လဲၤဝဲဆူသ့းစၢလနံ,ဖဲပုၤယူၤအဖိအဘူၣ်ဘျိၣ်အိၣ်ဝဲတဖျါလီၤ. ဒီးစီၤပိလူးဒ်အလုၢ်အလၢအိၣ်ဝဲအသိးန့ၣ်,လဲၤန့ၣ်ဝဲဆူအဝဲသ့ၣ်အအိၣ်,ဒီးလၢသးအိၣ်ဘျးနံၤညါန့ၣ်ကတိၤတၢ်ဒီးအါလၢတၢ်ကွဲးအသးအဂ့ၢ်အကျါ,ဒီးအိးထီၣ်တၢ်,ဒီးဒုးန့ၣ်ဝဲလၢခရံၣ်ဘၣ်ဒီးတၢ်နးတၢ်ဖျိၣ်,ဒီးဘၣ်ဂဲၤဆၢထၢၣ်က့ၤလၢတၢ်သံအပူၤ,ဒီးလၢယုၣ်ဂျူးလၢယံစံာ်တဲာ်တဲာ်လီၤသုမ့ၢ်ခရံၣ်န့ၣ်လီၤ (မၤတၢ် ၁၇:၁-၃).

လၢတၢ်အံၤအမဲာ်ညါ,တၢ်ဘျးစဲအဒိၣ်အယိာ်လၢခရံၣ်ဖိဒီးယူၤအတၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါအဘၢၣ်စၢန့ၣ်တဲာ်တဲာ်ထီၣ်တၢ်မၤသကိးတၢ်လီၤလီၤဆီဆိလၢပုၤယူၤအဖိအစိကမိၤဒီးတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်လၢပုၤအဘၢၣ်စၢန့ၣ်လီၤ.

လၢလံာ်မၤတၢ်အပူၤန့ၣ်,တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်လၢပုၤအတၢ်သးဒူလၢတၢ်စံာ်တဲာ်တဲာ်လီၤခရံၣ်အတၢ်သးခုကစီၣ်ညီန့ၣ်ဆူတၢ်ဆူတၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်ဒီးပုၤယူၤအဖိအခိၣ်အနၢ်တဖၣ်ဒီးထီၣ်ဒါအဝဲသ့ၣ်ထဲဒုၣ်ဖဲအဟ့ၣ်လီၤအဝဲသ့ၣ်တၢ်ကလုၢ်လၢသုတဒိကန့ၣ်ယွၢ်အတၢ်မၤလိာ်အခါန့ၣ်လီၤ.

တလၢကွဲာ်တၢ်ဘျးစဲအဒိၣ်အယိာ်လၢပုၤယူၤအဖိဒီးတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်လၢပုၤအဘၢၣ်စၢန့ၣ်,အဝဲသ့ၣ်တၢ်နီၤဖးအါဒီဖျိတၢ်န့ၣ်အခိၣ်ထံးဒိၣ်ဘိလၢအလီၤဆီတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အဆိကတၢ်ဒီးတၢ်အဂံၢ်ခိၣ်သ့ၣ်န့ၣ်,ပုၤခရံၣ်ဖိဒီးပုၤတစူၢ်က့ၤန့ၣ်က့ၤတၢ်ပုၤယူၤအဖိတဖၣ်အသးတလီၤပလိာ်လၢယုၣ်ဂျူးအနီၢ်ဒီးအတၢ်မၤအဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်စံာ်တဲာ်တဲာ်လီၤဝဲလၢယုၣ်ဂျူးမ့ၢ်မ့ၢ်ရံၣ်အါလၢအမၤန့ၣ်တၢ်သံဒီးမၤသီထီၣ်က့ၤတၢ်ဘၣ်တုခဲလၢာ်,စးထီၣ်လၢအနီၢ်စၢ်ဒုၣ်အတၢ်ဂဲၤဆၢထၢၣ်သမူထီၣ်က့ၤလၢတၢ်သံန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ပုၤတစူၢ်က့ၤန့ၣ်က့ၤတၢ်ပုၤယူၤအဖိတဖၣ်ဆိကမိၣ်ဝဲလၢပုၤတဂၤလၢအဘၢၣ်တၢ်ပုၤထီၣ်အါ

ဒ်ပုၤမၤကမၤတၢ်မ့ၢ်မ့ၢ်အံၤလၢတၢ်ဖံးပၢ်အံၤတသ့ဘၣ်လီၤ. တၢ်လီၤဆိအံၤဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်လီၤဖးလၢခရံၣ်ဖိဒီးပုၤယုၤအဖိ
လၢအတမ့ၢ်ခရံၣ်ဖိအဘၣ်စၢၤလၢအဆဲးမၤအသးတုၤလၢပမုၢ်နံၤခဲအံၤန့ၣ်လီၤ.

ခံ,ဖဲတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်လၢပုၤဒီးယုၤအအိၣ်အနၢ်တဖၣ်အၢၣ်လီၤဇၢၤတြိအလံာ်စီဆံၣ်အစိကမီၤန့ၣ်,အဝဲသ့ၣ်တသးလီၤပလီၣ်
ဝဲနီၣ်တစဲးလၢတၢ်ကျိၣ်ထံၣ်ဇၢၤတြိအလံာ်စီဆံၣ်ဘၣ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဖိအဖိခိၣ်လီၤလီၤဆိဆိဘၣ်ဃးဒီးယုၣ်ဂျူးန့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်လၢပုၤ
န့ၣ်ဝဲလၢဇၢၤတြိအလံာ်စီဆံၣ်အတၢ်မုၢ်လၢမ့ၢ်မ့ၢ်အံၤလၢကဟဲဘၣ်တၢ်မၤလၢထီၣ်ပုၤထီၣ်အံၤလၢယုၣ်ဂျူး,ဘၣ်ဆၣ်ပုၤတစူၢ်က့ၢ်
န့ၣ်က့ၢ်တၢ်ယုၤအဖိတဖၣ်သမၤတၢ်နၢ်ပၢ်အံၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤအဖုအိၣ်ဝဲဒၣ်အါမးလၢယုၤအတၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါအပူၤလၢအဟံးဃာ်
တၢ်ထံၣ်လၢအလဲၣ်တဖၣ်,ဘၣ်ဆၣ်အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ်အဝဲသ့ၣ်ထံၣ်ဝဲလၢကတူၢ်လီၣ်ဝဲလၢယုၣ်ဂျူးမၤလၢထီၣ်ပုၤထီၣ်လံာ်စီ
ဆံၣ်အလီၤလံာ်အမ့ၢ်မ့ၢ်အတၢ်မုၢ်လၢတသ့ဘၣ်လီၤ.

လၢတၢ်လီၤသၢတီၤတတီၤန့ၣ်,တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်လၢပုၤဒီးပုၤယုၤအဖိလၢတၢ်ယုၤဖျိၣ်လီၤဆိဝဲဒၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ထံၣ်
ပုၤတစီဘီမုၢ်ဖိဒ်လဲၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ်,ပုၤယုၤအဖိလၢအတီၢ်နီၣ်တၢ်ဃါတၢ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးတဖၣ်တနီၤဟ့ၣ်
အတၢ်ရုလီၣ်အသးဒီးပုၤတစီဘီမုၢ်ဖိဘၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်လၢစုအကတဒိန့ၣ်,ပုၤတစီဘီမုၢ်ဖိလၢအတဒိးတၢ်ကူးတရံးအါမး
ဘၣ်တၢ်ထုးန့ၣ်အသးလၢယုၤအတၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါအတၢ်နၢ်ဒီးလုၢ်လၢသကဲးပဝးအတၢ်သိၣ်လိတဖၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဒုးစဲဘူးအ
နီၣ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအသးဆူယုၤအကလုာ်အဘူၣ်ဘျီဒီးဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါအံၤဒ်ပုၤပျံၤယုၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤပျံၤယုၤတဖၣ်ဘၣ်
တၢ်ပးကဲအံၤလၢပုၤတစီဘီမုၢ်ဖိအကတဖၣ်အဖိခိၣ်,ဘၣ်ဆၣ်အဝဲသ့ၣ်တမ့ၢ်ပုၤယုၤအဖိအတၢ်ကရၢကရိအကရၢဖိလၢလၢပုၤ
ပုၤတဖၣ်ဘၣ်လီၤ. ပုၤတစီဘီမုၢ်ဖိလၢအဘါထီၣ်သီတၢ်တဖၣ်လဲလီၣ်အသးဆူယုၤအတၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါ,ဘၣ်ဆၣ်တၢ်အံၤပၢ်
ဃုာ်တၢ်လဲၣ်အီၣ်ဘၣ်တၢ်အလုၢ်အလၢ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်လီၤတ့ၢ်တဖၣ်,ပၢ်ဃုာ်တၢ်ဒီးဘျးဒီးတၢ်ကူးတရံး,ဒီးတၢ်တီၢ်န့ၣ်ဖဲးဃာ်
ယုၤအလုၢ်အလၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲယုၤအခရံၣ်ဖိလၢပုၤတဖၣ်စးထီၣ်ဝဲဒီးတၢ်နၢ်ပၢ်တမံၤဃီအံၤဘၣ်ဃးပုၤတစီဘီမုၢ်န့ၣ်,အဝဲသ့ၣ်တဆိဘၣ်တဆိန့ၣ်
ပၢ်ဝဲလၢပုၤတစီဘီမုၢ်ဖိလၢအပိာ်ခရံၣ်အခံတဖၣ်ကဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤအံၤအတီၢ်ပတီၢ်လၢလၢပုၤပုၤလၢခရံၣ်ဖိတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်
အပူၤန့ၣ်လီၤ. တကျိၣ်ဃီဒီးတၢ်လီၣ်ဖျါထီၣ်အသီလၢအဟဲလၢသးစီဆံၣ်န့ၣ်,တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်လၢပုၤဆာတ်ဝဲလၢတၢ်နၢ်လၢ
ခရံၣ်အပူၤတၢ်ပၢ်ဖျါထီၣ်အံၤလၢတၢ်တဲလီၤကျဲၤလီၤသးဒီးတၢ်ဒီးဘျးမ့ၢ်တၢ်လၢဝဲလီၣ်ဝဲလၢကကဲထီၣ်ကရၢဖိလၢခရံၣ်ဖိတၢ်
အိၣ်ဖျိၣ်အပူၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဃီ,ပုၤတၢ်မၤဖိတဖၣ်ပၢ်ဝဲတၢ်န့ၣ်ဒ်အတၢ်ပိာ်ထွဲလၢကစံၣ်တဲၤတဲၤလီၤတၢ်သးခုကစီၣ်ဘၣ်ဃး
ခရံၣ်အတၢ်မ့ၢ်ကစၢ်လၢပုၤကိးကဒဲးအဂီၢ်ဆူပုၤယုၤအဖိဒီးပုၤတစီဘီမုၢ်ဖိခံဖုလၢာ်အအိၣ်,တူၢ်လီၣ်ပုၤခံဖုလၢာ်အတၢ်ဟ့ၣ်ဒီး
အတၢ်မၤတၢ်သးခုကစီၣ်ဒ်တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဒ်ထီၣ်ဝဲအသးန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်န့ၣ်ပၢ်ဝဲလၢယုၤပုၤတစီဘီမုၢ်ဖိလၢကမၤလၢပုၤ
ဘီမုၢ်အတၢ်မုၢ်လၢလၢအဝဲမၤလဲၣ်ထီၣ်ဝဲဆူအပုၤဂီၢ်မုၢ်လၢလံာ်စီဆံၣ်အလီၤလံာ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တမ့ၢ်တၢ်လီၤကမၤကမၤ
ဘၣ်,တၢ်အံၤဆုာ်တၢ်ဆူတၢ်သဘံၣ်ဘၣ်အါမးလၢပုၤတစူၢ်က့ၢ်န့ၣ်က့ၢ်တၢ်ယုၤအဖိဒီးပုၤခရံၣ်ဖိလၢပုၤတဖၣ်အဘၣ်စၢၤန့ၣ်
လီၤ.

တၢ်သ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၣ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးဘၣ်ဃးတၢ်ဆၢကတီၢ်ဖဲစီၤလူၤကၣ်ကွဲးလံာ်,ပုၤကမ့ၢ်လၢအဝဲကွဲးန့ၣ်ဝဲ,ဒီး
တၢ်ရုလီၣ်မၤသကိးအတၢ်အိၣ်သးလၢအဝဲကွဲးဝဲကမၤစၢၤပုၤဒ်ဒ်မုၢ်မုၢ်ဒ်ပမၤလိလံာ်မၤတၢ်န့ၣ်လီၤ. ပကအိၣ်ကတဲာ်က
တီၤပသးဂ့ၢ်ဒ်ထီၣ်လၢပကပၢ်လုၢ်ပၢ်ပုၤတၢ်ကီတၢ်ခဲလၢစီၤလူၤကၣ်ပၢ်ဖျါထီၣ်ဝဲ,ပကနၢ်ပၢ်အဝဲအတၢ်ဘျီရဲတဖၣ်,ဒီးမၤ
ထွဲအံၤလၢပတၢ်အိၣ်မူဒ်ဝဲတနံၤအံၤန့ၣ်လီၤ.

ယုၤဂ့ၢ်ပိညါအဂံၢ်ခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိ THEOLOGICAL BACKGROUND

ခဲအံၤပသမံသမိးကွၢ်လံာ်မၤတၢ်အပူၤကွဲးလံာ်ဒီးတၢ်စံၣ်စီၤတဲၤစီၤအတၢ်အိၣ်သးဝံၤ,ပအိၣ်ကတဲာ်ကတီၤပသးလၢပက
ဃီထံပတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီဖးဒိၣ်သၢထံၣ်တထံၣ်လၢတၢ်မၤလိအံၤအပူၤ,လံာ်မၤတၢ်အယုၤဂ့ၢ်ပိညါအဂံၢ်ခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိအဂ့ၢ်န့ၣ်
လီၤ.

ဒ်ပမၤလိလံာ်မၤတၢ်န့ၣ်,ယုၤဂ့ၢ်ပိညါအတၢ်သံကွၢ်အါမးဟဲန့ၣ်ဝဲလၢပသးတၢ်ဆိကမိၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. စီၤလူၤကၣ်မၤလိ
န့ၣ်အယုၤဂ့ၢ်ပိညါအတၢ်ထံၣ်တဖၣ်အံၤဖဲလဲၣ်? အဝဲဆာတ်တၢ်လၢကဘၣ်ပၢ်ဖျါဝဲလၢလံာ်အပူၤဒီးတၢ်လၢကဘၣ်ပၢ်လီၤ
တံာ်ဝဲဒ်လဲၣ်? တၢ်သိၣ်တၢ်သီအကံၢ်အလဲမနုၤတဖၣ်ပၢ်အတၢ်ကွဲးလဲၣ်? ဂုၤလံ,တၢ်ဖဲးဆၢလၢတၢ်သံကွၢ်တဖၣ်အံၤအဂီၢ်
တၢ်ထံၣ်န့ၣ်အံၤသ့ၣ်လၢလံာ်လူၤကၣ်အယုၤဂ့ၢ်ပိညါအဂံၢ်ခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ပတၢ်ကတီၤသကိးလံာ်မၤတၢ်အယုၤဂ့ၢ်ပိညါအဂံၢ်ခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိကနီၤဖးလီၤအသးသၢက့ၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်,ပကဃီထံလူၤ
ကၣ်အယုၤဂ့ၢ်ပိညါအခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိလၢလံာ်စီဆံၣ်အလီၤလံာ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ခံ,ပကဆိကမိၣ်ပၢ်သးအဝဲအယုၤဂ့ၢ်ပိညါဘၣ်တၢ်

ဒိုင်ဘာအီလအတင်နာဘုဗးယွအမ္မာရုံအာအဘီအမုဒ်လဲန့လီ။ ဒီးသ၊ပကထံဘုလူကုအတင်သးခုကစီ၊ စီလူကုအတင်ကွဲးအဆိကတင်တကတြု၊မ၊စ၊ပ၊လ၊ပကနပဂါလံမတင်အတင်ကစီဒ်လဲန့လီ။ ပကစးထီ လာလံစီဆုံအလီလံအခိန့ထံးဒိုင်ဘုလာလံမတင်အဂီန့လီ။

လံစီဆုံအလီလံ OLD TESTAMENT

လံစီဆုံအလီလံလုဘာစီလူကုအတင်ကွဲးအခါကတင်လာကျဲခံဘီန့လီ။ လာတင်လီအဆိကတင်တတီ န့၊စီလူကုဘုတင်လုဘာအီလအလံစီဆုံအလီလံအတင်ထံဘုဗးတင်စံစီတဲစီဒ်အညီန့အသိးန့လီ။ ဒီး လာတင်လီခံတီတတီန့၊အဝဲဘုတင်ထံးဘုအီယိယိလာအတင်ကတီပျဲထီအံစံစီတဲစီလီလီ ဆီဆီအပူန့လီ။ မပကွဲသကိးအဆိကတင်လာလံစီဆုံအလီလံအတင်ထံဘုစံစီတဲစီဒ်အညီန့အသိးဘု လူကုအယွဂုပိညါဒ်လဲန့တက့။

တင်စံစီတဲစီ History

လာအတင်ကွဲးမံဟူသုပျဲ *Pensees* အပူ၊၁၇ ယုပိုင်ခရံဖိအပူကုဘုကုသု ဘျဲပါစကုလံစံးကတီဘု ဗးတင်မုတင်တီဖးဒိုင်သ၊မံလာပူကညီတဖုအာလီအီလီဝဲလာတင်စံစီတဲစီအကျဲဒ်တဘုညါန့လီ။ တ၊အဝဲပ ညီဆုတင်ဘုတုအလကပီဒီးအတင်ပံတင်လ၊တင်လီကမင်ကမုလာအနုလီဆုတင်ဘုတုခဲလင်ဒီဖျဲယွမ၊ တင်ခဲလင်ဂုဝဲန့လီ။ ခံ၊အဝဲစံးကတီဘုဗးတင်သဘံသဘုလာအမ၊ကဒ်ကဒ်ပသုပသးလာတင်ဘုတုအလက ပီလာအခိန့ထံးဒီးအတင်နးတင်ဖိုင်ဒီးအတင်ဟးဂုဟးဂီလာစီခဲအံအဘုစ၊န့လီ။ ဒီးသ၊ပဂုစကုလံစံးကတီ ဘုဗးတင်ပူကတင်၊တင်မုလင်လာကျဲလာပူကုမ၊နုဘုဂုတင်ကအိဝဲလာတင်သဘံသဘုအံအဂီန့လီ။

ပဂုစကုလံအတင်တဲပျဲထီကဒ်ကုပျဲသယဲလံစီဆုံအလီလံအတင်နီဖးလီဟီဒိုင်တင်စံစီတဲစီဆုတင်ဘု တုအပတီခိသုသ၊မံအပူ၊တင်လီတင်ကွဲးလ၊တင်ဒဲးဘးအပူ၊ဒီးတင်ပူကတင်န့လီ။ ဒီးလာလံမတင်အပူန့၊ စီလူကုကွဲးဘုဗးတင်အိပိုင်လာပျဲအဂုလာကျဲလာအဒုန့ပျဲထီကဒ်ကုတင်ထံသ၊မံအံလာတင်စံစီတဲစီ အဖီခိန့လီ။

ဆိကမိတင်တုလီတင်အကတီန့တက့။ လာတင်မံဂုန့၊ယွကတင်ကတီဟီဒိုင်လာကမုအမုခိအဘီအမု အတင်ဒိုင်ထီလဲထီန့လီ။ အဝဲဒုးအိထီတင်ဘုတုခဲလင်၊ မ၊ကဲထီပ၊ရ၊ဒဲးလ၊ဒုဒုတသုလီ၊ပင်လီပူ ကညီ၊အစီလိစီပ၊အကွဲးအဂီ၊လာပ၊ရ၊ဒဲးန့အပူ၊ဒီးမ၊လိပူကညီလာကအါထီဂီထီဒီးကပတင်လာဟီ ခိအဖီခိ၊စးထီလာဒုဒုဒီးလဲထီတုလာဟီခိအကတင်န့လီ။ လာအဖုန့၊ယွပင်လီတင်လီလာအဘီအ မုကလာထီပုထီလာလာပုလာဟီခိအဖီခိအဂီန့လီ။

စီလူကုအတင်ပင်သးလံစီဆုံအလီလံအတင်ဆိကမိအဂုဒိုင်အံအုအသးလာတင်လီအါတီလာလံမတင် အပူန့လီ။ အဒိ၊လာ ၄:၂၄-၃၀ န့၊ စီပုးတဂူးဒီးစီယီဟုစံးကတီဘုဗးတင်တုလီတင်ဒ်အုသးလာယွအ တင်မုကစီစီပ၊လာဟီခိအဖီခိန့လီ။ လာ ၁၄:၁၅-၁၇ န့၊စီပီလူးဒီးစီဘုဂုဘုစံးကတီဘုဗးတင်တုလီ တင်ဒ်တင်အခိန့ထံးဒိုင်ဘုလာယွအတင်ပတင်လာပူကလုတဖုအဖီခိန့လီ။ လာ ၇:၄၇ န့၊စီစတုဖုစံးဝဲလာယွ တုလီဟီခိလဲလာကမုအစီပ၊အခိန့ထီလီန့လီ။ ဒိကန့စီပီလူးအတင်ကတီလာအသုအပူလာ မ၊တင် ၁၇:၂၄

- ၂၇ :

ယွလာအတုလီဟီခိဒီးကယဲတင်အိလာအပူ၊အဝဲဒုန့မုမုခိဒီးဟီခိအကစီလီ... ဒီးတုလီပူကညီ ကိးကလုဒဲးလာအသုတမံပီ၊ဒ်သိးအကအိကဆိးလာဟီခိချာဒိဘုညါ... ဒ်သိးအကယုယွ၊ဒီးဘုတဘုက လာဂဲဒီး၊ကထံန့အီသုသုလီ။ မုသနုကွဲးန့ဒီး၊အိတယံဘုဒီးပူနီတကဘု (မ၊တင် ၁၇:၂၄-၂၇)။

လာလံစီဆုံတတီအံအပူ၊စီပီလူးအတင်မ၊တင်သးခုကစီအဂီခိန့ထံးဒိုင်ဘုတုကဒ်ကဒ်ဆုတင်တုလီတင် န့လီ။ ယွမုကစီလာတုလီဟီခိဒီးတင်ခဲလင်လာအိလာအပူန့လီ။ အဝဲတုလီဟီခိဒ်သိးလာပူကညီကယု အီ၊ကတုအိအီဒီးထံန့အီန့လီ။ စီပီလူးအတင်မ၊တင်သးခုကစီဒိုင်ထီလာတင်တင်ပင်လာယွဒုးအိထီဝဲ လာတင်တုလီတင်အပူန့လီ။ ဒီဖျဲတင်ဖ၊နုဗုတင်ဂုလီတင်လီဆဲးတဖုအံလာအလံပူ၊စီလူကုပင်ပျဲထီဝဲ လာတင်တုလီတင်အဂုခိသုမုတင်အဂုဒိုင်လာအတင်နပဂါတင်အိပိုင်လာပျဲဒုန့လီ။ လာကျဲတမံပီအပူ၊

စီလူကုန်အတတ်ပတ်သးပုဂ္ဂိုလ်အတတ်လီတတ်န့ဆူတတ်ဒဲးဘးအပူစွဲကီးမ့တတ်အရူဒိတ်တမံလာလံာ်မတတ်အပူ နှံလီ. ဒ်ပသ့ညါအသိးတမံဗိဒ္ဓသိတ်လိဝဲလဲယွာတုလီပုဂ္ဂိုလ်အလီခံ. စီအဒဲဒီးနီဒိအံအုပူထီဝဲဒါယွာနှံ လီ. ဒီးတတ်အံအတတ်ဘတ်တိတ်ဘတ်ထံးမ့တတ်လီပုဂ္ဂိုလ်ဖုးနှံလီ. လာလံာ်စီဆုံအလီလံာ်အပူနှံ, ပုဂ္ဂိုလ်အိတ်ဒီးအမူ ဒါကျိကျဲအကံအလဲလဟီဝဲဒိတ်အပူလာအဝဲသ့အတတ်လီတတ်န့ဆူတတ်ဒဲးဘးအပူဟဲစိတ်ပုဂ္ဂိုလ်ကလုာ်ခဲလင်လါ တတ်သံအတတ်ဆိတ်အာအပီလင်ဒီးမဟးဂီတတ်ဘတ်တုခဲလင်လါ.

စီလူကုန်ကွဲးဝဲတတ်ဒဲးဘးအတတ်ဖျိတ်တတ်နးလတတ်လီဒါတိလလာလံာ်မတတ်ဒီတဘျီညါအပူနှံလီ. ပထံတတ် ဘတ်ထွဲဘတ်ဘးတတ်လီတတ်ကွံာ်လာစီပုးတရူးအတတ်ကစိတ်လာ ၂:၃၈ဒီး၃:၁၉အပူ, လတတ်မာဖိတဖုတ်အတတ်ကတိဒီသဒါ တတ်လာပုလုတ်တတ်အိတ်အမဲာ်ညါလာ ၅:၂၉-၃၂အပူ, လစီပီလူးအတတ်ကတိဆူတတ်အိတ်ဖျိတ်အိတ်နီလာအဖုးစူးတဖုတ် အအိတ်လာ ၂၀:၁၈-၃၅, ဒီးလစီပီလူးအတတ်ကတိလီတတ်လာစီပဟအကြီးဟအမဲာ်ညါလာမတတ် ၂၆:၂၀ အပူနှံ လီ.

လံာ်မတတ်ပတ်ဖျိထီဝဲတလီလီလါလတတ်ခဲလင်လါတတ်ဘတ်အပူနီဒိဟီဝဲဒိတ်, ပတတ်ကုာ်လဲမကအကွဲအဂီ, ပထံဂုာ်ကီဂုာ်အသန့, ဒီးတတ်အိတ်ဖျိတ်အနီကစိတ်ဒဲဒုတ်လဲာ်-တုတ်ဘတ်တတ်, ဒီဖျိလာပုဂ္ဂိုလ်အတတ်လီတတ်န့ဆူတတ်ဒဲးဘးအ ပူအသိနှံလီ.

လာတတ်သုတ်ဖုံသးညါအပူ, လူကုန်အတတ်စံာ်စီတဲစီလာလံာ်မတတ်အပူစွဲကီးပတ်ဖျိထီဝဲလဲအဝဲတနတ်ဒုတ်ထဲ လံာ်စီဆုံအလီလံာ်အတတ်သိတ်လိသီလိဘတ်ဘးတတ်တုလီတတ်ဒီးတတ်လီတတ်ကွံာ်ဘတ်. မ့မ့တုတ်လိတ်စွဲကီးတတ်လာလံာ်စီ ဆုံအလီလံာ်စံးကတိဝဲဘတ်ဘးတတ်ပုဂ္ဂိုလ်တတ်နှံလီ. ဒ်တတ်ဒဲးဘးမဟးဂီကွံာ်ပုဂ္ဂိုလ်ဒီးတတ်ဘတ်တုဒိတ်ဒိတ်မုာ်မုာ်အသိး နှံ, စီလူကုန်သုတ်ညါဝဲလာယွာတပတ်တုကွံာ်ဟီဝဲဒိတ်လာတအိတ်ဒီးတတ်မုာ်မုာ်ဘတ်နှံလီ.

လံာ်စီဆုံအလီလံာ်သိတ်လိဝဲလာယွာပုဂ္ဂိုလ်ဒီးမဟူမဖျဲးတုတ်ပုဂ္ဂိုလ်မုာ်လာတတ်ဒဲးဘးအတတ်ဆိတ်အာစးထီဝဲလာအဟဲ နှံဆူဟီဝဲဒိတ်အိတ်ထံးလံာ်လံာ်နှံလီ. ဘတ်ဆုတ်အါနီအအံ, လံာ်စီဆုံလီလံာ်အဝဲတဖုတ်စွဲကီးတဲဆိတ်မုာ်နီဟဲတတ်ဒဲးဘး ဒီးအတတ်ဆိတ်အာတတ်မဟာမကွံာ်အီလာလင်လင်ဆုဆုလာတတ်ဘတ်တုနှံလီ. ဒ်စီလူကုန်ကွဲးဝဲလံာ်မတတ်အသိး, အ ဝဲနဲာ်ဖျိထီဝဲအတတ်နတ်တဘျီဘတ်တဘျီလာတတ်ပုဂ္ဂိုလ်အံဟဲဆူဟီဝဲဒိတ်ဒီဖျိခရံအတတ်အုတ်ကွဲဒိတ်ကွဲအတတ်မနှံ လီ. တတ်ဂုာ်ဒိတ်သုတ်အံအိတ်ဖျိထီဝဲလာလံာ်မတတ်အပူဒီတဘျီညါနှံလီ.

မုာ်ပတ်ဖျိစွာတီနှံ, ပထံနီတတ်ပုဂ္ဂိုလ်အတတ်ဂုာ်ဒိတ်သုတ်တဖုတ်အံလာ: စီပုးတရူးအတတ်ကစိတ်လာ ၂:၂၀-၄၀ အပူ; ပုဂ္ဂိုလ်မာဖိတဖုတ်အတတ်ဒီသဒါလီသးလာပုလုတ်တတ်အိတ်အမဲာ်ညါလာ ၅:၂၉-၃၂ အပူ; မုာ်မုာ်ကလူးအတတ်က တိဆူစီကနလံးလာ ၁၁:၁၄အပူ; စီပီလူးအတတ်ကတိလီလာအဒဲတံအိတ်လာအဘတ်ဘးဒီးကီဟံစံးဒဲအဘျီဘျီပု လာ ၁၃:၂၃ စီပုးတရူးအတတ်ကတိဂုာ်လိလာယဂူဂူလုတ်ကီကကရအပူလာ ၁၅:၇-၁၁, ဒီးစီပီလူးဒီးစီစံလာအတတ် ကတိဆူဖံလံးဟဲအသိတ်ဒိတ် လာ ၁၆:၃၀-၃၁ နှံလီ.

ဒ်ပသးဘူးပသးဆူလံာ်မတတ်အအိတ်နှံ, ပကဘတ်သုတ်နီထီဝဲထီဝဲလာစီလူကုန်ဘတ်တတ်လုာ်ဘာအီဒိတ်ဒိတ်မုာ်မုာ် လာလံာ်စီဆုံအလီလံာ်အတတ်ထံာ်ဘတ်ဘးဟီဝဲဒိတ်အတတ်စံာ်စီတဲစီဒါအကွဲးဝဲနှံလီ. လာတတ်အံအသိအဝဲညါနီကွဲးနီကွဲး နှံ: ဃါတတ်ဆာကတိလီဆီလာတယဖျိတ်အပူလာအပတ်ဖျိထီဝဲကဒါကဟီဝဲဒိတ်အတတ်စံာ်စီတဲစီလာအတတ်ကီလဲစး ထီဝဲတတ်တုလီတတ်, တုတ်တတ်လီတတ်န့လာတတ်ဒဲးဘးအပူ, တုလာတတ်ပုဂ္ဂိုလ်လာခရံအပူနှံလီ.

ခဲအံပကွဲာ်တုာ်လံာ်စီဆုံအလီလံာ်အတတ်ထံာ်ဘတ်ဘးတတ်စံာ်စီတဲစီလာကျဲညါနီအပူဟံ, ပအိတ်ကတိကတိပ သးလာပကယုတ်ဃီဆူအတတ်ထံာ်ဘတ်ဘးအံစုဒါအတတ်စံာ်စီတဲစီလာလီဆီဆီ, ဒီးဆူကျဲလာစီလူကုန်အတတ်ကွဲးနီ လာလံာ်မတတ်အပူဒီးသန့ထီဝဲအသးလာကလုာ်လီဆီတဖုတ်အံအတတ်စံာ်စီတဲစီလာနှံလီ.

အံာ်စုလ: Israel

ကျဲလာပဂံဒါတလာအိတ်ဝဲဒုတ်အါမးလာစီလူကုန်ဒီးသန့ထီဝဲအသးလာအံာ်စုလအတတ်စံာ်စီတဲစီအပီဒိတ်ဒါအဝဲ ကွဲးဝဲလံာ်မတတ်နှံလီ. လာတတ်ဟုတ်အဒါအတတ်အဂီ, ပကဟတ်ပနီပတတ်ကတိသကီးအံလာတတ်မဟးသးသါမံလာ အံာ်စုလအတတ်စံာ်စီတဲစီ: ယွာအတတ်ဃုထာထီဝဲစီအါတြာဟုတ်, တတ်ဟးထီဝဲကွံာ်လာစီမိဒါအတတ်တီဒိတ်ရိမဲအစီလံာ်, ဒီးတတ်သုတ်ထီဝဲစီအံးအစီပဟအစကအသ့နှံလီ. တါ, ဆီကမိတ်ပတ်သးယွာဃုထာထီဝဲစီအါတြာဟုတ်ဒုးသုတ်ညါလူ ကုန်အတတ်စံာ်စီတဲစီလဲာ်တက့ာ်.

တၢ်မၤၤ ၁၂:၁-၃ ကွဲးနီၣ်ယွၤအတၢ်ဃုထၢထီၣ်စီၤအၤတြၢဟ့ၣ်လၢကမ့ၢ်ပှၤတကလုာ်လီၤဆီအပၢ်န့ၣ်လီၤ. ဝဲန့ၣ်ပဖး ဘၣ်တၢ်ကတိၤတဖၣ်အံၤ:

ဒီးယွၤစံးဘၣ်စီၤအၤတြၢဟ့ၣ်,ဟးထီၣ်နဲလၢနထံနကီၢ်ဒီးလၢနဘူးနတံၢ်အအိၣ်,ဒီးလၢနပၢ်အတံၢ်ဆူကီၢ်တဘျီတဘျီလၢယ ကဒးနဲၣ်နတက့ၢ်. ဒီးယကဒးကဲထီၣ်နဲလၢပှၤတကလုာ်ဖးဒိၣ်,ဒီးယကဆိၣ်ဂ့ၤန့ၣ်,ဒီးယကဟ်ဒိၣ်နမံၤ,ဒီးနကကဲထီၣ်တၢ် ဆိၣ်ဂ့ၤလီၤ. ဒီးပှၤလၢအဆိၣ်ဂ့ၤန့ၣ်န့ၣ်ယကဆိၣ်ဂ့ၤအိၣ်,ဒီးပှၤလၢအဆိၣ်အၤန့ၣ်န့ၣ်ယကဆိၣ်အၤအိၣ်လီၤ. ဒီးပှၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိ အဒူၣ်ခဲလၢကဘၣ်ဆိၣ်ဂ့ၤလၢနပှၤလီၤ (၁မၤၤ ၁၂:၁-၃).

လၢလံာ်စီဆၢအဆၢတဖၣ်အံၤအပူၤ,ယွၤကိးထီၣ်စီၤအၤတြၢဟ့ၣ်လၢကလဲၤဆူကီၢ်တၢ်စံးဟ်လၢတၢ်ပညိၣ်ခံမံၤအဂီၢ် န့ၣ်လီၤ.

လၢစုတဒိန့ၣ်,အၤတြၢဟ့ၣ်ကကဲထီၣ်ပှၤတကလုာ်ဖးဒိၣ်အပၢ်,ကမံၤဟူသ့ၣ်ဖျါ,ဒီးကဒီးန့ၣ်နီၣ်သးဒီးနီၣ်ခိၣ်အတၢ်ဆိၣ် ဂ့ၤအါမးန့ၣ်လီၤ. ယွၤအတၢ်ဆိၣ်ဂ့ၤဆူစီၤအၤတြၢဟ့ၣ်ဒီးအစၤအသ့ၣ်လၢအလီၢ်ခံတဖၣ်ကဘၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်အ ဒိအတၢ်လၢတၢ်မုၢ်လၢအိၣ်ဝဲလၢယွၤအတၢ်အုၣ်က့ၢ်ခိၣ်က့ၢ်အပူၤ,တုၤဒုၣ်လဲာ်လၢဟီၣ်ခိၣ်လၢအလီၤတံာ်ကွံာ်အံၤအပူၤန့ၣ် လီၤ.

ဘၣ်ဆၢလၢစုအဂၤတဒိန့ၣ်,ယွၤအတၢ်ကိးလဲၤတလၢကွံာ်တၢ်လၢစီၤအၤတြၢဟ့ၣ်ဒီးအစၤအသ့ၣ်ကဒီးန့ၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ဒိဖျါစီၤအၤတြၢဟ့ၣ်,ပှၤကိးဂးဒဲးလၢဟီၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်ကဘၣ်ဆိၣ်ဂ့ၤန့ၣ်လီၤ. စီၤအၤတြၢဟ့ၣ်ဒီးအစၤအသ့ၣ်ကကဲထီၣ်ယွၤ အတၢ်ဆိၣ်ဂ့ၤအက့ၢ်စၤအပူၤအဒူၣ်ကိးဒုၣ်ဒဲးလၢဟီၣ်ခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ပညိၣ်လီၤတံၢ်ခံမံၤဘၣ်ဃးယွၤအတၢ်ဃုထၢထီၣ်စီၤအၤတြၢဟ့ၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်အအိၣ်ထံးခိၣ်ဘိအါမးလၢစီၤလူၤ ကုၣ်အတၢ်ဆိၣ်မိၣ်လၢလံာ်မၤတၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢစုတဒိန့ၣ်,စီၤလူၤကုၣ်ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲတဘျီတဘျီဘၣ်ဃးတၢ်အုၣ် က့ၢ်ခိၣ်က့ၢ်အတၢ်ဆိၣ်ဂ့ၤလၢခရံၣ်အပူၤဟဲအုၣ်ယွၤအဖိအအိၣ်,စီၤအၤတြၢဟ့ၣ်အစၤအသ့ၣ်,မၤလၢမၤပှၤယွၤအတၢ် အၢၣ်လီၤဒီးပၢ်ဖးဒိၣ်လၢပျၢၤဒဲးလဲာ်န့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်ဆၢလၢစုအဂၤတဒိန့ၣ်,စီၤလူၤကုၣ်ပညိၣ်လီၤတံၢ်စ့ၢ်ကိးဝဲလၢပှၤယုၤအခရံၣ်ဖိတဖၣ်ဟဲစိၣ်အတၢ်သးခုကစီၣ်ဆူပှၤ တဒိဘိမုၢ်အအိၣ်ဒဲးလဲာ်န့ၣ်လီၤ. မၤကဒီးတဘျီလၢလံာ်မၤတၢ်အပူၤ,စီၤလူၤကုၣ်ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢပှၤယုၤအဖိဒိအမ့ၢ်စီၤဖဲလဲး, စီၤပုးတဂူး,စီၤပီလူးဒီးစီၤဘၢ်နါဘၢ်စိၣ်တၢ်အုၣ်က့ၢ်ခိၣ်က့ၢ်အတၢ်သးခုကစီၣ်ဆူပှၤတဒိဘိမုၢ်ဖိအဟီၣ်ခိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤ စ့ၢ်ကိးမၤလၢပှၤယွၤအတၢ်အၢၣ်လီၤဒီးစီၤအၤတြၢဟ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်လီၢ်ခံတီၤတတီၤန့ၣ်,စီၤလူၤကုၣ်အတၢ်ထံၣ်လၢလံာ်မၤတၢ်အပူၤဒုးန့ၣ်စ့ၢ်ကိးအတၢ်န့ၣ်ပၢ်ဘၣ်ဃးတၢ်ရူလိာ် ဘၣ်ထွဲလၢစီၤမၤၤဒီးခရံၣ်အတၢ်အိၣ်ဖိၣ်အဘၢ်စၤန့ၣ်လီၤ. ဒိယွၤအပှၤမၤထုၣ်ဖျါတၢ်အသိး,စီၤမၤၤရူအံၣ်စရူလၢတၢ် စိၣ်မၤကဲကုၢ်လၢအံၤကူပတူးအပူၤ,ဟ်ဖျါထီၣ်ယွၤအတၢ်သိၣ်တၢ်သီဆူပှၤကလုာ်အအိၣ်,ဒီးပၤဃာ်အဝဲသ့ၣ်လၢကတီၢ်န့ၣ် တၢ်သိၣ်တၢ်သီန့ၣ်လီၤ. ဒီးလၢတၢ်သိၣ်တၢ်သီတမံၤဃီန့ၣ်အပူၤ,စီၤမၤၤရူကတီၢ်ဆိဝဲလၢယွၤမုၢ်တနံၤကဆူလီၤဝဲအသီတက လီၤကံၤဒိအနီၣ်ကစၢ်ဒုၣ်ဝဲလၢကပှၤက့ၢ်အပူၤဂီၢ်မုၢ်လၢအတၢ်စိၣ်မၤကဲကုၢ်လၢတၢ်ဒဲးဘးအဖိလၢန့ၣ်လီၤ. ဒီးဒိစီၤလူၤကုၣ် ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢလံာ်မၤတၢ်ပူၤအသိး,ဝဲအံၤလီၤကံၤဒိစီၤမၤၤရူဃာ်ဃီအသးကဲထီၣ်ယုၣ်ရှူးန့ၣ်လီၤ. ဒိကန့ၣ်စီၤစတုဖၣ်အတၢ် ကတီၢ်လၢစီၤလူၤကုၣ်ကွဲးနီၣ်ဝဲလၢမၤတၢ် ၇:၃၇-၃၉ :

အအံၤမ့ၢ်စီၤမၤၤရူတကလၢအစံးဘၣ်ပှၤအံၣ်စရူလဲးဖိ,ကစၢ်ယွၤကဒးဂဲၤဆၢထၢၣ်န့ၣ်သ့ဝဲတကလၢသုဒီပုၤဝဲၣ်အကျါ,ဒိ ယၤအံၤအသိးလီၤ. အဝဲဒုၣ်န့ၣ်,သ့ဘၣ်ဒိကန့ၣ်အကလုာ်လီၤ. အအံၤမ့ၢ်ပှၤလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်ဖိၣ်လၢပှၤမုၢ်ကန့ၣ်,အိၣ် ဒီးကလူးလၢအကတီၢ်တၢ်ဒီးအီၤလၢကစၢ်စံးနါ,ဒီးအိၣ်ဒီးပပၢ်သ့ၣ်လၢအဒီးန့ၣ်တၢ်အကလုာ်မူ,ဒိသိးအကဟ့ၣ်လီၤက့ၢ်လၢ ပှၤပဝဲဒုၣ်အံၤလီၤ. အဝဲဒုၣ်န့ၣ်,ပပၢ်သ့ၣ်တစူၢ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်,ဒီးဆိၣ်ကွံာ်အီၤ,ဒီးက့ၢ်က့ၢ်ဝဲလၢအသးဆူအဲၤကူပတူး (မၤတၢ် ၇: ၃၇-၃၉).

လၢစီၤစတုဖၣ်အတၢ်ထံၣ်တဒိန့ၣ်,ယုၣ်ရှူးမ့ၢ်ဝဲလၢစီၤမၤၤရူတဲဆိပာ်ဝဲတကန့ၣ်လီၤ. အဃိ,တၢ်တတူၢ်လိာ်ယုၣ်ရှူးမ့ၢ် စ့ၢ်ကိးတၢ်တတူၢ်လိာ်စီၤမၤၤရူဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သီ,ဒိသိးဒုၣ်ပှၤအံၣ်စရူလဲးဖိလၢပျၢၤတဖၣ်မၤတ့ၢ်ဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကဟ့ၣ် လီၤသးနီၣ်နီၣ်ဆူစီၤမၤၤရူဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သီနီၣ်နီၣ်အဂီၢ်,ပှၤတကကဘၣ်တူၢ်လိာ်ခရံၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဒီးဆိၣ်မိၣ်ပာ်သးစီၤလူၤကုၣ်မၤဖုၣ်လီၤစီၤပီလူးအတၢ်ကတီၢ်ဆူယုၤအိၣ်န့ၣ်တဖၣ်အအိၣ်ဒဲးလဲာ်လၢလံာ်မၤတၢ် ၂၈:၂၃ :

ဒီးအဝဲသ့ၣ်ပာ်အနံၤအသိးဒီးအီၤ,ဒီးဟဲဆူအအိၣ်ဝဲအလီၢ်,အါအါကလဲာ်,ဒီးအဝဲဒုၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်တၢ်,ဒီးအုၣ်အသးလၢ ယွၤအဘိအမုၢ်အဂ့ၢ်,ဒီးသနံၣ်သန့ၣ်အသးလၢစီၤမၤၤရူအတၢ်သိၣ်တၢ်သီ,ဒီးဝဲအကလုာ်အကထီၣ်ဒီး,သဆၢထီၣ်အံၤလၢယုၣ်

ရှုးအစဉ်အကျိုး၊ လာမုဂ်ဂီပာဂ်လာမုဂ်ဟါလီ (မာတဂ် ၂၈:၂၃)။

လာစီပီလူးဒီးတဂ်အိဉ်ဖိဉ်လောပုဂ်လောအအိဉ်လီတဲာ်တဖဉ်အဂီဂ်၊ တဂ်တူဂ်လိာ်စီမိဂ်ဒီးတဂ်သိဉ်တဂ်သီမုဂ်တဂ်အအိဉ် ထံးခိဉ်ဘိလောတဂ်နာ်ခရံာ်အပူန့ဉ်လီ။ ဒီးတဂ်နာ်အံဒိဉ်ဘာတဂ်လာစီလူကကဲာ်ကွဲးဝဲလောလံာ်မာတဂ်အပူန့ဉ်လီ။

လာတဂ်လီာ်သဘာတီတတီန့ဉ်၊ စီလူကကဲာ်ဘဉ်တဂ်လုဂ်ဘာအီလောလံာ်စီဆံအလီဂ်လံာ်အတဂ်ကွဲးနီဉ်ဘဉ်ဘးစီအဝံး အစီပအစာအသွဲဉ်န့ဉ်လီ။ ကမုဂ်တဂ်အကီလာပကထံဉ်မုံလံာ်စီဆံအလီဂ်လံာ်အဂုဂ်ခိဉ်သ့ဉ်မနုဂ်လောအဂုဒိဉ်လာစီ လူကကဲာ်အဂီဂ်အါန့ဉ်တဂ်သ့ဉ်ထီဉ်စီအဝံးအဟံဉ်ဒီစီပအစာအသွဲဉ်လီထူလီယိာ်လောကပတဂ်လာအံဉ်စရအစီခိဉ်န့ဉ် လီ။

ဒ်အံဉ်စရဒိဉ်ထီဉ်ဆူဘီမုဂ်တဘဉ်အသိးလောလံာ်စီဆံအလီဂ်လံာ်အပူန့ဉ်၊ ယွာဗုထာစီအဝံးအဟံဉ်အဒုဉ်ဃီထာဒီစီ ပအစာအသွဲဉ်လီထူလီယိာ်လောကဆုအပူဂီဂ်မုဂ်န့ဉ်လီ။ ဘဉ်ဆဉ်လံာ်စီဆံအလီဂ်လံာ်စုဂ်ကီးမုဂ်လဂ်မုဂ်နံဖဲစီအဝံးအ ဟံဉ်ကယုာ်လဲာ်ထီဉ်ယွာအတဂ်ပဆုတဂ်စးထီဉ်လောအံဉ်စရတုဆူဟီဉ်ခိဉ်အကတဂ်န့ဉ်လီ။

ဒ်ပဖးဘဉ်ဖဲစံးထီဉ်ပတြာ ၇၂:၈, ၁၇ အသိး:

ဒီးကပာဝဲလောပိဉ်လဲဉ်တုလောပိဉ်လဲဉ်, ဒီးလောထံမိဉ်ပုဂ်ပာဂ်လာဟီဉ်ခိဉ်အကတဂ်တဖဉ်န့ဉ်လီ.... အမံကအိဉ်လီထူ လီယိာ်, အမံကလီလောအစာအသွဲဉ်လာမုဂ်အမဲဉ်ညါလီ။ ဒီးပုကဆိဉ်ဂုလီအသးလောအပူလီ။ ကယံပုကလုာ်တ ဖဉ်ကစံးထီဉ်ပတြာအီခဲလောာ်လီ (စံးထီဉ်ပတြာ ၇၃:၈, ၁၇)။

ဒ်လံာ်စီဆံအဆာတဖဉ်လီဉ်ဖျါဝဲအသိး, ဒီဖျါလောစီအဝံးအစာအသွဲဉ်စီအတြာဟဉ်ကကဲထီဉ်တဂ်ဆိဉ်ဂုဆူဟီဉ်ခိဉ် န့ဉ်လီ။ ဘဉ်ဆဉ်စီအဝံးတမာလောပုဝဲတဂ်အံလောအနီဂ်ကစာဒဉ်ဝဲဘဉ်. မုမုဂ်, အဝဲအစာအသွဲဉ်အကျိတကမုဂ်စီပ လောကမာလဲာ်ထီဉ်အတဂ်သးအိဉ်မာဂုမာစာတဂ်, အတဂ်ပလောပုဒီးတဂ်မုဂ်တဂ်ခုဉ်လောဟီဉ်ခိဉ်ဒီတဖျါညါအစီခိဉ်န့ဉ် လီ။

လာလံာ်မာတဂ်အပူ, စီလူကကဲာ်သုးဘူးအသးယိာ်ယိာ်လာတဂ်မုဂ်လဂ်စီအဝံးအဟံဉ်အံန့ဉ်လီ။ အဝဲနဂ်ပာဂ်ဝဲလော ယုဉ်ရှုးမုဂ်စီအဝံးအဖီခါ, ယွာအဘီအမုဂ်အစီပလောအပတဂ်ပုလောအမာလဲာ်ထီဉ်အတဂ်ပစးထီဉ်လောယဂူဂုလုဉ်တုလော ဟီဉ်ခိဉ်အကတဂ်ဒီဖျါတဂ်အိဉ်ဖိဉ်န့ဉ်လီ။ အဒိ, ဒီကန့ဉ်စီယာကိာ်အတဂ်ကတီလောယဂူဂုလုဉ်အတဂ်အိဉ်ဖိဉ်, တဂ်ထံဉ် န့ဉ်အီလောမာတဂ် ၁၅:၁၄-၁၈ အပူ:

စီရံမိဉ်စံဉ်ဃဲတဂ်လောယွာလောသီန့ဉ်, အိဉ်သကီးပုကလုာ်တဖဉ်ဒ်သိးအကဟံးန့ဉ်ပုတကလုာ်လောအမံအဂီဂ် လီ။ ဒီးတဂ်န့ဉ်တဖဉ်လီပလိာ်လောဝဲအတဂ်ကတီ, ဒ်အကွဲးဝဲအသိး, ဒ်သိးပုကညီလောအအိဉ်လီတဲာ်, ဒီးကယံပုကလုာ် တဖဉ်လောတဂ်ကီးထီဉ်ယမံလောအလီတဖဉ်မုန့ဉ်, ကဗုန့ဉ်ယွာဒီး, လောတဂ်အံအလီခံန့ဉ်, ယကဟဲက့, ဒီးယကမာက့စီ အဝံးအဒဲလောအလီပိုဂ်, ဒီးအတဂ်လီပိုဂ်န့ဉ်ယကမာက့, ဒီးယကမာထီဉ်အီထူဉ်ကလာ်လီ။ ကစာလောအမာတဂ်အံတဖဉ် ခဲလောာ်, စံးဝဲဒဉ်လီ (မာတဂ် ၁၅:၁၄-၁၈)။

ဖဲအံစီယာကိာ်ပညိဉ်ဝဲဆူဇမိဉ်ဇး၁၁-၁၂, ဖဲဝဲဇမိဉ်တဲဆိပာဝဲလောယွာကမာသီထီဉ်က့စီအဝံးအစီပအစာ အသွဲဉ်ဒီးမာလဲာ်ထီဉ်အတဂ်ပလောပုတခိဘီမုဂ်ကလုာ်တဖဉ်အစီခိဉ်န့ဉ်လီ။ ဒ်အဝဲပာ်ဖျါဝဲဖဲအံအသိး, ယာကိာ်နာ်ဝဲလော တဂ်သးခုကစီဉ်အတဂ်ကဲထီဉ်လိဉ်ထီဉ်လောပုတခိဘီမုဂ်ဖိတဖဉ်အကျိမုဂ်လံာ်စီဆံအလီဂ်လံာ်အတဂ်မုဂ်လဂ်တဖဉ်အတဂ် လောထီဉ်ပုထီဉ်န့ဉ်လီ။

စီလူကကဲာ်အံဉ်ဒီးအပူဖးလံာ်ဖိတဖဉ်ကန့ဉ်ပာဂ်ဝဲလောယုဉ်ရှုးမုဂ်ပုန့ဉ်သီစီအတြာဟဉ်အတဂ်အာဉ်လီ, ဝဲလီကဲဒ် စီမိဂ်, ဒီးစီအဝံးအစီပအစာအသွဲဉ်လောခံကတဂ်န့ဉ်လီ။ ယုဉ်ရှုးထီဉ်ဆူအလီပစိာ်အစီခိဉ်ဒီးမာနာကွဲာ်ဟီဉ်ခိဉ်ဒီဖျါ စံဉ်တဲာ်တဲလီတဂ်သးခုကစီဉ်ဒီးတဂ်အိဉ်ဖိဉ်အတဂ်ဒိဉ်ထီဉ်လဲာ်ထီဉ်, မာလဲာ်ထီဉ်အတဂ်အုဉ်က့ခိဉ်က့အဘီအမုဂ်စးထီဉ် လောယဂူဂုလုဉ်တုဆူဟီဉ်ခိဉ်အကတဂ်, ဒ်သိးဒဉ်လံာ်စီဆံအလီဂ်လံာ်တဲဆိပာဝဲအသိးန့ဉ်လီ။

ယွာအဘီအမု KINGDOM OF GOD

ပကွာ်သကီးလူကကဲာ်အတဂ်ဒီးသန့ထီဉ်အသးလောလံာ်စီဆံအလီဂ်လံာ်အစီခိဉ်ဝံ, ပအိဉ်ကတဲာ်ကတီပသးလောပက ထံဉ်ယွာအမုရှုအာအဘီအမုဟုဉ်ခိဟုဉ်နီတဂ်ဆူလံာ်မာတဂ်အယွာဂုဂ်ပိညါအဂံာ်ခိဉ်ထံးခိဉ်ဘိဒ်လဲဉ်န့ဉ်လီ။

ပတဂ်ကတီသကီးယွာအဘီအမုကနီဖးလီအသးသဘာတီန့ဉ်လီ။ တာ, ပကဆိကမိဉ်သကီးယုအာအမုရှုအာအယွာ ဂုဂ်ပိညါလောအစိကမိဒိဉ်လောတယာဖိဉ်အပူန့ဉ်လီ။ ခံ, ပကပညိဉ်လီတံာ်လီဆဲးလောဘျာတဂ်စီယီဟဉ်အယွာဂုဂ်ပိညါ အစီခိဉ်န့ဉ်လီ။ ဒီးသ, ပကထီဉ်သတြာတဂ်ထံဉ်သ့ဉ်တဖဉ်အံဒီးခရံာ်ဖိအမုရှုအာအဘီမုဂ်လာစီလူကကဲာ်အာဉ်လီမာ

ဂၢ်မၤကျၢဝဲဖျၢင်ကိၣ်န့ၣ်လီၤ. မိၤပစးထီၣ်လၢပုၤယုၤအဖိအယုၤဂ့ၢ်ပိညါအတၢ်ထံၣ်တခီန့ၣ်တက့ၢ်.

ပုၤယုၤအဖိအယုၤဂ့ၢ်ပိညါ Jewish Theology

ဖဲလံာ်စီဆံၣ်အလီၤလံာ်အလံာ်လၢခံကတၢၢ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်ကွဲးအိၤလၢ ချ.ခ.န. ယဲၣ်ယၢဖျိၣ်ဝံၤအလီၤခံန့ၣ်,အံၣ်စရုန့ၣ် လီၤဆူနီၤသးအတၢ်ခံးလီၤဝဲအကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢနံၣ်လၢအကယၢတဖၣ်အပူၤ,ပုၤအံၣ်စရုလးဖိတဖၣ်အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ် အိၣ်ဝဲလၢကိၣ်တၢ်ခံးပာ်အချၢ,ဒီးပုၤလၢအအိၣ်လီၤတံာ်တ့ၢ်လၢထံလီၤကိၣ်ပူၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်နးတၢ်ဖျိၣ်လၢပုၤတခီဘီမုၢ်ပာတၢ် တဖၣ်အတၢ်ပာတၢ်ဖဲဒၣ်အသးအာအာသီသီအဖိလၢန့ၣ်လီၤ. အဆိကတၢၢ်မုၢ်ပုၤဘၢဘူလိၣ်ဖိတဖၣ်,လၢခံပုၤမ့တုးဖိဒီးပုၤ ပၤရၣ်ဖိတဖၣ်,ဒီးလၢခံပုၤဟ့ၢ်လ့ၣ်ဖိတဖၣ်,ဒီးလၢခံကတၢၢ်ပုၤရဲမ့ၤဖိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်တၢ်တူၢ်ဘၣ်တၢ်နးတၢ်ဖျိၣ်အတၢ်စံၣ်စါ တဲစါဖးထီၣ်အံၤအစၢအသး,တၢ်မုၢ်လၢလၢယုၤကဆုၤလီၤမ့ၤရံၣ်အပုၤမၤထုၣ်ဖျဲးတၢ်ဆူအံၣ်စရုကဲထီၣ်တၢ်ထီၣ်ဂဲၤပုၤအသး အဒိၣ်ကတၢၢ်အကျါတမံၤလၢယုၤအဖိအယုၤဂ့ၢ်ပိညါန့ၣ်လီၤ.

ပုၤယုၤအဖိအတၢ်မုၢ်လၢမ့ၤရံၣ်အပုၤန့ၣ်န့ၢ်ကျိၤကျဲၤလီၤဆိအကလုာ်ကလုာ်န့ၣ်လီၤ. အဒိ,ပုၤစံလီၣ်ဖိတဖၣ်န့ၣ်ဝဲလၢယုၤ အံၣ်ဒီးအံၣ်စရုလၢကဆုၤပုၤဂၤလၢမ့ၤရံၣ်အပုၤန့ၣ်န့ၢ်ကျိၤကျဲၤတၢ်ပူၤထီၣ်လီၤထီၣ်ထီၣ်ဒါရဲမ့ၤအစိအကမိၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဝဲအက ရုၤလီၤဆိတဖၣ်န့ၣ်ဝဲလၢယုၤကန့ၣ်လီၤအိၣ်ဒီးစိကမိၤလီၤလးလၢကမၤပးဂီၤကွံာ်အဒုၣ်အဒါတဖၣ်ဒီးလၢကသ့ၣ်ထီၣ်အ ပုၤဂီၢ်မုၢ်ဒ်ပုၤမၤန့ၣ်တၢ်ဖိတဖၣ်အသးန့ၣ်လီၤ. ပုၤနီၣ်မံၣ်စိတဖၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲ,ဒ်အမ့ၢ်ပုၤဖၤရဲဒီးပုၤစးဒူးကဲလၢအမံၤဟူ သၣ်ဖျါတဖၣ်,မ့ၢ်ပုၤလၢအန့ၣ်ဝဲလၢယုၤတမ့ၢ်ကန့ၣ်လီၤလၢတၢ်ဘၢၣ်စၤတူၤလၢအံၣ်စရုဒိကန့ၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီဘၣ်န့ၣ် လီၤ. လၢတၢ်လီၤအါတီၤလၢလံာ်မၤတၢ်အပူၤ,စါလူၤကၣ်ယၢထီၣ်ဝဲလၢပုၤယုၤအဖိအါဂၤတတူၢ်လီၤခရံၣ်ဖိအတၢ်ထံၣ်ဘၣ် ဃးမ့ၤရံၣ်အာအဘီအမုၢ်န့ၣ်ဘၣ်လီၤ.

ပုၤယုၤအဖိမ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်မုၢ်လၢလီၤဆိအါမးလၢမ့ၤရံၣ်အပုၤအဂီၢ်သန့ၣ်က့,စါလူၤကၣ်ထံၣ်ဝဲလၢတၢ်လဲလိာ်အဒိၣ်အမုၢ် တမံၤလၢပုၤယုၤအဖိအယုၤဂ့ၢ်ပိညါအပူၤမၤအသးဒီးဖျိဘျၢတၢ်စါယီၤဟ့ၢ်အတၢ်မၤတၢ်သးခုကစီၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဘျၢတၢ်စါယီၤဟ့ၢ် John the Baptist

လံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်လူၤကၣ်ဒီးလံာ်မၤတၢ်ခံဘ့ၣ်လၢာ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢဘျၢတၢ်စါယီၤဟ့ၢ်ကိးထီၣ်တၢ်လၢတၢ်ပီၤယၢ လီၤသးနီၣ်နီၣ်အဂီၢ်,ဒီးစံၣ်တဲာ်တဲာ်လီၤတၢ်သးခုကစီၣ်လၢမ့ၤရံၣ်အာကဟဲစိာ်ယုၤအဘီအမုၢ်ဆူဟီၣ်ခိၣ်ဘူးထီၣ်လံာ်န့ၣ်လီၤ. ဒီး အါန့ၢ်အအံၤ,စါယီၤဟ့ၢ်လၢတၢ်တီတၢ်လိအပူၤပာ်ယုၤဂျူးဒ်မ့ၤရံၣ်အာတဂၤအသးန့ၣ်လီၤ. ဒ်ကန့ၣ်ဘျၢတၢ်စါယီၤဟ့ၢ်အ တၢ်ကတီၤလၢလူၤကၣ် ၃:၁၆-၁၇:

စါယီၤဟ့ၢ်ကတီၤဆၢပုၤခဲလၢာ်ဒီးစံးဝဲဒၣ်,တၢ်လၢယၢအံၤယဘျၢသုလၢထံကျါလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးပုၤဟဲဝဲတဂၤန့ၣ်သ့န့ၢ် ယၢတက့ၢ်လီၤ. ဖဲယယုၣ်လီၤအခိၣ်ဖိးဖျါန့ၣ်,ယတဂ့ၢ်တဘၣ်ဘၣ်. အဝဲဒၣ်ကဘျၢသုလၢသးစီဆံၣ်မ့ၢ်အူအပူၤလီၤ. အကီၢ် လဲၣ်အိၣ်လၢအစုပူၤ,ဒီးကဝံၣ်ကဆိထီၣ်ကွံာ်အဘု,ဒီးကဝံၣ်ဖျိၣ်က့ၤဘုလၢအဖိပူၤ,မ့မုၢ်လီၤဖိဒီးဖိန့ၣ်,ကဆူး ထီၣ်ကွံာ်ဝဲလၢမ့ၢ်အူလီၤပံာ်တသ့ဘၣ်အပူၤလီၤ (လူၤကၣ် ၃:၁၆-၁၇).

ဖဲအံၤစါယီၤဟ့ၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲတီတီလီၤလီၤလၢမ့ၤရံၣ်အာကဟဲစိာ်တၢ်ဆိၣ်ဂုၤဖးဒိၣ်ဒီးသးစီဆံၣ်အတၢ်မၤကဆိထီၣ်တၢ်, ပာ်ယုၣ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်အဝဲအိၣ်လၢတၢ်ဆိကမိၣ်ကမၣ်အဖိလၢလၢမ့ၤရံၣ်အာကမၤတၢ်မၤအံၤခဲလၢာ်တ ဘျီဃီန့ၣ်လီၤ.

စါယီၤဟ့ၢ်တထံၣ်ဆိဝဲလၢမ့ၤရံၣ်အာကဟဲစိာ်တၢ်အုၣ်က့ၤဒိၣ်က့ၤဒီးတၢ်စံၣ်ညီၣ်ဆူဟီၣ်ခိၣ်ချၢလၢအပတီၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢခံ,စါယီၤဟ့ၢ်အသ့ၣ်ကဒ်သးကဒါထီၣ်ဝဲစီဖျိတၢ်ဂ့ၢ်လၢယုၤဂျူးတမၤဝံၣ်တၢ်ခဲလၢာ်လၢပုၤယုၤအဖိအယုၤကၣ်ဘၣ်ကၣ်သ့ လၢယုၤဂ့ၢ်ပိညါတဖၣ်မုၢ်လၢဝဲလၢမ့ၤရံၣ်အာကမၤဝဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ. စါယီၤဟ့ၢ်အသးဘၣ်တံာ်တံာ်ဒိၣ်မးလၢအဝဲပျဲလီၤပုၤစိာ် တၢ်ကစီၣ်တဖၣ်လၢကသံကွၢ်ယုၤဂျူးလၢမ့ၢ်အဝဲမ့ၢ်နီၣ်နီၣ်မ့ၤရံၣ်အာဖဲန့ၣ်လီၤ. ဒ်ကန့ၣ်ကျဲလၢစါလူၤကၣ်ပာ်ဖျါအဝဲသ့ၣ်အ တၢ်သံကွၢ်ဒီးယုၤဂျူးအတၢ်စံးဆၢလၢလူၤကၣ် ၇:၂၀-၂၃ အပူၤ:

ဒီးပုၤတဖၣ်န့ၣ်ဟဲတူၤလၢအအိၣ်ဒီးစံးဝဲဒၣ်,ပုၤဘျၢတၢ်စါယီၤဟ့ၢ်တဂၤ,မၤပဟဲဆူန့ၣ်ဒိၣ်ဒီးစံးဝဲဒၣ်,နဲဒၣ်အံၤ,နမ့ၢ်ပုၤ လၢအဟဲတဂၤန့ၣ်,မ့ၢ်ပဘၣ်ကွၢ်လၢဒိးပုၤအဂၤတဂၤအကျဲလဲၣ်.... ဒီးယုၤဂျူးကတီၤဆၢတၢ်ဒီးစံးဘၣ်အိၤ,တၢ်လၢသုထံၣ် ဒီးသုန့ၢ်ဟူဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်,က့ၤစံးဘၣ်တဲဘၣ်စါယီၤဟ့ၢ်တက့ၢ်. ပုၤလၢမဲာ်ဘျီၣ်တဖၣ်န့ၣ်,ထံၣ်ထီၣ်က့ၤတၢ်,ပုၤလၢအအိၣ်ပး ဂီၤတဖၣ်န့ၣ်,ပးထီၣ်က့ၤဝဲ,ပုၤဘၣ်တၢ်ဆါအာတဖၣ်န့ၣ်ကဆိထီၣ်က့ၤဝဲ,ပုၤလၢအန့ၢ်တအာတဖၣ်န့ၣ်,နီၣ်ဟူထီၣ်က့ၤတၢ်, ပုၤလၢအသံတဖၣ်န့ၣ်,ဂဲၤဆၢထၢာ်က့ၤဝဲ,ပုၤလၢအဖျိၣ်အယာ်တဖၣ်န့ၣ်,တၢ်စံၣ်တဲာ်တဲာ်လီၤအိၤလၢတၢ်သးခုကစီၣ်,ဒီးဖဲဒၣ်

ပုလုအသးတဟးဂီဘၣ်လၢယပူတကကန့ၣ်,ဘၣ်ဆိၣ်တုၤဝဲလီၤ (လူကၣ် ၇:၂၀-၂၃).

လၢအတၢ်စံးဆၢကဒါကွၢ်ဘျၢတၢ်စီၤယီၤဟ့ၣ်န့ၣ်,ယုၣ်ဂျူးကတီၤဘၣ်ထွဲၤမ့ၢ်အၢအတၢ်ကတီၤဆိၣ်အါမၤလၢလံာ်ဝံ
ယဂျါယၢအပူန့ၣ်လီၤ. အဝဲမၤတၢ်အံၤလၢကစံးနီၣ်ကီၢ်စီၤယီၤဟ့ၣ်လၢအဝဲအိၣ်ဝဲလၢက့ၢ်အပူလၢကမၤလၢပုၤလံာ်စီဆံၣ်အ
လီၢ်လံာ်အမ့ၢ်ရံၣ်အၢအတၢ်ကတီၤဆိၣ်အတၢ်မုၢ်လၢ,မ့ၢ်သန့ၣ်က့ၢ်လၢအဝဲတမၤလၢပုၤဘၣ်ဝဲခဲလၢာ်ဒီးဘၣ်ဒုၣ်လဲာ်လီၤ.
ယုၣ်ဂျူးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘၣ်စီၤယီၤဟ့ၣ်လၢသုတလီၤဃံၤကွံာ်ဒီဖျါလၢက့ၢ်လၢအမ့ၢ်ရံၣ်အၢအတၢ်မၤအိၣ်လၢတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်အ
က့ၢ်အဖၢအံၤအဆိၣ်တဂ့ၢ်လီၤ.

လၢအဖုၣ်န့ၣ်,ယုၣ်ဂျူးအမ့ၢ်ရံၣ်အၢအတၢ်မၤဖျါလီၤဆိၣ်ဒီးဒီးတၢ်လၢပုၤမုၢ်လၢဝဲန့ၣ်လီၤ. ပုၤယုၣ်အဖိအမ့ၢ်ရံၣ်အၢအတၢ်
မုၢ်လၢဃုထံၣ်ဟီၣ်ခိၣ်အထံၣ်ဂံၢ်ဂံၢ်အဘီအမုၢ်သတူၢ်ကလၢလၢမ့ၢ်ရံၣ်အၢအတၢ်ပၢအဖိလၢ,လီၤပလိာ်လိာ်အသးဒီးဘီမုၢ်
လၢစီၤအဝံးပာဝဲလၢယၢဖျါလၢအပူကွံာ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ယုၣ်ဂျူးတဂ့ၢ်ကျဲးစးသ့ၣ်ထီၣ်ဘီမုၢ်ဒီးဒီးအံၤတကလုာ်
လၢအမၤတၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်အံၤအခါဘၣ်လီၤ.

ဃုာ်ဒီးတၢ်နၢပၢဂၢ်ဘၣ်ဃးပုၤယုၣ်အဖိအမ့ၢ်ရံၣ်အၢအပူဂ့ၢ်ပိညါဒီးဘျၢတၢ်စီၤယီၤဟ့ၣ်အတၢ်ထံၣ်လၢပသးပူ,ပဒိၣ်က
တဲာ်ကတီၤပသးလၢပကဃၣ်ဃီၤဆူပုၤခရံၣ်ဖိလၢညါအပူဂ့ၢ်ပိညါဘၣ်ဃးမ့ၢ်ရံၣ်အၢဒီးယုၣ်အဘီအမုၢ်န့ၣ်လီၤ.

ခရံၣ်ဖိအယုၣ်ဂျူး Christian Theology

လၢလူကၣ်အတၢ်ကွဲးအပူန့ၣ်,ဒ်ဒ်တၢ်ကွဲးလၢအအိၣ်လီၤတဲာ်လၢလံာ်စီဆံၣ်အသီအပူအသး,ခရံၣ်ဖိအမ့ၢ်ရံၣ်အၢအ
ယုၣ်ဂျူးပိညါဘျးဝဲလိာ်အသးဘျးဘျးတံၢ်တံၢ်ဒီးခရံၣ်ဖိအတၢ်သးခုကစီၣ်မ့ၢ်တမ့ၢ်တၢ်ကစီၣ်လၢအဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ပမၤဖုၣ်လီၤလံာ်စီ
ဆံၣ်အသီအတၢ်သးခုကစီၣ်လၢက့ၢ်ဒ်ဒ်အံၤသ့ဝဲ:

တၢ်သးခုကစီၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါလၢယုၣ်အဘီအမုၢ်ဟဲဆူဟီၣ်ခိၣ်ဒီဖျါဟ့ၣ်ဂျူးအနီၣ်ဒီးအတၢ်မၤ,မ့ၢ်ရံၣ်အၢ,ဒီးလၢ
အဝဲမၤလဲၤထီၣ်အသးဆူအတၢ်လၢထီၣ်ပုၤထီၣ်ဖးဒိၣ်ဒ်ယုၣ်ဟ့ၣ်တၢ်အုၣ်က့ၢ်ခိၣ်က့ၢ်ဆူပုၤလၢအဒီးန့ၣ်ဒီးန့ၣ်ယုၣ်ဂျူးဒ်မ့ၢ်ရံၣ်
အၢအသးန့ၣ်လီၤ.

နကတီၢ်နီၣ်လၢတၢ်သးခုကစီၣ်ထိးဘၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်အရ့ဒိၣ်ခံမၤန့ၣ်လီၤ. လၢစုတဒီန့ၣ်,ပထံၣ်လၢပကကိးလၢခရံၣ်ဖိ
အတၢ်သးခုကစီၣ်အမိၣ်ပုၤလၢအဖျါဒိၣ်တဒီန့ၣ်လီၤ. ယုၣ်အဘီအမုၢ်ဟဲဆူဟီၣ်ခိၣ်ဒီဖျါခရံၣ်အနီၣ်ဒီးအတၢ်မၤန့ၣ်လီၤ. စီၤလူက
ကၣ်န့ၣ်ဝဲလၢဒ်မ့ၢ်ရံၣ်အၢ,ယုၣ်ဂျူးစးထီၣ်ယုၣ်အဘီအမုၢ်အက့ၢ်အဂီၤလၢခံကတၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်အသးန့ၣ်,ဒီးလၢအဝဲ
မုၢ်တနံၤကတဲာ်က့ၢ်ဒါကွၢ်လၢကမၤတၢ်လၢအဝဲစးထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

ဒီးလၢစုအကတဒီန့ၣ်,လံာ်စီဆံၣ်အသီအတၢ်သးခုကစီၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကိးဒီးတၢ်လၢပထံၣ်အီၤတဖျါဆံၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲဘိးဘၣ်
သ့ၣ်ညါဝဲလၢယုၣ်အဘီအမုၢ်အက့ၢ်အဂီၤလၢခံကတၢ်မၤလဲၤထီၣ်အသးဆူအတၢ်လၢတၢ်ပုၤဖးဒိၣ်ဒ်ယုၣ်ဟ့ၣ်တၢ်အုၣ်က့ၢ်
ခိၣ်က့ၢ်ဆူပုၤလၢအဒီးန့ၣ်ဒီးန့ၣ်ယုၣ်ဂျူးဒ်မ့ၢ်ရံၣ်အၢအသးန့ၣ်လီၤ. ယုၣ်အတၢ်ပၢတၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်သးအသးဆူညါဒ်
တၢ်သးခုကစီၣ်ထိးဘၣ်ပုၤလၢအစ့ၢ်က့ၢ်န့ၣ်က့ၢ်တၢ်တဖၣ်အသး,ဒီးဟဲစီၣ်အဝဲသ့ၣ်ဆူတၢ်အုၣ်က့ၢ်ခိၣ်က့ၢ်လၢယုၣ်ဂျူးမၤလၢ
ပုၤတ့ၢ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

လၢလံာ်မၤတၢ်အပူန့ၣ်,စီၤလူကၣ်ကိးန့ၣ်ပတၢ်သးစၢ်ဆၢဆူတၢ်သးခုကစီၣ်အကျါအကျဲးခံဘိလၢာ်အံၤန့ၣ်လီၤ.
လၢတၢ်အမိၣ်ပုၤဖျါဒိၣ်တကဟ့ၣ်န့ၣ်,အဝဲမၤလီၤတံၢ်ယုၣ်အတၢ်မၤဖးဒိၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်အုၣ်က့ၢ်ခိၣ်က့ၢ်လၢခရံၣ်အပူအတၢ်မုၢ်
တၢ်တီၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲကွဲးနီၣ်တၢ်အိၣ်ဖျါအတၢ်စံာ်တဲာ်တဲာ်လီၤဝဲလၢယုၣ်ဂျူးသံလၢအပုၤဂီၢ်မုၢ်အတၢ်ဒီးဘးအဂီၢ်,လၢအဝဲဂဲၤ
ဆၢထၢာ်သမူထီၣ်က့ၢ်လၢတၢ်သံ,ဒီးအဝဲပတၢ်လၢပၢကစၢ်ယုၣ်အစုထွဲ,ဒီးလၢအဝဲကတဲာ်က့ၢ်ဒါကွၢ်လၢတၢ်လၢကပီၤအ
ပူန့ၣ်လီၤ. အဒိ,ဒိကန့ၣ်လူကၣ်အတၢ်ကွဲးနီၣ်စီၤပုးတဂူးအတၢ်ကစီၣ်လၢဘျၢယဲၤဆံအမုၢ်န့ၣ်လၢမၤတၢ် ၂:၂၂-၂၄ အပူ:

ယုၣ်ဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်ပုၤန့ၣ်စးရံးဖိယုၣ်ဂျူးလၢသုလၢတၢ်စိတၢ်ကမီၤ,ဒီးတၢ်လီၤလီၤလီၤလး,ဒီးတၢ်ပနီၣ်လီၤလးသ့ၣ်တဖၣ်...
ဒီးသုဟံးန့ၣ်အီၤ,ဒီးသုစဲထီၣ်အီၤလၢထုၣ်စုညါအလီၤဒီးမၤသံအီၤလၢပုၤအတၢ်တဖၣ်အစုပူလီၤ (မၤတၢ် ၂:၂၂-၂၄).

ဟံးသးလၢစီၤပုးတဂူးအတၢ်စံာ်တဲာ်တဲာ်လီၤတၢ်သးခုကစီၣ်ဟံးဃုာ်မ့ၢ်ရံၣ်အၢအတၢ်အိၣ်မူ,တၢ်သံဒီးတၢ်ဂဲၤဆၢထၢာ်သမူ
ထီၣ်က့ၢ်အတၢ်ဂ့ၢ်မိၣ်ပုၤအမုၢ်အတီၤန့ၣ်တက့ၢ်.

ဘၣ်ဆၣ်စီၤလူကၣ်ဟံးန့ၣ်ပတၢ်သးစၢ်ဆၢဆူတၢ်သးခုကစီၣ်အတၢ်ဂ့ၢ်လၢအမိၣ်ပုၤတဖျါဘၣ်တဒီစ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. လၢ
တၢ်မၤအသးအါဘျီန့ၣ်အဝဲဟံးဖျါထီၣ်ပုၤဂီၢ်မုၢ်အနီၣ်ကစၢ်ဒုၣ်ဝဲတူၢ်လိာ်ခရံၣ်အတၢ်မုၢ်တၢ်တီၤအတၢ်ရ့ဒိၣ်ဒ်ဒီးလၢအဝဲလဲ
လိာ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်အိၣ်မူန့ၣ်လီၤ.

အဒိ,စီၤလူကၣ်ကွဲးနီၣ်စီၤပုးတဂူးအတၢ်ကတီၤဖဲဘျၢယဲၤဆံအန့ၣ်ပဟံးဃုာ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ကတီၤတဖၣ်အံၤလၢမၤတၢ်

၂:၃၇-၃၈ နှစ်လို့။

ဒီးအဝဲသွန်တဖန်နုန်ဟူတၢ်ဒီး၊အသးဘၣ်ဆဲး၊ဒီးစံးဘၣ်စီပုးတရူး၊ဒီးပုၤတၢ်မၤဖိအကတၢ်တဖန်နုန်၊ပုၤဒီပုၤဝဲၣ်သွန်ဒေ၊ပကမၤဒ်လဲၣ်။ ဒီးစီပုးတရူးစံးဘၣ်ဒီး၊သွန်နီၣ်ပီၤယၢ်လီၤက့ၤသုး၊ဒီးဒီးဘျာသုးတကဒီးတက၊လၢယုၣ်ဂျူးအမံၤ၊လၢတၢ်ပုၤတၢ်ဒဲးဘးအဝဲၣ်တက့ၢ် (မၤတၢ် ၂:၃၇-၃၈) ။

ခရံၣ်ဖိအတၢ်သးခုကစီၣ်ဒီၣ်တဲာ်ပုၤလၢအနုၢ်ဟူတၢ်တဖန်အသးနုၣ်လီၤ။ တမ့ၢ်ဒၣ်ထဲတၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤနီၣ်စီၣ်တၢ်ဝဲၣ်တဖန်ဘၣ်၊မ့ၢ်သးအတၢ်တူၢ်ဘၣ်၊လဲလိာ်က့ၤတၢ်အိၣ်မူအတၢ်တူၢ်လိာ်ပုၤအုၣ်က့ၤခိၣ်က့ၤတၢ်နုၣ်လီၤ။

ဒ်ပစံးတၢ်အသး၊တၢ်ယၢ်ဖျိပုၤယုၣ်ဖိအယုၣ်ပီၤညါနုၣ်ဝဲလၢမ့ၢ်အကသုၣ်ထီၣ်ထံၣ်ကီၢ်ဝဲၣ်အဘီအမုၢ်ခဲလၢာ်တဘျီဃီနုၣ်လီၤ။ ဘၣ်ဆၣ်ယုၣ်ဂျူးဒီးအပုၤတၢ်မၤဖိတဖန်သိၣ်လိာ်လၢမ့ၢ်အကသုၣ်အဘီအမုၢ်ဒီၣ်ထီၣ်တဆီဘၣ်တဆီဖျိတၢ်အိၣ်ဖျိအတၢ်ဒီၣ်ထီၣ်ဒီးပုၤဂီၢ်မုၢ်အနီၣ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအတၢ်လဲလိာ်သးနုၣ်လီၤ။

အဝဲအံၤမုၢ်တၢ်ဝဲၣ်တၢ်က့ၢ်တထံၣ်လၢလူၤကၢ်ပညိၣ်ဝဲလီၤတံၢ်လီၤဆဲးလၢပုၤတစူၢ်က့ၤနုၣ်က့ၤတၢ်တဖန်အတၢ်လဲလိာ်သးအဖီခိၣ်ဒီဖျိတၢ်စံၣ်တဲာ်တဲာ်လီၤတၢ်သးခုကစီၣ်နုၣ်လီၤ။ အဝဲသွန်ညါဝဲလၢအဝဲအံၤမုၢ်ကျဲးဖျိလၢအီၤယုၣ်အမ့ၢ်အဘီအမုၢ်ကမၤလဲၣ်ထီၣ်အသးလၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီဖျါနုၣ်လီၤ။

ဃုာ်ဒီးလံာ်စီဆံၣ်အလီၢ်လံာ်အတၢ်ထံၣ်လၢအလဲၣ်အသရူၤထံးဝးဝးလၢပသးပုၤ၊ပကြဲးဆိကမိၣ်ပာ်သးလံာ်မၤတၢ်အယုၣ်ပီၤညါအဂံၢ်ခိၣ်ထံးခိၣ်ဘီအဝဲၣ်သၢထံၣ်တထံၣ်: အခိၣ်ထံးခိၣ်ဘီလၢလူၤကၢ်အတၢ်သးခုကစီၣ်အပူၤနုၣ်လီၤ။

လံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်လူၤကၢ် GOSPEL OF LUKE

ဒ်ပပးလံာ်မၤတၢ်နုၣ်၊ပကဘၣ်သွန်နီၣ်ထီၣ်ဘီလၢအဝဲအံၤမုၢ်လံာ်ခံကတြုၢ်တကတြုၢ်လၢစီၣ်လူၤကၢ်ကွဲးဝဲဆူစီၣ်သီးဖံၤလူးအအိၣ်နုၣ်လီၤ။ စီၣ်လူၤကၢ်ထီၣ်ပာ်သးဝဲလၢလံာ်သွန်တဖန်အံၤတၢ်ကဖးအီၤတဘျီဃီနုၣ်လီၤ။ အတၢ်သးခုကစီၣ်မုၢ်တၢ်တဲာ်အခိၣ်ထံးတပတီၢ်ဒီးလံာ်မၤတၢ်မုၢ်တၢ်တဲာ်တဲာ်တဲာ်နုၣ်လီၤ။ အဃိ၊တၢ်ကဖးလံာ်မၤတၢ်ဘၣ်ဘၣ်အဂီၢ်၊ပကဘၣ်နုၢ်ပာ်အတၢ်ဆဲးတဲာ်တဲာ်လၢအစးထီၣ်တ့ၢ်ဝဲလၢလံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်ဒ်လဲၣ်နုၣ်လီၤ။

ကျဲးအိၣ်ဝဲဒၣ်အမးလၢလူၤကၢ်အတၢ်သးခုကစီၣ်အလံာ်ကတဲာ်ကတီၤပုၤလၢပကနုၢ်ပာ်လံာ်မၤတၢ်အတၢ်ကစီၣ်နုၣ်လီၤ။ ဘၣ်ဆၣ်လၢပတၢ်တိာ်ပာ်အဂီၢ်ပကပညိၣ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးလၢယုၣ်အဘီအမုၢ်အတၢ်ဝဲၣ်သွန်လၢလံာ်ခံကတြုၢ်လၢာ်အဖီခိၣ်နုၣ်လီၤ။ လၢလူၤကၢ်အတၢ်သးခုကစီၣ်အလံာ်ပူၤနုၣ်၊ယုၣ်ဂျူးသုၣ်ထီၣ်တၢ်အဒိအတဲာ်ဒီးဖိတၢ်လၢယုၣ်အဘီအမုၢ်အဂီၢ်ဒီးကတဲာ်ကတီၤအပုၤတၢ်မၤဖိတဖန်လၢကဆဲးမၤအတၢ်မၤလၢအဝဲအတၢ်က့ၤထီၣ်ဝံၤအလီၢ်ခဲနုၣ်လီၤ။ လၢလံာ်မၤတၢ်အပူၤနုၣ်၊ယုၣ်ဂျူးက့ၤထီၣ်ဆူမုၢ်ခိၣ်ဒီးပာ်တ့ၢ်အပုၤတၢ်မၤဖိတဖန်၊ဘၣ်တၢ်မၤစၢၤအီၤလၢသးစီၣ်ဆံၣ်၊တီၢ်ခိၣ်မဲလၢကမၤလဲၣ်ထီၣ်အဘီအမုၢ်ခိၣ်တၢ်သးခုကစီၣ်နုၣ်လီၤ။

ပကဆိကမိၣ်ပာ်သးကျဲးခံဘီလၢလံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်လူၤကၢ်ကတဲာ်ကတီၤကျဲးလၢပုၤတၢ်မၤဖိတဖန်အတၢ်သုၣ်ထီၣ်ဘီမုၢ်အတၢ်မၤလၢလံာ်မၤတၢ်အပူၤနုၣ်လီၤ။ တၢ်ပကကွၢ်သကိးဆူယုၣ်ဂျူးဒ်ပုၤတကလၢအဟဲစိာ်တ့ၢ်ဘီမုၢ်နုၣ်လီၤ။ ဒီးခဲ၊ပကဃိထံပုၤတၢ်မၤဖိတဖန်အမူဒါအကျါအကျဲးလၢတၢ်ဆဲးစိာ်နုၣ်ဘီမုၢ်လၢယုၣ်ဂျူးအတၢ်က့ၤထီၣ်ဆူမုၢ်ခိၣ်ဝံၤအလီၢ်ခဲနုၣ်လီၤ။ မ်ပကစးထီၣ်လၢယုၣ်ဂျူးမုၢ်ပုၤတကလၢအဟဲစိာ်ယုၣ်အဘီအမုၢ်နုၣ်တက့ၢ်။

ယုၣ်ဂျူး Jesus

လၢလံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်ဒီတဘျီညါနုၣ်၊စီၣ်လူၤကၢ်ပာ်ပနီၣ်ယုၣ်ဂျူးဒ်ဝဲတကလၢအစံၣ်တဲာ်တဲာ်လီၤယုၣ်အဘီအမုၢ်လၢအကဟဲအံၤ၊ဒီးဒ်စီၣ်ပၤလၢအဟဲစိာ်ဘီမုၢ်ခိၣ်ဒီးအစိကမီၤဖျိက့ၤထီၣ်ဝဲဆူအလီၢ်ပစိာ်နုၣ်လီၤ။ ယုၣ်ဂျူးအနီၣ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲစံးကတီၤဘၣ်ဃးတၢ်ထံၣ်ခံမံၤလၢာ်အံၤလၢတၢ်လီၤအါတီၤနုၣ်လီၤ။ ဘၣ်ဆၣ်လၢတၢ်အဒိအဂီၢ်၊ပကဆိကမိၣ်သကိးဒၣ်ခံဘျီလၢအဝဲယုၣ်ဂျူးအီၤလၢအတၢ်မၤတၢ်သးခုကစီၣ်လၢပုၤကမျါၢ်အကျါနုၣ်လီၤ။

လၢစုတဒီနုၣ်၊လၢလူၤကၢ် ၄:၄၃ အပူၤ၊ယုၣ်ဂျူးစံးကတီၤတၢ်ကတီၤသွန်တဖန်အံၤဘူးထီၣ်လၢအတၢ်မၤတၢ်သးခုကစီၣ်လၢပုၤကမျါၢ်အကျါစးထီၣ်အခိၣ်ထံး:

ယဘၣ်စံၣ်တဲာ်တဲာ်လီၤယုၣ်အဘီအမုၢ်အတၢ်သးခုကစီၣ်လၢဝဲၣ်အဂုၤအဂၤအပူၤစ့ၢ်ကီးလီၤ။ အဝဲဒ်အံၤ၊မုၢ်လၢတၢ်အံၤအဝဲဒ်ဒီး၊တၢ်မၤလီၤယၢ်လီၤ (လူၤကၢ် ၄:၄၃)။

လၢစုအကတဒီနုၣ်၊လၢအတၢ်မၤတၢ်သးခုကစီၣ်လၢပုၤကမျါၢ်အကျါအကတၢ်၊တချူးလၢအတၢ်ဒုးနုၣ်ဖျါထီၣ်အတၢ်မၤနၢၤအတၢ်လဲၣ်နုၣ်ဆူယုၣ်ဂျူးအပူၤဝဲအဝဲဘၣ်တၢ်ဘီးဘၣ်သွန်ညါအီၤဒ်စီၣ်ပၤအသးနုၣ်၊ယုၣ်ဂျူးတဲာ်တဲာ်ကတီၤဒီဘၣ်ဃး

စွဲဆဲခဲဒ်မနါလၢလူကတၢ် ၁၉:၁၂-၂၇ န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ကတိၤဒိဝဲအံၤအပူၤ,အဝဲတဲဖျါထီၣ်ဘီမုၢ်ကဟဲကယိကယိဒ်လဲၣ် န့ၣ်လီၤ. ပှၤယုၤအဖီအဒ်တၢ်တက့ၢ်လၢအဝဲအမုၢ်နံၤတဖၣ်မုၢ်လၢဝဲဘီမုၢ်လၢကဟဲသတူၢ်ကလၢာ်ခဲလၢာ်တဘျီသီလၢလၢ ပှၤပှၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ယုၣ်ရှူးသိၣ်လိဝဲလၢအဝဲကဟဲစိၣ်န့ၣ်ဘီမုၢ်ကယိကယိဒီးတပတီၢ်ဘၣ်တပတီၢ်န့ၣ်လီၤ. ယုၣ်ရှူးစး ထီၣ်တ့ၢ်ဘီမုၢ်,ဘၣ်ဆၣ်အဝဲဟးယံၤကွံာ်ဖးယံၤညါလၢတၢ်ကဒုးကဲထီၣ်အိၤလၢစီၤဟ့ၢ်အဂီၢ်,ဒီးအဝဲတမ့ၢ်ကမၤလၢပှၤအဘီ အမုၢ်တုၤလၢအဟဲက့ၢ်ကဒါက့ၢ်ဘၣ်လီၤ. ဒိကန့ၣ်ကျဲလၢတၢ်ကတိၤဒိဘၣ်ဘးစွဲဆဲခဲဒ်မနါစးထီၣ်လၢလူကတၢ် ၁၉:၁၁-၁၂:

ဒီးတုၤပှၤန့ၣ်ဟ့ၢ်တဖၣ်ဒီး,မ့ၢ်အအိၣ်ဘူးဒီးယဂူၤရှုလ့ၣ်ဒီး,ပှၤဆိကမိၣ်လၢယုၤအဘီအမုၢ်ကအိၣ်ထီၣ်တကီၢ်ခါ,သ တး ဒီး,ပၢ်အါထီၣ်တၢ်ကတိၤအဒိဒီးစံးဝဲဒၣ်,မတၤတကပဒိၣ်တကလဲၤဆူထံယံၤကီၢ်ယံၤဒ်သိးအကမၤန့ၢ်အဘီအမုၢ်,ဒီးဟဲ ကဒါက့ၢ်လီၤ (လူကတၢ် ၁၉:၁၁-၁၂).

ပၢ်သ့ၣ်ပၢ်သးတၢ်လၢအမၤအသးဖဲအံၤတက့ၢ်. ယုၣ်ရှူးကန့ၣ်လီၤဆူယဂူၤရှုလ့ၣ်ဒီးဘူးတၢ်ကကိးပသ့ၣ်ဘၣ်သ့ၣ်ညါ အိၤဒိစီၤဟ့ၢ်,ဘၣ်ဆၣ်အဝဲတဒဲၣ်ဒီးပှၤဂီၢ်မုၢ်တဖၣ်ဆိကမိၣ်ပၢ်သးအိၤလၢအဝဲကဟဲထီၣ်လီၤအနီၣ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအသးဒ်ဟီၣ် ခိၣ်အပှၤပတၢ်တက့ၢ်အသိးဖဲဆၢကတီၢ်အံၤဘၣ်. မ့ၢ်မ့ၢ်,အဝဲကဟဲလီၤတဲာ်တၢ်ဖးယံၤညါ,ဒ်သိးလၢကဒိးန့ၢ်ဘၣ်စီၤဟ့ၢ်အလီၢ် အလၢ,ဒီးကဟဲက့ၢ်ဟဲကဒါက့ၢ်လၢကပၢ်အဘီအမုၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်လၢမုၢ်နံၤခါလၢကဟဲန့ၣ်လီၤ.

ဒီးတၢ်အံၤမုၢ်တၢ်တမံၤသီလၢအမၤအသးန့ၣ်လီၤ. လၢယဂူၤရှုလ့ၣ်အပူၤ,ယုၣ်ရှူးဘၣ်တၢ်ဖိၣ်အိၤဒီးတၢ်ပှၤထီၣ်အိၤန့ၣ် လီၤ. လၢအံၤအဝဲဂဲၤဆၢထၢလၢတၢ်သံဒီးက့ၢ်ထီၣ်ဆူမုၢ်ခိၣ်,ဒီးဖဲန့ၣ်အဝဲဒီးန့ၢ်အစီၤဟ့ၢ်အလီၢ်အလၢလၢအပၢ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီး အဝဲတဟဲက့ၢ်ကဒါက့ၢ်ဒီးလၢကမၤလၢထီၣ်ပှၤထီၣ်အဘီအမုၢ်ဒီးဘၣ်လီၤ.

ဃုာ်ဒီးတၢ်န့ၢ်ပၢ်ကျဲလၢလံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်လူကတၢ်ဒုးကဲထီၣ်ယုၣ်ရှူးဒ်ပှၤတကလၢအဟဲစိၣ်ဘီမုၢ်,ပကြၢးဃုာ်ဃီပ သးဆူတၢ်ဂ့ၢ်နီၣ်ဂံၢ်ခံလၢအဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အိၤလၢလံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်အပူၤ: တၢ်မၤဖိတဖၣ်အမူအဒါအကျိၤအကျဲလၢ ကစိၣ်ခိၣ်ဘီမုၢ်အတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ခိၣ်ဖျါလၢတၢ်သးခုကစီၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤဖိတဖၣ် Apostles

မုၢ်တနံၤဖဲယုၣ်ရှူးတချူးတၢ်ပှၤထီၣ်အိၤန့ၣ်,အဝဲမၤလိာ်အပျဲၤအဘီတဖၣ်လၢကစိၣ်ခိၣ်အတၢ်မၤလၢအမုၢ်တၢ်ဟဲစိၣ်န့ၣ် ဘီမုၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒိကန့ၣ်အတၢ်ကတိၤလီၤတၢ်ဆူအဝဲသ့ၣ်လၢလူကတၢ် ၂၂:၂၉-၃၀:

ဒီးယပာ်လီၤန့ၢ်သုလၢဘီမုၢ်ဒ်ယပာ်လီၤန့ၢ်ယၤအသိး,ဒ်သိးသုကဆ့ၣ်နီၤအိၣ်တၢ်ဒီးအိၣ်တၢ်လၢယမုၢ်လၢထံးလၢယ ဘီယ မုၢ်အပူၤ,ဒီးသုကဆ့ၣ်နီၤလၢလီၢ်ပစိၣ်အဖီခိၣ်,ဒီးစံၣ်ညီၣ်အံၤစရုလးတဆံခံၣ်န့ၣ်လီၤ (လူကတၢ် ၂၂:၂၉-၃၀).

ယုၣ်ရှူးပာ်လီၤအပှၤတၢ်မၤဖိတဖၣ်ဒ်ခိၣ်န့ၢ်ဒီးစံၣ်ညီၣ်ကွီၢ်တဖၣ်လၢအဘီအမုၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်အတၢ်မၤမ့ၢ်, ကဒိးသန့ၤထီၣ်အသးလၢသးစီၤဆ့ၣ်ဖိခိၣ်,လၢကဆဲးမၤတၢ်လၢအဝဲပာ်တ့ၢ်ဝဲတဖၣ်,စံၣ်တဲာ်တဲာ်လီၤဘီမုၢ်တၢ်သးခုကစီၣ်ဒီးမၤ လဲၣ်ထီၣ်ဘီမုၢ်လၢကမၤပှၤဟီၣ်ခိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဃိ,ပထံၣ်န့ၢ်သ့ၣ်လၢလံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်လူကတၢ်စံးဝဲဒၣ်လၢတၢ်ဃုထၢသ့ၣ်ထီၣ်ဘီမုၢ်ယုၣ်ရှူးအတၢ်မၤအဒိၣ်က တၢ်,ဒီးလၢအဝဲဟ့ၣ်လီၤတၢ်မၤဖိတဖၣ်လၢအစိကမိၤလၢကစိၣ်ခိၣ်တၢ်မၤအံၤဖဲအဝဲက့ၢ်ထီၣ်ဆူမုၢ်ခိၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံန့ၣ်လီၤ.

ဒီးလံာ်မၤတၢ်ဟံးန့ၢ်တၢ်ဘၣ်ဘၣ်ဖဲလံာ်တၢ်သးခုကစီၣ်မၤတၢ်အကတၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲစးထီၣ်လၢလူကတၢ်တဲန့ၢ်ပၢ်ဝဲ လၢဖဲယုၣ်ရှူးဂဲၤဆၢထၢလၢတၢ်သံဝံၤအလီၢ်ခံဒီးတချူးအဝဲက့ၢ်ထီၣ်ဆူမုၢ်ခိၣ်န့ၣ်,အဝဲမၤလၢာ်တၢ်ဆၢကတီၢ်သိၣ်လိဝဲပှၤ တၢ်မၤဖိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒိကန့ၣ်လူကတၢ်အတၢ်ကွဲးနီၣ်လၢမၤတၢ် ၁:၃-၈:

ဒီးအဝဲဒၣ်ဒုးန့ၣ်အသးလၢအိၤလၢအမူဒီးလၢအဒိးတၢ်အလီၢ်ခံ,လၢတၢ်အုၣ်အသးအါမံၤလၢပသးဒုဒိတသ့ဘၣ်,ဒီး အိၣ်ဖျါထီၣ်လၢအိၤအနံၤလွံၤဆံညါ,ဒီးကတိၤတၢ်ဘၣ်ဘးဒီးယုၤအဘီအမုၢ်လီၤ. ဒီးအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဖိၣ်ဂီၢ်ဖိၣ်ဒီးအိၤ,ဒီးအဝဲဒၣ် မၤလိာ်အိၤဒ်သိးအသုတဟးထီၣ်လၢယဂူၤရှုလ့ၣ်တဂ့ၢ်,မ့ၢ်မ့ၢ်လၢအကဆူလၢဟ့ၢ်အတၢ်စံးပာ်,လၢသုန့ၢ်ဟ့ၢ်လၢယၤ လီၤ. အဂ့ၢ်ဒ်အံၤစီၤယံၤဟ့ၢ်ဘျၢတၢ်လၢထံကျိ,မ့ၢ်ဆူညါတအါနံၤအါသီဘၣ်ဒီး,သုကဒိးဘျၢသုးသးလၢသးစီၤဆ့ၣ်အပူၤလီၤ. မၤသးဒ်န့ၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဖိၣ်ဂီၢ်ဖိၣ်ဝံၤဒီး,သံကွီၢ်အိၤဒီးစံးဝဲဒၣ်,ကစၢ်ဒေ,မုၢ်နကဟ့ၣ်လီၤက့ၢ်ဘီမုၢ်လၢအံၤစရုလးခဲကန့ၣ် အံၤခါ. ဒီးစံးဘၣ်အိၤ,အမုၢ်အလါ,အဆၢအကတီၢ်,လၢပာ်ပာ်လီၤလၢအစိကမိၤဒၣ်ဝဲအပူၤန့ၣ်,တၢ်တဒုးသ့ၣ်ညါဘၣ်သ့ ဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးဖဲစီဆ့ၣ်ဟဲလီၤလၢသုလီၤဝံၤဒီး,သုကဒိးန့ၢ်တၢ်အစိကမိၤ,ဒီးသုကကဲထီၣ်ယပှၤအုၣ်အသးတဖၣ်လၢယဂူၤ ရှုလ့ၣ်,ဒီးကီၢ်ယုၤအဒိကီၢ်ညါ,ဒီးရှုမရံဒီးပာ်လၢဟီၣ်ခိၣ်အကတၢ်လီၤ (မၤတၢ် ၁:၃-၈).

မၤကဒိးတဘျီ,ယုၣ်ရှူးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါအပှၤပိာ်အံၤတဖၣ်လၢသုတခိးကွီၢ်ဘီမုၢ်အတၢ်လၢထီၣ်ပှၤထီၣ်သတူၢ်ကလၢာ်တ

ဂူနှင့်လီ၊ မှမ့်၊အဝဲမကါဂါမကျာဝဲလၢပုတၢ်မာဖိတဖၣ်ကဟံးန့ၣ်မူဒါလၢကစိၣ်ခိအတၢ်မၤခိဖျိစံၣ်တဲၤတဲၤလီၤတၢ်သးခုကစိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီဖျါၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဒီးတၢ်အံၤမ့ၢ်ဒၣ်တၢ်လၢပုတၢ်မာဖိတဖၣ်မာဝဲလၢလံာ်မၤတၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဒီယွၤအဘိအမုၢ်အက့ၢ်အဂီၤခဲအံၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးအဝဲသ့ၣ်စိၣ်ဘိမုၢ်တၢ်သးခုကစိၣ်ဆူကီၢ်ဒီးပုၤဂီၢ်မုၢ်အသိတဖၣ်.မၤလဲၣ်ထီၣ်ဘိမုၢ်စးထီၣ်လၢယဂူၤလ့ၣ်,ဆူယူၤအ,ဆူဂူၤမရံၤ,ပၢၤတုၤဆူဟီၣ်ခိၣ်အကတၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဒိကန့ၣ်ကျဲလၢစီၤလူၤကၢ်မၤကတၢ်ဂံၢ်ကွံာ်လံာ်မၤတၢ်လၢ ၂၈:၃၀-၃၁:

ဒီးစီၤပီလူးအိၣ်လၢအဟံၣ်လၢအဝဲဒၣ်ဝဲအပူၤခံန့ၣ်ညါ,ဒီးတူၢ်လိာ်ကယဲၣ်ပုၤလၢအဟဲဆူအိၣ်ခဲလၢၣ်လီၤ. ဒီးစံၣ်တဲၤတဲၤလီၤယွၤအဘိအမုၢ်,ဒီးသိၣ်က့ၤသိက့ၤတၢ်ဘၣ်ဘးဒီးကစၢ်ယုၣ်ဂျူးခရံၣ်အဂ့ၢ်အကျိၤ,လၢအသးခုတလ့ၢ်ဒီဖျါၣ်ညါ,ဒီးတၢ်-
- ကြိအကျဲတအိၣ်ဘၣ်နီတမံၤဘၣ် (မၤတၢ် ၂၈:၃၀-၃၁).

ဟံးသးလၢအါန့ၣ်ကစံးဒၣ်ဝဲလၢစီၤပီလူးစံၣ်တဲၤတဲၤလီၤ “တၢ်သးခုကစိၣ်”န့ၣ်စီၤလူၤကၢ်စံးဝဲလၢစီၤပီလူးစံၣ်တဲၤတဲၤလီၤယွၤအဘိအမုၢ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်မၤတၢ်ကတၢ်ဂံၢ်ကွံာ်ဝဲဒ်သိးဒၣ်အစးထီၣ်ဝဲ,ပညိၣ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးတၢ်မာဖိအမူဒါအကျိၤအကျဲဒ်ပုၤလၢအမၤလဲၣ်ထီၣ်ယွၤအဘိအမုၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်,ဒီဖျိလၢအဝဲသ့ၣ်စံၣ်တဲၤတဲၤလီၤတၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဒ်ပမၤလဲၣ်လံာ်မၤတၢ်န့ၣ်,ပကဘၣ်ဟံးသးထီၣ်ဘိလၢလူၤကၢ်ကွဲးဝဲလံာ်ဒီးသန့ၤထီၣ်အခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိလၢလံာ်စီဆံၣ်အလီၢ်လံာ်အပူၤဒီးတၢ်ယုၣ်တၢ်န့ၣ်ဘၣ်ဘးယွၤအဘိအမုၢ်လၢခရံၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးပကဘၣ်သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်စ့ၢ်ကီးလၢလံာ်မၤတၢ်ပိာ်လံာ်တၢ်သးခုကစိၣ်လူၤကၢ်အခံဒီဖျိပာ်ဖျါထီၣ်ဘိမုၢ်အတၢ်မၤလၢစးထီၣ်ဒီဖျိခရံၣ်အတၢ်မၤတၢ်သးခုကစိၣ်ဘၣ်တၢ်ဆဲးမၤအီၤလၢပုတၢ်မာဖိတဖၣ်ဒီးတၢ် အိၣ်ဖျိၣ်လၢပျၢၤတဖၣ်,ဒ်အဝဲသ့ၣ်ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢသးစီဆံၣ်အဖိခိၣ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကတိၤလၢခံ CONCLUSION

လၢတၢ်မၤလဲၣ်ဝဲအံၤအပူၤ,ပဃုကွၢ်သမံသမိးလံာ်မၤတၢ်အပုၤကွဲးလံာ်; ပဟံးဖျါထီၣ်အတၢ်စံၣ်စီၤတဲၤစီၤအတၢ်အိၣ်သး; ဒီးပဃိထံအယွၤဂ့ၢ်ပိညါအဂံၢ်ခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိအဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ပၤမၤဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးတဖၣ်လၢပသးပူၤဒ်ပမၤလဲၣ်လံာ်မၤတၢ်ကမၤစၢၤပုၤလၢပကဘုထံၣ်အခိပညိၣ်လၢအခိၣ်ထံး,ဒီးပကပိာ်ထွဲမၤထွဲအီၤဘၣ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ပီလၢပနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအတၢ်အိၣ်မူအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဒ်ပဆဲးမၤလဲၣ်တၢ်မၤလဲၣ်လၢအပိာ်ထွဲလိာ်အခံတဆိဘၣ်တဆိအံၤန့ၣ်,ပကထံၣ်လံာ်မၤတၢ်အဂံၢ်ခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိအဂ့ၢ်အိးထီၣ်ပဲကြိအါမးလၢလံာ်လီၤလိာ်လီၤလးအံၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. ပကဘုထံၣ်လူၤကၢ်အတၢ်ကွဲးနီၣ်လၢအဘၣ်တၢ်ထီၣ်ပူၤထီၣ်ဂဲၤအီၤလၢသးစီဆံၣ်ဘၣ်ဘးတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဆုၤစီၤသီးဖံးလူးဒီးတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်လၢပျၢၤဆူတၢ်မၤခရံၣ်အတၢ်လၢတၢ်သးတိအပူၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးပကထံၣ်ဘၣ်လၢလံာ်မၤတၢ်ဟ့ၣ်ပုၤတၢ်န့ၣ်ကျဲဂ့ၢ်ဒ်မးလၢတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်တန့ၤအံၤအဂီၢ်ဒ်ပဆဲးစံၣ်တဲၤတဲၤလီၤအဘိမုၢ်တၢ်သးခုကစိၣ်ဆူပဟီၣ်ခိၣ်ဒၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.